

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
 ORGAAN VOOR DE MEDEDEELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
 UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

9^E JAARGANG

WOENSDAG 14 MEI 1924

No. 437

INHOUD

	Blz.
OVERHEID, INFLATIE EN KAPITAALVORMING I door <i>Prof. Mr. G. W. J. Bruins</i>	430
Het Havenverkeer te Rotterdam II, Concurrentie van Antwerpen, door <i>Jan Schilthuis</i>	431
De Rapporten der Commissies van Deskundigen, benoemd door de Commissie van Herstel III (Slot) door <i>Prof. Mr. G. W. J. Bruins</i>	434
Het Wetsontwerp tot toekenning van kasvoorschotten aan de N. V. Koninklijke Hollandsche Lloyd door <i>C. Vermey</i>	435
De buitenlandsche Handel van Nederland in het jaar 1923 III (Slot) door <i>Dr. W. Mautner</i>	437
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
Het Herstel van Hongarije door <i>Prof. Dr. W. Heller</i>	439
AANTEKENINGEN:	
Indexcijfers van groothandelsprijzen	441
De jongste ontwikkeling der Deutsche Staatsfinanciën	442
INGEZONDEN STUKKEN:	
Mr. Ries over het Bevolkingsvraagstuk door <i>Prof. Dr. Ch. Raaijmakers S. J.</i> met naschrift door <i>Mr. L. A. Ries</i>	443
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN..... 445—452	
Geldkoersen.	Effectenbeurzen.
Wisselkoersen.	Goederenhandel.
Bankstaten.	Verkeerswezen.

INSTITUUT

VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

Algemeen Secretaris: *Mr. G. W. J. Bruins*.
 Redacteur-Secretaris van het weekblad: *D. J. Wansink*.
 Secretariaat: *Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam*.
 Aangeteekende stukken: *Bijkantoor Ruige Plaatweg 37*.
 Telefoon Nr. 3000. Postchèque- en girorekening
 Rotterdam No. 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 25,— per jaar. Losse nummers 50 cents.

Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

14 MEI 1924.

De verruiming van de geldmarkt maakte deze week verderen voortgang. Vooral in het laatst der week was het aanbod van geld zeer groot. De rente voor particulier-disconto liep dan ook nog belangrijk verder terug, zoodat prima bankaccept enkele malen voor 4½ pCt. werd afgedaan. Ook de prolongatierente was flauw, Vrijdag werd zelfs 3½ pCt. genoteerd.

* *

De Minister van Financiën stelt een inschrijving open op f 75 miljoen schatkistpapier op 19 Mei a.s. Aangeboden worden wederom drie- en zes-maandspromessen en vijfpercents biljetten met een looptijd van een jaar.

* *

Na de vrij aanmerkelijke stijging van verleden week vertoont de post binnenlandsche wissels op de balans der Nederlandsche Bank ditmaal weder een daling

van f 11,6 miljoen, waarvan f 5 miljoen voor rekening komt van afgelost schatkistpapier; het totaal der rechtstreeks bij de Bank geplaatste schatkistpromessen liep in de afgelopen week van f 109 miljoen tot f 104 miljoen terug. Ook het hoofd beleeningen geeft een vermindering te zien. In totaal daalde het van f 150,6 miljoen tot f 142,8 miljoen. Deze teruggang betreft nagenoeg uitsluitend de effectenbeleeningen. Het renteloos voorschot aan het Rijk en de metaalvoorraad der Bank bleven vrijwel op dezelfde hoogte. De stijging van f 7,7 miljoen, die de post papier op het buitenland te zien geeft, correspondeert bijna geheel met de gelijktijdige daling der diverse rekeningen onder het actief, welke van f 89,8 miljoen tot f 82,5 miljoen terugliepen.

De biljettencirculatie daalde met f 25,5 miljoen.

De rekening-courant-saldi blijken met f 4,9 miljoen te zijn vermeerderd. Het beschikbaar metaalsaldo stelde zich f 3,8 hoger.

* *

De wisselmarkt was flauw en zeer bewogen voor Francs. Op sterk aanbod uit Parijs en Brussel trad een nieuwe daling in, die tegen verwachting en ondanks goede vraag uit New York zeer groote afmeting aannam. Van ca. 17,25, op welken koers Parijs in den laatsten tijd gestabiliseerd leek, liep de koers terug tot 15,60 op Vrijdag, terwijl in de nieuwe week in verband met den uitslag der verkiezingen in Frankrijk, de stemming opnieuw zeer flauw was, zoodat Maandag voor 14,90 werd afgedaan. De daling van België was ongeveer even groot en daar in beide wissels de speculatie weder sterk toenam, werd vanzelf sprekend de marge voor termijnlevering, die in de laatste weken bijna geheel verdwenen was, weder belangrijk grooter.

LONDEN, 10 MEI 1924.

Ondanks het feit dat Woensdag eenige banken hunne uitstaande leeningen lieten afloopen, bleef kort crediet deze geheele week vrij sterk aangeboden. De koers van daggeld varieerde tusschen 1½ en 2 pCt., terwijl Vrijdag zelfs tegen 1 pCt. transacties werden afgesloten. Zevendaagsche leeningen konden tegen 2½ pCt. gecontinueerd worden.

De discontomarkt was stil. Van de zijde der banken was vraag naar Juni Treasury Bills tegen 2¹¹/₁₆ pCt.

2-mnds. prima bankaccept	2 ¹⁵ / ₁₆	pCt.
3- " " "	2 ¹⁵ / ₁₆ —3	pCt.
4- " " "	3—½	pCt.
6- " " "	3½—3 ³ / ₁₆	pCt.

OVERHEID, INFLATIE EN KAPITAAL-VORMING.

I.

De beide artikelen in de vorige twee nummers door den heer Wibaut aan mijn beschouwingen in het weekblad van 16 April jl. gewijd, geven een welkome aanleiding op de belangrijke vraagstukken, die daarbij aan de orde zijn gekomen, eenigszins nader in te gaan.

De heer Wibaut begint met in het kort het door den President der Nederlandsche Bank in zijn bekend artikel in het Haagsch Maandblad ingenomen standpunt te resumeeren. Evenals in zijn verweer in genoemd tijdschrift en bij het jongste Eerste Kamerdebat blijft de heer Wibaut hierin zien een neiging om het financieele beleid van parlement en regeering ondergeschikt te maken aan de gestie van de Nederlandsche Bank. De heer Wibaut stelt zijnerzijds voorop, dat aan regeering en parlement de gebiedende eisch moet worden gesteld hun beleid zoo te voeren, dat inflatie niet wordt bevorderd. „Doch ook indien regeering en parlement uitgaven zouden voteeren, die de Ned. Bank met het oog op inflatie gevaarlijk acht, dan blijft het financieel beleid bij regeering en parlement en gaat niet over naar de Ned. Bank.”

Op de vraag, of in het gezicht van inflatiegevaar parlement en regeering moeten worden uitgeschakeld en vervangen moeten worden door dictatuur, in dit geval dictatuur van de Nederlandsche Bank, antwoorden volgens den heer Wibaut Mr. Vissering en velen met hem: ja, de heer Wibaut: neen. Het gaat hier ten slotte, naar de heer Wibaut meent, om een verschil in maatschappij-beschouwing. Aan den eenen kant de wensch het parlementair stelsel te vervangen voor het autocratische, het dictatoriale, aan den anderen kant zij, die principieel de soevereiniteit van den Staat en van het door het volk gekozen parlement wenschen hoog te houden. Zelfs sprak de heer Wibaut op 24 April jl. in de Eerste Kamer, in verband met het slotzinnetje van mijn artikel, waarin ik mij verstoutte van „parlementaire gevoeligheid” te gevagen, van „propageering van dictatuur en fascisme”.

Reeds de zwaarwichtigheid dezer conclusies had, dunkt me, den heer Wibaut moeten doen gevoelen, dat er in zijn interpretatie van het andere standpunt een fout moest schuilen. Inderdaad is dit het geval en dientengevolge kan de kenschetsing, die de heer Wibaut geeft van het door hem bestreden standpunt, met den aankleve van dien, niet worden aanvaard. Vóór alles moet dus worden gepoogd tot overeenstemming te geraken omtrent het punt van geschil.

Om duidelijk te doen uitkomen wat volgens hen, die in dezen met den heer Wibaut van meening verschillen, van de Nederlandsche Bank mag en moet worden gevraagd en wat steeds buiten haar domein zal blijven vallen, dient scherp onderscheiden te worden tusschen deze twee kanten van het huishouden der overheid: het *begrootingsbeleid* en het *kasbeleid*.

Wat met deze onderscheiding wordt bedoeld, is duidelijk. Tot het begrootingsbeleid behoort de beoordeeling van den aard en den omvang der staatsuitgaven, de beslissing, of zekere uitgaaf op den gewonnen, dan wel op den buitengewonen dienst thuis behoort, de vaststelling van de te heffen belastingen en van de verdere inkomsten, de aanwijzing wat uit leeningsgeld zal zijn te dekken etc.

Het bestek van het huishouden is hiermede bepaald. Daarnaast staat het kasbeleid, dat te voorzien heeft in de geldbehoeften van den loopenden dienst, voor mogelijke tijdelijke overschotten een goed emploi moet vinden, en voorts de te volgen leeningspolitiek omvat.

Het eenige, wat nu door Mr. Vissering voor de Nederlandsche Bank wordt gevindiceerd, is de vrijheid, om wanneer de Staat een kasbeleid wil voeren, dat ernstig gevaar voor inflatie medebrengt, hieraan zoo min mede te werken als zij dit ten opzichte van andere credietvragers mag doen.

Aan het begrootingsbeleid, waarnaar ieder dictator in de eerste plaats zou grijpen, raakt de Nederlandsche Bank niet. Dit beleid kan in hooge mate onjuist zijn — zoolang de financiering niet geschiedt langs een weg, die, met directe of indirecte medewerking van de Nederlandsche Bank, tot kunstmatige koopkrachtcreatie moet leiden, zal de Staat niets van de Bank hebben te vreezen, juister gezegd de Bank zelfs in het geheel niet op zijn weg ontmoeten. Weet de Staat zijn kastekorten, onverschillig of deze in den gewonnen of in den buitengewonen dienst hun oorsprong vinden, geregeld en zonder bezwaar te dekken door leeningen, welke door de eigen burgers uit eigen middelen, en dus zonder hulp van de Bank, worden opgenomen of wel in den vreemde een willig onderkomen vinden, dan is de Nederlandsche Bank buiten geding.

Eerst wanneer de Staat ter voorziening in zijn kasbehoeften grijpt naar middelen, die kunstmatige en overmatige koopkrachtcreatie tot gevolg moeten hebben en mitsdien de waardevermindering van het ruilmiddel direct bedreigen, en wanneer tevens, wat in den regel het geval zal zijn, hiervoor de directe of indirecte medewerking van de Bank benodigd is — direct door een dadelijk onderbrengen van het papier bij de Bank, indirect door de bereidverklaring van de Bank dit papier eventueel van den eersten nemer over te nemen — ontstaat de figuur, waarbij botsing tusschen Staat en Bank mogelijk is.

De positie van de Bank is in zoodanig geval, juist omdat zij geen dictatorsbevoegdheid bezit noch zich deze assumeeren kan, een zeer moeilijke. In den regel zal de Staat dit verkeerde kasbeleid niet voeren uit vrije keuze, doch omdat door een voortgezet onjuist begrootingsbeleid en het daardoor verminderde vertrouwen leenen op langen termijn voor haar niet meer of alleen onder zeer bezwarende voorwaarden mogelijk is. Tot de uitgaven is reeds vroeger beslist. Tot vele is de Staat contractueel gebonden. De Bank zal dus slechts na voorafgaande aankondiging aan hare medewerking grenzen kunnen stellen en bij deze grenzen zekere aanvankelijke elasticiteit moeten betrachten. In het artikel van Mr. Vissering vindt dit alles volledige erkenning.

Weigert de Nederlandsche Bank verdere medewerking, dan zal de Staat, indien hij meent zijn behoeften aan vreemde gelden niet te kunnen inperken, op andere wijze in deze behoefte dienen te voorzien. Onmogelijk zal hem dit niet zijn. Hij zal dan echter in het binnenland een hooger prijs hebben te betalen of de voorwaarden, die het buitenland stelt, hebben te aanvaarden. Welke van beide wegen hij kiest — inperking van uitgaven of dekking op andere wijze — ligt al weder buiten de machtssfeer van de Nederlandsche Bank.

Ik geloof, dat in het bovenstaande de casuspositie zoo scherp mogelijk is omschreven. Het verschilpunt is thans dit, dat zij, die zich scharen aan de zijde van Mr. Vissering, het den plicht achten van de Nederlandsche Bank om in zoodanig geval de waardevermindering van den aan haar hoede toevertrouwen gulden te laten primeeren. Zij gaan verder en zien in den hooger prijs, dien de Staat, indien hij niet tot inperking van gewone of buitengewone uitgaven wensch over te gaan, voor de verkrijging van verdere middelen zal hebben te betalen, den *economisch juist* prijs. De heer Wibaut daarentegen wil, dat in zoodanig geval de Nederlandsche Bank zal voortgaan den Staat hare volledige medewerking te verleenen, ook wanneer dit den Nederlandschen gulden ernstig in gevaar mocht brengen. Het kan natuurlijk zijn, dat in een gegeven geval de een dit gevaar voor inflatie grooter zal achten dan de ander en het is ieders goed recht in zoodanig geval te pogen de Nederlandsche Bank van zijn inzichten te overtuigen. Is het geval echter aanwezig, dan zou volgens den heer Wibaut het feit, dat dit, als zoodanig stellig ook door hem veroordeelde, kasbeleid ten nauwste samenhangt met en voortvloeit uit het door parlement en regeering ge-

voerd begrotingbeleid, de Nederlandsche Bank moeten verplichten de natuurlijke slagboomen, die aan zulk beleid in den weg staan, ten koste van den gulden op te heffen, en voort te gaan aan dien Staat een medewerking te verleenen, die zij aan iederen anderen credietaanvrager volstrekt zou moeten weigeren, wilde zij zich niet aan de meest ernstige plichtsverzaking schuldig maken.

Waar zoo de zaken staan, kunnen zij, die in afwijking van den heer Wibaut onthouding van verdere medewerking plicht van de circulatiebank achten, bezwaarlijk ervan worden beticht voor den parlementairen regeeringsvorm een dictatuur van de Nederlandsche Bank, zoo niet een Nederlandsch fascisme in de plaats te willen stellen.

Integendeel, de toestand is in werkelijkheid deze, dat de Nederlandsche Bank in de afgelopen jaren in haar bereidwilligheid om schatkistpapier in disconto te nemen, belangrijk verder is gegaan dan velen voorheen oirbaar zouden hebben geacht, verder ook dan vele andere centrale banken. Uit de eigen geschiedenis der Bank haalt mr. Vissering in zijn antwoord aan den heer Wibaut in het jongste nummer van het Haagsch Maandblad een merkwaardige episode uit het jaar 1831 naar voren, toen de Bank onder de moeilijke financieele verhoudingen als gevolg van den Belgischen opstand niettegenstaande herhaalden aandrang, zelfs van den Koning persoonlijk, principieel geweigerd heeft schatkistpapier in beleening te nemen. Mr. Van Lanschot heeft in de Eerste Kamer reeds herinnerd aan de ernstige bewoordingen waarin Pierson naar aanleiding van de in 1870 door de Banque de France aangenomen tegemoetkomende houding tegenover de Regeering, de zelfstandigheid van de circulatiebank ook en juist tegenover den Staat op den voorgrond stelt, en niet moeilijk zou het vallen in de archieven van de Bank en van het Ministerie van Financiën de correspondentie terug te vinden, waarbij Mees zich in het eind van zijn presidentschap zelfs onder bedreiging met ontslag verzet heeft tegen iederen vorm van directe credietverleening door de Bank aan den Staat.

Door Minister Colijn en door Mr. Vissering wordt voorts terecht verwezen naar de categorische verbodsbepalingen, opgenomen in de nieuwe circulatiebankregelingen voor Oostenrijk en voor Hongarije en ten slotte naar de regeling voorgesteld in het rapport-Dawes, welke regeling, gelijk in het vorig nummer gebleken is, in dit opzicht een zekere doch zeer geringe concessie doet.

Mocht de opmerking worden gemaakt, dat de speciale toestanden in deze landen een vergelijking met Nederland eenigszins in den weg staan, dan kan nog gewezen worden op de belangrijke rede enkele weken geleden door den nieuwen president der Zwitsersche National Bank, Burekhardt, op de jaarvergadering der bank gehouden. In aansluiting aan een in Februari rondgezonden circulaire heeft de president bij die gelegenheid uiteengezet, waarom de Bank gemeend heeft thans te kunnen terugkeeren tot het onder de abnormale omstandigheden van de oorlogs- en na-oorlogsjaren tijdelijk verlaten principe om geenerlei papier van overheidslichamen in disconto te nemen. Cantoonaal en gemeentepapier zal, behalve in geval van hooge uitzondering, in de toekomst niet meer aanvaard worden, terwijl de jongste leeningsoperaties van den Bond en de Bondsspoorwegen ook het papier van deze beide lichamen uit de portefeuille der Bank zullen doen verdwijnen.

* * *

In het bovenstaande is gepoogd het geschilpunt, waaromtrent het in dezen in werkelijkheid gaat, scherp te omgrenzen. Het kan tevens strekken tot basis voor een bespreking van de verdere quaesties, die in de beide artikelen van den heer Wibaut zijn naar voren gebracht. Hierover echter een volgende maal.

(Wordt vervolgd.)

B.

HET HAVENVERKEER TE ROTTERDAM.

II.

Concurrentie van Antwerpen.

De concurrentie van Antwerpen is in de eerste plaats een valuta-concurrentie. Daarbij doet zich het ons uit de laatste jaren zoo goed bekende verschijnsel voor, dat verhooging van loonen, retributies aan de overheid en andere kosten, die tezamen de plaatskosten vormen, in tempo ten achteren blijft bij de daling van den wisselkoers. Daardoor worden dus de kosten van overlading en expeditie te Antwerpen lager dan te Rotterdam en maakt Antwerpen zich ten koste van Rotterdam meester van een grooter gedeelte van het verkeer dan vroeger. Terwijl in de jaren vóór den oorlog de inklaringen te Antwerpen gewoonlijk eenige percenten bij Rotterdam achterbleven, zijn de rollen nu omgekeerd en komen te Rotterdam belangrijk minder schepen aan dan te Antwerpen. In 1923 werden in Antwerpen 14.7 miljoen netto reg. ton ingeklaard, te Rotterdam 11.1 miljoen. Deze cijfers maken mischien voor Antwerpen wel een wat al te gunstigen indruk, want ten slotte gaat het om de hoeveelheid goederen, die in een haven aankomen en verwerkt moeten worden en niet om den inhoud der schepen. Nu zijn er bij de te Antwerpen aankomende schepen meer, die daar slechts een gedeelte der lading lossen en innemen dan te Rotterdam, daar Antwerpen nog altijd meer vaste lijnen heeft dan Rotterdam, dat van oudsher meer verkeer heeft van massa-artikelen, die in grotere partijen en volle ladingen plegen te worden aangevoerd. Daartegenover staat voor Rotterdam het nadeel, dat Antwerpen steeds zijn kracht heeft gevonden en nog vindt in invoer en vooral in uitvoer van stukgoederen, die meer arbeid eischen en dus aan meer handen werk verschaffen dan erts, graan of kolen. Omdat te Rotterdam dit verschil zoo sterk wordt gevoeld, hecht men daar juist zooveel waarde aan uitbreiding van het stukgoederenverkeer, en daarom heeft het zoo groote voldoening gegeven, dat het aan den Nederlandschen koffiëhandel tezamen met Nederlandsche stoomvaartlijnen op Zuid-Amerika gelukt is, Nederland te maken tot de grootste stapelmarkt van koffie in Europa. Geen der Europeesche koffiemarkten heeft een grooteren uitvoerhandel dan Nederland. Havre is lang de grootste stapelmarkt voor koffie in Europa geweest, doch in 1922 bedroeg de geheele Fransche aanvoer 2.8 miljoen balen, terwijl de consumtie 2.9 miljoen beliep. Daaruit blijkt, dat Havre geen uitvoermarkt van groote beteekenis meer is. In Nederland werden echter 2 miljoen balen aangevoerd en slechts 550.000 balen verbruikt, zoodat de uitvoerhandel in 1922 in ons land niet minder dan 1½ miljoen balen heeft bedragen. In geen enkel ander land in Europa bereikt de uitvoer van koffie zulk een hoog cijfer. Wel komt een groot gedeelte van dezen handel voor rekening van Amsterdam, doch ook Rotterdam neemt daaraan krachtig deel. Antwerpen geeft zich reeds lang moeite, een grootere koffiemarkt te worden, doch in 1922 bedroegen daar de aanvoeren slechts 792.000 balen, bij een consumtie in België van ongeveer denzelfden omvang als in Nederland. Voor uitvoer bleven dus tegenover de Nederlandsche 1½ miljoen, slechts ongeveer 240.000 balen over. Het mislukken der Belgische pogingen om een deel van den Nederlandschen koffiëhandel te veroveren, is te danken aan de volkomen vrijheid, die de koffiëhandel in Nederland (evenals trouwens in België) geniet. Van het onlangs in Nederland dreigende invoerrecht op koffie werden dan ook funeste gevolgen gevreesd voor de Nederlandsche stapelmarkt in koffie met zijn grooten heruitvoer. Deze zou, hoeveel tegemoetkoming de regeering ook zou toonen op het gebied van entrepôt en vervoer, toch in zijn vrijheid worden beperkt. Gelukkig is van een invoerrecht op koffie voorloopig afgezien.

De gevolgen van de Antwerpsche concurrentie blijken uit de kosten, die schepen en lading onderschei-

denlijk te Antwerpen en Rotterdam hebben te dragen. Wel is het om verschillende redenen moeilijk tot een nauwkeurige vergelijking der tarieven te komen, onder meer omdat daarbij ongelijksortige grootheden vergeleken dienen te worden. Het resultaat der gezamenlijke kosten, die men te betalen heeft, blijkt echter uit de onkostennota, die na afloop van het werk ingediend wordt door den expediteur of cargadoor en die is opgebouwd uit tarieven van overheid, particulier bedrijf, loonen, etc. Voor overlading van gestort graan wordt op die wijze aan den eigenaar van het graan te Antwerpen ongeveer frs. 2.50 per ton in rekening gebracht, te Rotterdam ongeveer 70 cent. Verder betaalde in Februari een groot Transatlantisch stoomschip uitsluitend aan retributies aan de overheid te Antwerpen f 1700,— en te Rotterdam een ander, doch geheel gelijksoortig schip gedurende hetzelfde oponthoud f 4200,—. Voor een gedetailleerde bespreking van de kosten, die overheid en particuliere bedrijven te Rotterdam in rekening brengen voor de behandeling van schepen en goederen, is het hier niet de plaats, doch wel mag ik opmerken, dat reeds eenige neiging tot verlaging bestaat. De havengelden en kadegelden der gemeente, die tot 1922 met 100 pCt. boven het vooroorlogsche peil waren verhoogd, werden met ingang van 1 Juli 1923 weder met 10 pCt. en 25 pCt. verlaagd. De verhoogingen zijn dus met 20 pCt. en 50 pCt. verminderd. Ook de particuliere bedrijven hebben sedert 1921 hunne tarieven van lossing, verlading, opslag en verdere manipulaties, die de goederen ondergaan, geleidelijk verlaagd, soms naar aanleiding van de vermindering der kosten, die de gemeente in rekening brengt en in vele gevallen uit eigen beweging of gedwongen door de concurrentie van andere bedrijven, verkeersmogelijkheden of havens. Herhaaldelijk was het de concurrentie van Antwerpen, die daarbij den doorslag gaf. Niet alleen was dit het geval voor het Rotterdamsche Rijnverkeer, doch ook in ons eigen land wordt de Antwerpsche concurrentie sterk door Rotterdam gevoeld. Niet slechts onze Zuidelijke provinciën maken in hooge mate van Antwerpen als in- en uitvoerhaven gebruik, doch ook meer Noordelijk gelegen plaatsen, zooals de havens van den Gelderschen IJssel betrekken geregeld verschillende goederen over Antwerpen. Over het algemeen wordt in de laatste jaren een veel grooter gedeelte van den Nederlandschen overzeeschen handel over Antwerpen geleid, dan vroeger het geval was. Daarbij behoort een groot gedeelte van Limburg reeds geruimen tijd tot het achterland van Antwerpen, doch waarschijnlijk zal de ontworpen en wat het Noordelijk gedeelte betreft reeds bijna voltooide nieuwe waterweg door en langs de Maas na zijn voltooiing dit gedeelte van ons land wel weder nader brengen tot de Nederlandsche havens.

Een merkwaardigen voorsprong, ook ontstaan door valuta-oorzaken, had Antwerpen in de eerste helft van 1923 door de wijze, waarop in Roemenië de uitvoerrechten op graan werden geheven. Deze moesten namelijk worden betaald in de valuta van het land, waarheen het graan bestemd was en wel in een verhouding tusschen de verschillende geldsoorten, die wel in overeenstemming was met de verhouding der wisselkoersen, toen de regeling werd gemaakt, doch die geheel willekeurig werd, toen die verhouding veranderde. Het aantal franken, dat moest worden betaald bij verscheping naar België was al spoedig veel minder waard, dan de verschuldigde guldens bij verlading naar Nederland en daarom kon Roemeensch graan veel goedkooper naar Antwerpen worden geleverd dan naar Rotterdam, zoodat de Nederlandsche invoer van graan uit Roemenië plaats vond via Antwerpen. Door de bemoeiingen van den Nederlandschen gezant te Boekarest is dit bezwaar opgeheven en naar alle destinaties wordt nu het uitvoerrecht op dezelfde basis geheven. Daardoor kwam Roemeensch graan reeds in de tweede helft van 1923 weder geregeld direct naar Rotterdam.

Tot de gevolgen der valuta-concurrentie en het groote verschil in kosten te Antwerpen en Rotterdam behoort het betreurenswaardige feit, dat het Zwitserse Rijnverkeer voor het grootste gedeelte over Antwerpen wordt geleid. Voor het verkeer met Duitschland is dat tot nog toe in minder sterke mate het geval geweest, voornamelijk uit nationale overwegingen, welke zijn overgebleven uit den oorlogstijd en die later wegens bezetting van Rijnland en Roergebied en verdere nationale wrijving nog bleven bestaan. Naarmate de politieke rust terugkeert, is het echter te vreezen, dat op financieele gronden Duitschland zich ook weder meer van Antwerpen als Rijnhaven zal gaan bedienen. Men geeft zich daarvoor te Antwerpen groote moeite en laat daarbij de overweging gelden, dat wie de kolenretourvrachten uit Duitschland kan krijgen het Rijnverkeer beheerscht. Het Antwerpsche blad „Neptune” van 12 en 23 October 1923 bouwde op deze stelling een uitvoerig betoog op. Het bepleitte daarbij de wenschelijkheid van krachtige ontwikkeling der Belgische Rijnvaart en van het geven van voorkeur aan Belgische en Fransche schepen voor het vervoer van Duitse kolen. In de eerste jaren na den oorlog ging dit niet zoo gemakkelijk, omdat de levering der reparatiekolen (de kolen, die Duitschland volgens het Verdrag van Versailles op rekening der schadevergoeding aan de Geallieerden te leveren heeft) in handen was van het Duitse kolensyndicaat. De levering had plaats in de zeehavens, welke het kolensyndicaat aanwees. Het syndicaat koos daarvoor vooral Rotterdam en bevrachte zelf de schepen, die de kolen naar Rotterdam brachten. De Nederlandsche Rijnvaart had daaraan toen veel werk. Sedert de Roerbezigting echter worden de kolen reeds in het Roergebied door de Geallieerden afgenomen en Frankrijk en België voor wie de Micum dit verkeer regelt, laten ze nu naar Antwerpen gaan en gebruiken zooveel mogelijk hun eigen schepen. De grootere voordeelen, die Rotterdam biedt, worden daarbij niet in aanmerking genomen. De voordeelen aan tijdsbesparing en zorgvuldiger behandeling, die daarbij worden prijsgegeven, zijn anders niet gering. Door de te Rotterdam juist voor de behandeling van massa-artikelen veel betere inrichting en outillage nemen zoowel voor Rijn- als voor zeeschepen lossing en lading veel minder tijd in beslag dan te Antwerpen en de vracht van de kolenhavens aan den Rijn naar Rotterdam is dan ook als regel belangrijk lager dan naar Antwerpen. Meer waarde dan Frankrijk hecht hieraan Italië, dat zijn reparatiekolen nog steeds bij voorkeur over Rotterdam laat komen. De Italiaansche reparatiekolen, die hier worden overgeladen, bedroegen in het begin van dit jaar ongeveer 200.000 per maand, terwijl in Maart zelfs 400.000 ton over Rotterdam werden verscheept. Voor den aanvoer worden ook Nederlandsche schepen gebruikt. De maandelijksche hoeveelheid over Antwerpen is ongeveer 20 à 40.000 ton en volgens een recente uitlating van de Italiaansche regeering, vindt de verzending van dit gedeelte over Antwerpen voornamelijk zijn grond in den wensch om voor de Italiaansche schepen, die erts naar Antwerpen brengen, retourvracht te krijgen. Ook meende men in Italië zich niet geheel aan Rotterdam te moeten binden voor het geval, dat hier weder een havenstaking mocht uitbreken. Intusschen geeft het Antwerpsche gemeentebestuur zich groote moeite om meer Italiaansche reparatiekolen over zijn haven te voeren te krijgen.

Ook op ander gebied geeft de Fransche Rijnvaart, die zoo groote uitbreiding heeft ondergaan, nadat volgens het Verdrag van Versailles een groot gedeelte der Duitse Rijnvloot aan Frankrijk werd uitgeleverd, aan Antwerpen de voorkeur. De Fransche regeering heeft het grootste gedeelte van wat zij op dit gebied door het Verdrag van Versailles verkreeg, overgedragen aan de Société d'Etudes pour la Navigation du Rhin. Verschillende onderdeelen van haar bedrijf heeft deze maatschappij ondergebracht in afzonderlijke

vennootschappen, zooals voor den sleepdienst de Société française de Remorquage sur le Rhin. Deze laatste doet aan de Nederlandsche Rijnsleepvaart een scherpe concurrentie aan, en als verklaring, dat zij daartoe in staat is, wordt veelal aangenomen, dat zij haar kolen van de Fransche Regeering toegevezen krijgt uit de reparatiekolen tot een reeds lang geleden vastgesteld en ondanks daling van den Frankenkoers niet verhoogden frankenprijs. Door den gedaalden frankenkoers is het gulden-equivalent van dezen frankenprijs zeer veel lager dan de prijs, dien de Nederlandsche sleepbooten voor kolen betalen. Beweerd wordt, dat dientengevolge de Fransche sleepdiensten slechts f 7,— à f 8,— voor hun kolen betalen en de Nederlanders tegenwoordig ongeveer f 17,— per ton.

Speciaal de vaart boven Mannheim wordt de Nederlandsche Rijnvaart zeer moeilijk gemaakt door de Fransche concurrentie. De Nederlandsche belangstelling voor de vaart boven Mannheim blijft vrijwel geheel beperkt tot het traject Mannheim-Straatsburg. Straatsburg-Bazel is slechts enkele maanden van het jaar bevaarbaar en als regel is hier het spoorwegvervoer goedkooper dan de waterweg. Bovendien is voor de vaart naar Straatsburg speciaal sleepmateriaal noodig, dat de Nederlandsche Rijnvaart tot nog toe niet bezit. Van Mannheim naar Straatsburg bestaat echter een geregelde vaart, doch nu Straatsburg weder een Fransche haven is, geeft men zich van Fransche zijde groote moeite die vaart te monopoliseeren en de Nederlandsche schepen en sleepbooten er buiten te houden. Nederlandsche schepen vinden gewoonlijk bezwaarlijk en dan nog tot hoog tarief Fransche sleepdiensten bereid hen naar Straatsburg te sleepen en Nederlandsche sleepbooten zien zich op andere oogenblikken het verkrijgen van loonend werk weder bemoeijkt door scherpe Fransche concurrentie. Een enkele Nederlandsche Rijnvaartonderneming heeft echter besloten, zich niet op deze wijze van den Rijn te laten verdringen en heeft van tijd tot tijd sleepbooten te Mannheim met de bedoeling de concurrentie tot iederen prijs vol te houden.

Zooals ik reeds heb opgemerkt, bestaat de Fransche Rijnvloot voor een groot gedeelte uit schepen en sleepbooten, die Duitschland ingevolge het Tractaat van Versailles heeft moeten afstaan. Gedurende het lijdelijk verzet en de verscherpte Roer-bezetting hebben de bezettende mogendheden een verder gedeelte der Duitsche Rijnvloot in gebruik genomen. Toen nu na het eindigen van het lijdelijk verzet de Micum haar bekende onderhandelingen voerde met de Duitsche mijnen en industrie, werden daarbij aan die bedrijven verschillende condities voorgelegd, in ruil waarvoor zij, in de gelegenheid zouden worden gesteld, de in beslag genomen ondernemingen weder onder eigen leiding in bedrijf te nemen. Tot de bedoelde condities behoorde de verplichting der mijnen om de levering der reparatiekolen voort te zetten. Daartoe was een bijzondere overeenkomst noodig, omdat de Duitsche regeering had laten weten wegens den desolaten financiële toestand met die levering niet te kunnen voortgaan. Als verdere conditie werd de eisch gesteld van definitieven afstand der reeds door de bezettende mogendheden in gebruik genomen Rijnschepen en sleepbooten. Daardoor zou dus achteraf die beslagname worden gesanctionneerd, doch de Duitsche Rijnvaart heeft zich daartegen zoo krachtig verzet, dat ten slotte de Micum-contracten gesloten zijn zonder afgifte der schepen, die evenals de sleepbooten, aan de Duitsche reederijen zijn terug gegeven. Ook zonder deze laatste hoeveelheid schepen echter is de Fransche Rijnvaart tegenwoordig op den Rijn reeds een zware concurrent voor de Nederlanders en tevens voor Rotterdam, zoolang de Franschen aan Antwerpen boven Rotterdam de voorkeur geven.

Is de Antwerpsche concurrentie voor een groot gedeelte het gevolg van de houding der Belgische valuta, zij ontleent dus bovendien haar kracht aan politieke

oorzaken. Tegen deze beide vormen van concurrentie vormen de betere outillage van Rotterdam, vooral voor de behandeling van massa-artikelen, en de betere, zorgvuldigere en snellere behandeling der goederen geen voldoende tegenwicht. Bij stabilisatie van den Belgischen wisselkoers valt echter te verwachten, dat de concurrentie van Antwerpen aan kracht zal verliezen. De politiek alleen, ingegeven door de Fransch-Belgische wapenbroederschap, zal dan nauwelijks Antwerpen's voorsprong boven Rotterdam kunnen handhaven. Reeds is in de eerste maanden van 1924 en vooral in April, een niet onbelangrijke verbetering voor Rotterdam tegenover Antwerpen bemerkbaar, die hoop geeft voor de toekomst. Rotterdam blijft altijd meer dan Antwerpen de natuurlijke Rijnhaven, zooals ook vóór den oorlog tot uiting kwam in beider aandeel in de Rijnvaart. Volgens Belgische gegevens bedroeg het Rijnverkeer in Rotterdam en in Antwerpen/Gent in tonnen:

	Rotterdam	Antwerpen met Gent
1890.....	2.582.791	1.165.456
1894.....	4.130.574	1.430.759
1900.....	7.845.544	2.605.632
1905.....	12.771.307	4.435.580
1910.....	17.663.520	7.727.219
1911.....	19.042.847	7.956.855
1912.....	20.818.991	8.522.477
1913.....	22.764.241	9.073.440

Deze cijfers komen voor in het Journal du Havre, waarin op 21 en 22 Juli 1923 twee artikelen verschenen over het Rijnverkeer. In die artikelen wordt toegegeven, dat Rotterdam voor het Rijnverkeer de meest door de natuur bevoorrechte haven is, doch verder gezegd, dat Antwerpen tegen die voordeelen strijdt door internationale wetgeving en een stelsel van speciale tarieven. De strijd, zegt het Journal du Havre, dien Antwerpen sedert den oorlog voert, gaat tegen Rotterdam, doch ongelukkigerwijze moeten de Fransche havens het gelag betalen. Het blad heeft hier het oog op de surtaxe d'entrepôt en de surtaxe d'origine. Bij beschouwing dezer cijfers dient niet te worden vergeten, dat een groot gedeelte van het Rotterdamsche Rijnverkeer bestond uit massa-artikelen (erts, graan), waarop Rotterdam speciaal is ingericht, doch die niet in dezelfde mate bedrijvigheid in de haven brengen als de stukgoederen, op welke behandeling Antwerpen zich altijd meer toelegde en die meer per spoor worden vervoerd en dus in bovenstaande statistiek slechts gedeeltelijk verschijnen.

Het zal zaak zijn, dat Rotterdam zich op het einde der pure valuta-concurrentie voorbereidt, door tijdig zijn tarieven, zoowel van de overheid als van de particuliere bedrijven zoo laag mogelijk te stellen. Dan treedt te spoediger het oogenblik in, waarop Rotterdam zich weder kan herstellen en het herstel kan dan binnen betrekkelijk korten tijd belangrijk zijn. De sterke achteruitgang in 1923 van het Rotterdamsche Rijnverkeer toch vindt vooral ook zijn oorzaak in het ontbreken van ertsaanvoer voor Duitschland, die vroeger immers meer dan één derde van het geheele verkeer uitmaakte en door de beroeringen aan Rijn en Roer in 1923 geheel ophield en in vermindering der graanaanvoeren. De aanvoer van erts is door de hervatting der Duitsche industrie reeds weder aangevangen en voor het graan is het herstel van den particulieren handel naar Duitschland gaande, ofschoon Antwerpen daarvoor, zoolang de valuta-concurrentie duurt, nog een ernstige concurrent zal zijn. Om nu te voorkomen, dat graan- en ertsvervoer zich gewennen aan Antwerpen, is het van het grootste belang, dat Rotterdam zich moeite geeft niet te duur te zijn.

JAN SCHILTHUIS.

(Wordt vervolgd).

DE RAPPORTEN DER COMMISSIES VAN
DESKUNDIGEN, BENOEMD DOOR DE
COMMISSIE VAN HERSTEL.

III. (Slot).

De tweede Commissie, de Commissie-MacKenna, had tot opdracht een onderzoek in te stellen naar den omvang van het uit Duitschland naar den vreemde gevoerd kapitaal en naar de middelen om dit kapitaal naar Duitschland terug te brengen.

Het rapport, dat met de bijlage niet meer dan 12 bladzijden druks beslaat, heeft lang niet in die mate de aandacht getrokken als dat van de Commissie-Dawes. Te verwonderen is dit niet. Terwijl laatstgenoemde Commissie een breed opgezet schema voor de definitieve regeling van het schadevergoedingsvraagstuk heeft ontworpen, was de taak der Commissie-MacKenna in hoofdzaak die van een statistisch onderzoek. Toch is haar arbeid in zooverre zeer belangrijk, dat zij na deugdelijk onderzoek komt tot resultaten, die eens en vooral aan de zoo dikwijls gehoorde overdreven voorstellingen omtrent het Deutsche bezit in den vreemde een einde maken. De eindrekening toch toont, dat, al is Duitschland, dank zij onbedoelden vreemden steun, in staat geweest in de jaren na den oorlog, niet-tegenstaande zeer groote betalingen aan de geallieerden, zijn zoo deerlijk geslonken bezit in den vreemde weder eenigermate te vergrooten, niettemin het totale, thans op 8 milliard goudmark te stellen buitenlandse bezit nog volle 20 milliard lager is dan het bedrag in 1914.

Voor verschillende posten op hare rekening kan de Commissie niet meer geven dan een ruwe schatting. De mogelijkheid van een onderzoek in de landen, waar het Deutsche bezit thans in hoofdzaak is ondergebracht, heeft de Commissie reeds bij den aanvang van haar onderzoek ter zijde gesteld. Op mededeeling van particuliere transacties in die landen, waarvoor bovendien aldaar een uitgebreid onderzoek zou noodig zijn, meende zij niet te mogen aandringen, terwijl, ook wanneer de gevraagde gegevens te harer beschikking mochten worden gesteld, deze toch, waar zooveel onder allerlei andere namen is geschied, noodzakelijkerwijs hoogst onvolledig zouden zijn.

Daarentegen heeft zij naar de gegevens, die in Duitschland te verkrijgen waren, een zeer omvangrijk en zelfstandig onderzoek ingesteld. Met accountants-hulp heeft zij de boeken der groote Deutsche banken onderzocht en verschillende andere gegevens aan een eigen toetsing onderworpen. Met name heeft zij voor de Deutsche in- en uitvoerstatistiek een geheel nieuwe berekening opgezet. Uitgaande van de aangegeven hoeveelheden — die, hoezeer ook zelf onvolledig, toch een zeker houvast vormen — heeft zij de op ieder oogenblik geldende wereldprijzen met de noodige correcties op deze hoeveelheden toegepast.

Aldus te werk gaande komt zij voor de periode 1914—1919 tot de volgende resultaten.

Het bezit aan kapitaal in den vreemde bij het uitbreken van den oorlog schat de Commissie op grond van de haar verstrekte gegevens op 28 milliard, hooger alzoo dan de meeste schattingen van vroeger, die zich om en bij 24 milliard bewegen. Gedurende den oorlog is hierbij gekomen aan waarden, onttrokken aan bezet vreemd gebied, een bedrag van naar schatting 5,7 tot 6 milliard. Voorts uit gouduitvoer 1 milliard benevens ruim 1 milliard aan inkomen uit het vreemde bezit.

Tegenover dit totaal van ruim 36 milliard staan: een bedrag van ruim 15 milliard wegens deficit op de handelsbalans en leeningen aan bondgenooten gedurende den oorlog, verlies door waardevermindering, liquidaties en sequestratie ad ruim 16 milliard, alsmede 1 milliard wegens verkoop van vreemd bezit. In totaal ruim 32 milliard, in 1919 latende een restant aan bezit in den vreemde van 4 milliard.

Voor de periode 1919—eind 1923 komt de Commissie tot de volgende cijfers:

Bij het restant van 4 milliard komt in de eerste plaats een bedrag van 7.6 tot 8.7 milliard wegens overdracht aan vreemdelingen van sedert waardeloos geworden saldi in marken en bankpapier. Terwijl dit totaalbedrag met vroegere competente schattingen in hoofdzaak overeenkomt, trekt het de aandacht, dat de Commissie de goudwaarde van de in dit bedrag begrepen banksaldi schat op niet minder dan 7 à 8 milliard en die van het bankpapier op slechts 600 à 700 millioenen. Deze verdeling wijkt in sterke mate af van alle vroegere schattingen en doet de vraag opkomen, of, waar het door vreemdelingen op banksaldi geleden verlies door de Commissie uit de boeken der banken berekend is en dus als vaststaande mag worden aanvaard, het andere bedrag en daarmee het totaalbedrag niet te laag is. In ieder geval blijkt hieruit met zekerheid, dat het niet de markenkoopende kleine lieden zijn geweest, die het groote verlies hebben geleden, doch de houders van banksaldi, die in hoofdzaak in de kringen van handel en geldwezen gezocht moeten worden. Naar de Commissie mededeelt, gaat het in totaal om ongeveer een millioen vreemde rekeningen uit tal van landen, waarop dus gemiddeld per rekening in Nederlandsch geld een bedrag van f 4000 à f 5000 verloren is.

Naast deze voornaamste kapitaalbron van de afgelopen jaren staan nu nog 1.5 milliard uit uitvoer van goud, een gelijk bedrag wegens verkoop van Deutsche effecten en Duitsch vast goed, en een aantal onzichtbare posten: scheepsvrachten, netto inkomen uit toeristenverkeer etc. te zamen 1,3 tot 3,3 milliard be-loopend.

Het totaal wordt hierdoor 15.9—19 milliard, hetwelk verminderd moet worden met 9—10 milliard wegens deficit op de handelsbalans en betalingen aan de geallieerden na den oorlog. Na aftrek van dit, door de Commissie helaas niet nader gespecificeerde bedrag, blijft alzoo een saldo van 6.9 tot 9 milliard, of gemiddeld ongeveer 8 milliard. Hiervan wordt evenwel 1.2 milliard in den vorm van vreemd bankpapier in Duitschland aangehouden, zoodat het zuivere totale Deutsche bezit in den vreemde op het oogenblik volgens de Commissie te stellen is op 5.7 tot 7.8 milliard met een middencijfer van 6.75 milliard. Terecht wordt evenwel door de Commissie het vreemde bankpapier practisch met het in den vreemde aangehouden bezit vrijwel op één lijn gesteld.

Ook wat dit vreemde bankpapier betreft is het jammer, dat de Commissie niet een enigszins nadere specificatie geeft. Als muntsoorten noemt zij: dollars, guldens, Scandinavische kronen, Zwitsersche francs, ponden, en in het bezette gebied Belgische en Fransche francs. Het is de vraag, of deze volgorde door de Commissie is gekozen in verband met den omvang van de van iedere geldsoort in omloop zijnde bedragen. Is dit het geval, dan zijn de hier te lande gehoorde schattingen van f 200 à f 300 millioenen Nederlandsch bankpapier, hetwelk in den vreemde, hoofdzakelijk in Duitschland, zou worden aangehouden, niet onwaarschijnlijk.

De cijfers voor het tijdvak na den oorlog bevestigen ten volle de dikwijls geuite onderstelling, dat alles wat door Duitschland in deze jaren in cash aan de geallieerden is uitgekeerd, te zamen met het geheele deficit op de handelsbalans van het land, ten slotte door den vreemdeling is betaald. Zooals Keynes het in de „Nation” uitdrukt: „For five years Germany's „victors have squeezed the lemon with both hands, „have heard the „pips squeak” and felt their own „hands ache, have seen a trickle flowing into the „bowl — only to discover in the end that every drop „has come, not from the lemon, but from the hands „themselves.”

Over het tweede deel van haar opdracht, de vraag met welke middelen het in den vreemde vertoevend bezit naar Duitschland kan worden teruggebracht, verliest de Commissie niet veel woorden. Zoo min als

tegen de kapitaalvlucht doeltreffende maatregelen genomen konden worden — hoever de pogingen der Duitse regeering in deze richting zijn gegaan, laat de Commissie in het midden —, evenmin kan het thans in den vreemde vertoevende kapitaal gedwongen worden terug te keeren. Het eenige middel is het weg nemen van de factoren die tot den uittocht en het wegblijven hebben geleid, alzoo de verzekerdheid van een geordend ruilmiddel en definitieve regeling van het schadevergoedingsvraagstuk. Zijn deze beide desiderata bereikt, dan zal bij de in Duitschland bestaande behoefte aan liquide kapitaal vermoedelijk een terugvloeiing van het gevluchte Duitse kapitaal en daarnaast een toevloeiing van nieuw vreemd kapitaal plaats vinden. Het voorbeeld van Oostenrijk is hiervoor een aanwijzing. Dwang zou hierbij vermoedelijk leiden tot het omgekeerde effect van wat men wenscht te bereiken.

Over het algemeen vormen de resultaten, waartoe de Commissie-MacKenna komt, een élatante bevestiging van de schattingen door Keynes reeds in 1919 in zijn eerste boek voor de oorlogsperiode en in latere publicaties voor het daarop gevolgd tijdperk gegeven. Op onderdeelen zijn er verschillen en de Commissie-MacKenna is over het geheel eenigszins optimistischer dan de genoemde schrijver. Op een verschil van één of twee milliard komt het echter bij deze, ook wat de Commissie betreft, steeds globale schattingen niet aan. Gelijke parallel is, wat de cijfers aangaat, te trekken tusschen de voorstellen van de Commissie-Dawes en Keynes' eerste boek.

Het economisch beleid dergenen, die in de afgelopen jaren het lot van dit deel der wereld in handen hebben gehad, kon moeilijk scherper veroordeeling vinden. Hoeveel leeds had Europa — overwinnaars zoo goed als overwonnenen — zich kunnen besparen, indien dadelijk naar de stem der economische deskundigheid ware geluisterd. Eerst nu het ook den gewonen burger begint duidelijk te worden, dat het veronachtzamen van deze stem ernstig gevaar oplevert ook voor de eigen economische gemeenschap, begint er verbetering te komen.

Het rapport-MacKenna vormt de eind-afrekening van een periode, die, naar gehoopt mag worden, niet spoedig weder in een West-Europeesch land zich zal voordoen. Het rapport-Dawes ziet naar de toekomst. Wordt met dit rapport als basis thans met bekwaamen spoed een oplossing voor het schadevergoedingsvraagstuk gevonden, dan zal die toekomst beter zijn dan de jaren, die achter ons liggen. Een fout zou het hierbij zijn te meenen, dat alleen het belang van Duitschland een spoedige oplossing gewenscht maakt. B.

HET WETSONTWERP TOT TOEKENNING VAN KASVOORSCHOTTEN AAN DE N.V. KONINKLIJKE HOLLANDSCHE LLOYD.

De heer C. Vermey te Rotterdam schrijft ons:

Met de verschijning der Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag nopens bovenvermeld wetsontwerp, is het tijdstip waarop het ontwerp in de Tweede Kamer der Staten-Generaal zal worden behandeld wederom naderbij gekomen en het lijkt ons nuttig de door den Minister in de Memorie van Toelichting en vervolgens in de Memorie van Antwoord aangevoerde argumenten, welke zouden pleiten ten gunste eener door den Staat aan deze stoomvaartlijn te verlenen steun in een vorm die terecht als „novum” kan worden aangemerkt aan een nader onderzoek te onderwerpen.

Op den voorgrond zij gesteld, dat de principieele vraag of een dergelijke overheidssteun op goede gronden kan worden verdedigd, voor de beoordeeling der onderhavige kwestie van primair belang is. Wij zouden ten aanzien van het principe bij herhaling willen wijzen op het bedenkelijke karakter van den thans gekozen vorm van steunverleening die — en de Memo-

rie van Antwoord loopt hierover wel wat al te gemakkelijk heen — inderdaad een precedent scheidt dat voor de toekomst gevaarlijk kan blijken te zijn.

Men bepleit thans steunverleening aan den Lloyd als een geheel op zichzelf staand geval, o.m. met een beroep op den omvang der leveranties (sic) e.d., doch hoe denkt men zonder een groote onrechtvaardigheid te begaan soortgelijke verzoeken te weigeren, wanneer deze bijv. uitgaan van groote scheepswerven — waarbij dan toch ook wijde kringen van leveranciers ten nauwste zijn betrokken — dan wel groote industrieele ondernemingen, wanneer deze door den druk der tijden dan wel door een onjuist beleid in moeilijkheden geraken. Waar is ten slotte de grens?

De herhaalde verwijzing naar het „trade follows the flag” lijkt ten deze overigens misplaatst. Wat anders ware het wanneer het hier gold de verbinding met een gebied, waarmede reeds betrekkingen werden onderhouden, doch die bij ontstentenis eener directe stoomvaartlijn niet behoorlijk konden worden uitgebreid; dan zou men inderdaad kunnen stellen, dat ook ten aanzien eener dergelijke nieuw te stichten verbinding de handel de vlag ongetwijfeld zoude volgen.

Men kan echter kwalijk van deze mogelijkheid gewagen ten aanzien eener sedert jaren bestaande verbinding, die — wij erkennen dit gaarne — ook in het achterland reeds vóór den oorlog een uitstekende reputatie genoot en een behoorlijk aandeel in het verkeer heeft weten te verkrijgen.

Terecht stelt o.i. de Memorie van Antwoord dat het in dit stadium nutteloos en ook onvruchtbaar zoude wezen critiek te oefenen op het in de eerste jaren na den oorlog door het bestuur van den Lloyd gevoerd beleid; ook hier geldt het spreekwoord: „it is no use crying over spilt milk” en bovendien raakt dit punt niet de kern der zaak.

Het gaat hier toch naast de principieele zijde dezer zaak — waaromtrent ten slotte verschil van inzicht mogelijk is — om de vraag of de Regeering onder de huidige omstandigheden die haar een zoo zuinig mogelijk beheer gebiedend voorschrijven, gerechtigd is kapitaal te fourneeren aan een bedrijf waarmede — en wij stellen dit zeer nadrukkelijk — geèn nationale belangen zijn gemoeid en welks bestuur bovendien geen enkele zekerheid kan bieden ten aanzien eener terugbetaling van het te fourneeren bedrag.

Wij meenen in dit verband er op te moeten wijzen, dat de financieele belangen die van den beginne af aan zoo nauw met het bedrijf van den Koninklijken Hollandschen Lloyd geliëerd waren, klaarblijkelijk niet bereid zijn verder te gaan met het verlenen van financieelen steun, ofschoon men moet veronderstellen dat deze steun de laatste is die het bestuur noodig acht ten einde het bedrijf te „saneeren”. Is deze veronderstelling onjuist, m.a.w. zullen behalve het thans gevraagde bedrag eerlang verdere sommen noodig zijn, dan wordt het nog moeilijker dit wetsontwerp te apprecieeren. De leden der Tweede Kamer zullen o.i. goed doen door zich omtrent dit punt zekerheid te verschaffen.

De blijkens het wetsontwerp door den Staat te verlenen steun vormt te zamen met het bedrag, hetwelk eventueel door de Gemeente van Amsterdam ter beschikking van het bedrijf zal worden gesteld, op zichzelf weliswaar een voor huidige verhoudingen aanzienlijke som, doch niemand zal toch willen beweren dat het totaal bedrag niet gemakkelijk en ook gereedelijk zou worden gefourneerd, hetzij door één of meerdere onzer groote bankinstellingen hetzij door het publiek, *indien* inderdaad vaststond dat het te fourneeren bedrijfskapitaal, want hiertoe moeten de te fourneeren gelden toch dienen, verstrekt werd aan een bedrijf waarvan men vrijwel met zekerheid zou mogen aannemen, dat het in staat is daarop een behoorlijk rendement te verdienen.

Nòch het publiek nòch de banken hebben echter voldoende vertrouwen in de levensvatbaarheid van den

togenwoordigen opzet, om daaraan verdere middelen te verstrekken en het stemt tot nadenken, dat ook de voormalige geldschietters niet bereid zijn verder te gaan met het financieren van het door hen gecreëerde en mede onder hun — zij het dan ook indirecte — leiding gedurende en na den oorlog zoo zeer uitgebreide bedrijf. Bovendien lijkt het al evenmin juist, dat het publiek dat niet bereid is kapitaal te fourneeren, op de thans voorgestelde wijze indirect tóch gedwongen wordt belang te nemen bij dit bedrijf en wel in een vorm die ten aanzien van het te verstrekken kapitaal geenerlei zekerheid biedt; immers hebben credietgevers en obligatiehouders, waarvan de laatsten slechts tot 35 pCt. hunner vordering, een eerste hypothecair verband op de vloot en de toe te kennen kasvoorschotten zijn dan ook in werkelijkheid niet anders dan een blanco crediet, te verleen aan een bedrijf dat ook gedurende het afgelopen boekjaar nog met vrij groote bedrijfsverliezen werkte.

Weliswaar gewaagt de Memorie van Antwoord van sluitende reisrekeningen gedurende den laatsten tijd, doch juist op het door den Lloyd bevaren traject is het aanbod van ruimte door trampbooten — afgezien van de vijf vrachtdiensten, die van Rotterdam uit een geregelde verbinding met Zuid-Amerika onderhouden, — zoo groot, dat de vrachten uiterst gevoelig zijn voor elke wijziging, hoe gering ook, in de conjunctuur. Bovendien laadt een toenemend aantal tramp-reederijen haarschepen op de „berth” af en het is deze concurrentie die het vrachtenpeil vaak op zeer nadelige wijze beïnvloedt.

Bij herhaling wijst de Memorie van Antwoord voorts op het belang hetwelk voor Nederland is gelegen in een passagiersdienst op Zuid-Amerika onder Holland-sche vlag. Is dit belang echter zò overwegend? Zeer zeker gelden voor deze passagiersverbinding niet de overwegingen van stamverwantschap, die destijds terecht ten aanzien der Holland-Zuid-Afrika Lijn werden geponeerd.

Dat bepaalde groepen van verschepers belang hebben bij een z.g. sneldienst kan niet worden ontkend, maar dit belang alléén eischt toch niet het brengen door den Staat van zoo groote offers.

Bovendien bestaat o.i. in tegenstelling met de meening, waaraan in de Memorie van Antwoord uitdrukking wordt gegeven, aanleiding om te veronderstellen dat onze groote Transatlantische Stoomvaart Mij., die door de Rotterdam—Zuid-Amerika Lijn reeds bij de vrachtvaart op Zuid-Amerika is betrokken, bereid en in staat zou worden gevonden enkele harer nieuwe passagiersschepen voor de vaart op Zuid-Amerika beschikbaar te stellen, bijaldien de Lloyd gedwongen mocht zijn het bedrijf te staken.

Het spreekt vanzelf, dat niemand gaarne een bedrijf als dat van den Lloyd ziet verdwijnen, maar o.i. moet de vraag of het op den weg van den Staat ligt om, wanneer bankiers en publiek er niet langer heil in zien gelden voor een bepaald bedrijf te fourneeren, zelve als geldschietter op te treden, ontkennend worden beantwoord.

Uit het feit, dat ook het Gemeentebestuur van Amsterdam bereid is voor een zeker bedrag in de te fourneeren voorschotten te participeeren, zou men kunnen afleiden, dat de leiders der S. D. A. P. voor het plan zijn gewonnen. Wellicht zijn, om een in deze dagen vaak gehoorde uitdrukking te bezigen, „de neuzen reeds geteld”! Wij hebben niettemin gemeend alsnog een woord van ernstige waarschuwing tegen dit wetsontwerp te doen hooren.

6 Mei 1924.

C. V.

In het bovenstaande artikel wordt opgekomen tegen verschillende argumenten, vervat in de door den Minister ingediende Memorie van Antwoord nepens het regeeringsvoorstel. Onder deze omstandigheden is het gewenscht ook den Minister aan het woord te laten, met name wat betreft de motiveering van de beteekenis van het passagiersverkeer van den Lloyd. De bedoelde passages luiden:

In de Memorie van Toelichting is gesproken van den Koninklijken Hollandschen Lloyd als eenige Nederlandsche maillijn; dit was alleszins juist, want de andere in het Voorloopig Verslag vermelde verbindingen zijn vrachtdiensten. Met betrekking tot de daaromtrent in het Voorloopig Verslag gemaakte opmerkingen diene, dat de Rotterdam—Zuid-Amerika-lijn te zamen met den Koninklijken Hollandschen Lloyd eene goede vrachtverbinding biedt, welke gezamenlijke vrachtdienst ontegenzeggelijk profiteert van de groote bekendheid van den Koninklijken Hollandschen Lloyd, eene bekendheid, die deze grootendeels door zijn passagiersdienst verwierf. Er moet hierbij voorts niet uit het oog worden verloren, dat voornamelijk voor het stukgoedverkeer een groot voordeel is gelegen in het regelmatige snelvervoer met passagiersschepen en al moge het waar zijn, dat de vrachtschepen in den door den Koninklijken Hollandschen Lloyd met de Rotterdam—Zuid-Amerika-lijn onderhouden gecombineerden vrachtdienst op Argentinië, mede door het niet aanloopen van Portugal en Brazilië, voor de reis van Nederland naar Montevideo slechts 6 dagen langer noodig hebben dan de passagiersschepen van den Koninklijken Hollandschen Lloyd, zoo moet hierbij toch niet vergeten worden, dat passagiersschepen in de haven van Buenos-Aires den voorrang hebben, direct hun lading kunnen lossen en meestal binnen eene week weer beladen kunnen vertrekken. Dit is voor vele vrachtgoederen van groot belang. De gewone vrachtschepen toch moeten hun losbeurt afwachten, waarmede soms dagen ja zelfs weken gemoed kunnen zijn. Men moet dan ook den vrachtdienst met de passagiersschepen niet onderschatten. Deze dienst is van groot belang voor het geregelde stukgoedverkeer en het gaat volstrekt niet aan te zeggen, dat even goed in dien dienst is te voorzien met eene geregelde vrachtschepenverbinding. Behalve dat is het in het bijzonder de passagierslijn, die het aanknoopen van handelsrelaties sterk in de hand werkt. „Trade follows the flag” — het werd reeds eerder opgemerkt — en de vlag wordt in Zuid-Amerika, waar het publiek veel meer dan in Europa het geval is mededeelt met de overzeesche passagierslijnen, speciaal door de passagierslijnen vertegenwoordigd. Dit brengt mede, dat een wegvallen van eene groote passagiersverbinding als die van den Koninklijken Hollandschen Lloyd eene opschudding teweeg zou brengen en groote schade zou doen aan de reputatie van ons land en aan onzen geheelen handel met Zuid-Amerika, terwijl een wegvallen van eene gewone vrachtverbinding amper besproken zou worden.

Wat betreft de in het Voorloopig Verslag hieraan vastgeknoopte beschouwingen over het landverhuizersverkeer zij er allereerst op gewezen, dat het niet duidelijk is waarom de landverhuizers afkomstig uit andere landen van midden-Europa dan Duitschland en uit Oost-Europa bij voorkeur van de Duitsche lijnen gebruik zouden maken. Die meening, waarop zij dan ook moge zijn gebaseerd, wordt in elk geval door eene beschouwing van de cijfers weerlegd. In het tijdvak van 1 April 1923—29 Februari 1924 (vóór April 1923 zijn de statistieken niet volledig, doordat de betrokken lijnen deze gegevens toen nog niet onderling uitwisselden) vertrokken er uit Europa (met uitzondering van Spanje en Portugal) circa 80.000 landverhuizers naar Zuid-Amerika. De diverse stoomvaartlijnen gaven hiervoor te zamen 305 afvaarten. Dit geeft een gemiddelde per afvaart van circa 260 3de klasse passagiers. De Koninklijke Hollandsche Lloyd had in dat tijdvak 17 afvaarten, met een gemiddelde van circa 440 per afvaart. De Koninklijke Hollandsche Lloyd heeft op dit gebied dan ook eene schitterende reputatie en — zich zorgvuldig onthoudende van elke opvekking tot emigratie — heeft hij in eene met veel moeite en kosten opgebouwde en uitgebreide organisatie een uitnemend apparaat voor het zoovel mogelijk over Amsterdam leiden der emigratie naar Zuid-Amerika. De cijfers toonen voldoende aan, dat de Koninklijke Hollandsche Lloyd bij de buitenland-sche lijnen niet ten achter staat. Dit blijkt ook nog uit de navolgende gegevens betreffende het vervoer uit Spanje en Portugal, van welke landen in hetzelfde tijdvak als het bovengenoemde ruim 67.000 landverhuizers vertrokken. Het aantal geboden afvaarten was ongeveer gelijk aan het hierboven genoemde en geeft dus als gemiddelde circa 220 personen per afvaart. De Koninklijke Hollandsche Lloyd had er ruim 400.

De vraag, of er uitzicht bestaat op een belangrijk landverhuizersverkeer uit Spanje en Portugal in de toekomst, kan misschien het beste beantwoord worden door de cijfers te geven van de aantallen, die na 1918 vertrokken:

	Van	Van	Van	Van	Van	Van	
	Spanje	Portugal	Totaal	Spanje	Portugal	Totaal	
1919	24.591	18.494	43.085	1922	42.985	27.092	70.077
1920	38.016	33.985	72.001	1923	46.547	27.656	74.203
1921	37.615	15.894	53.509				

DE BUITENLANDSCHE HANDEL VAN NEDERLAND IN HET JAAR 1923.

III. (Slot.)

Wat betreft den handel tusschen Nederland en Duitschland, zoo vindt men de voornaamste artikelen in de volgende opstelling:

Voorname uit Duitschland ingevoerde goederen.

Artikel	Hoeveelheid in tons		Waarde in f 1000	
	1922	1923	1922	1923
1. Steenkolen	1.193.203	1.342.727	19.106	24.569
2. Kleeding v. vrouwen, meisjes en jonge kinderen	1.545	1.488	20.193	20.581
3. Leder	1.484	2.295	6.047	12.843
4. IJzer- en staalwerk	38.750	24.240	16.081	11.513
5. Gebreide en tricotgoederen	2.181	1.983	9.128	10.364
6. Meubelen v. hout	23.321	17.178	14.076	9.752
7. Naaldhout, gezaagd	146.525	120.444	11.009	9.506
8. Wollen of halfwollen goederen	1.500	1.101	11.700	9.418
9. Arbeidswerktuigen en onderd.	19.301	10.648	13.404	9.405
10. Katoenen garens, ongetwijnd	2.222	5.020	2.450	7.261
11. Kramerij- en galanteriewaren	6.459	5.472	8.693	7.013
12. Piano's, orgels, enz.	5.932	4.783	7.279	6.399
13. Staaft, hoek-, profielijzer, enz.	147.647	63.737	14.488	6.268
14. Rijkwielonderdeelen	5.571	4.568	6.948	5.604
15. Schoenen, laarzen en leeren pantoffels	3.014	1.572	9.853	5.574

Voorname naar Duitschland uitgevoerde goederen.

Artikel	Hoeveelheid in tons		Waarde in f 1000	
	1922	1923	1922	1923
1. Cocosnootolie	39.166	32.261	16.928	15.889
2. Lijnolie	31.562	28.317	11.941	12.099
3. Steenkolen (zonder bunkercolen)	354.149	440.285	6.233	8.772
4. Gesmolten reuzel (pure lard)	5.585	11.788	3.570	8.120
5. Kaas	9.408	9.410	6.016	7.859
6. Aardappelen	76.407	175.317	3.320	7.437
7. Meel en bloem van tarwe	6.814	37.220	1.104	5.985
8. Palmittenolie	1.440	9.095	553	4.760
9. Varkens	?	42.974 st.	?	4.510
10. Plantage-rubber	6.408	2.948	5.539	4.296
11. Kinabast	2.388	2.446	3.634	3.788
12. Katoenafval	5.723	5.922	2.345	3.643
13. Margarine en kunstboter	480	5.908	298	3.386
14. Koffie				
a) ongebrand	4.639	3.450	3.414	3.051
b) gebrand	?	209	?	212
15. Groene erwten	2.585	13.354	530	3.110
16. Oud-ijzer en staal	225.334	75.946	7.447	3.006

Hieruit blijkt o.m. een toeneming van den invoer aan leder — de waarde is meer dan verdubbeld — en een vermindering van den invoer aan schoenwerk van leder tot bijna de helft, hetgeen men wel mag toeschrijven aan het „Schoenenwetje”. Zeer sterk is de daling bij ijzer- en staalproducten en vooral die bij staaft-, hoek- en profielijzer, welke in 1921 en 1922 de vierde plaats bij de ingevoerde artikelen innam, maar in 1923 terugging tot de 13de plaats, bij nog niet ten volle 40 pCt. der waarde van 1922. Hierbij spreekt de invloed van de Ruhrbezetting wel zeer duidelijk. De invoer van katoenen garens heeft zich nagenoeg verdrievoudigd. Over het algemeen valt bij gelijktijdige vermindering ook een sterke verhooging van de prijzen waar te nemen, vooral in het oog vallend bijv. bij de producten der confectie-industrie, gebreide en tricotgoederen, hetgeen wijst op vermindering der valutaconcurrentie. De Ruhrbezetting komt mede tot uitdrukking in de sterke stijging bij den uitvoer van steenkolen naar Duitschland, evenals in de verminde-

ring bij den uitvoer van oud-ijzer en staal. De toeneming bij agrarische of agrarisch-industriele producten (margarine, meel en bloem van tarwe, reuzel, aardappelen enz.) is opmerkenwaardig.

Voorname uit Groot-Brittannië ingevoerde goederen:

Artikel	Hoeveelheid in tons		Waarde in f 1000	
	1922	1923	1922	1923
1. Steenkolen	4.526.791	4.368.271	70.215	73.924
2. Katoenen garens, ongetwijnd	29.266	18.143	46.388	35.545
3. Wol en wolaival	4.120	3.919	7.553	8.784
4. Blik in bladen	28.060	31.456	6.929	8.628
5. Katoenen goederen:				
geverfd	1.521	1.188	8.490	6.514
ongbleekt	2.403	1.484	6.858	4.692
bedrukt	423	374	2.537	2.077
gebleekt	381	220	1.772	1.006
bont geweven	35	9	135	36
6. Wollen en halfwollen goederen	1.508	1.002	9.685	5.934
7. Koffie, Amerikaanse, ongebrand.	1.540	6.783	1.532	5.338
8. Goud in staven, baren enz.	370 kg.	2.904 kg.	567	4.300
9. Goud, gemunt	247 kg.	2.590 kg.	366	3.519
10. Katoenzaadolie	4.142	8.976	1.988	4.242
11. Bukskin	834	672	4.616	3.437
12. Machines en werktuigen v. d. textiel-industrie	2.195	3.321	2.691	3.384
13. Naai-, brei- en stopmachines	1.176	1.067	3.564	3.347
14. Gebreide en tricotgoederen	477	419	4.083	3.170

Voorname naar Groot-Brittannië uitgevoerde goederen:

Artikel	Hoeveelheid in tons		Waarde in f 1000	
	1922	1923	1922	1923
1. Margarine en kunstboter	49.316	58.392	30.179	39.063
2. Gecondenseerde suikerh. ondermelk	61.525	71.160	22.360	26.933
3. Melis- en andere suiker	46.875	76.931	11.847	26.530
4. Boter	3.974	9.477	7.726	15.740
5. Varkensvleesch, versch	21.305	14.758	22.055	15.649
6. Stroocarton	141.686	148.632	12.584	14.680
7. Eieren, versch	5.267	11.383	6.191	10.898
8. Kaas	9.250	10.994	7.298	9.683
9. Bloembollen	8.464	8.914	7.518	8.537
10. Tomaten	21.579	18.155	4.691	6.179
11. Gecondenseerde suikerh. volle melk	9.698	11.981	4.850	6.059
12. Rund- en kalfsvleesch, versch	8.169	7.764	5.554	6.037
13. Schapenvleesch, versch	7.021	5.952	6.882	5.500
14. Zilver in staven, baren, enz.	55,62	110,79	2.881	5.435
Zilver, gemunt	24,67	70,08	1.045	2.991
15. Bovenleder	257	633	1.857	5.345
16. Cocosnootolie	17.895	9.276	7.884	4.369
17. Groene erwten	21.314	15.720	6.514	4.215

Over het algemeen zijn de wijzigingen in de afzonderlijke posten bij den invoer uit Groot-Brittannië minder groot; opmerkelijk is vooral de daling bij den invoer van katoenen garens, waarmede men de vermeerdering van dit artikel uit Duitschland vergelijke. Ook de import van boter is sterk gedaald, toegenomen die van Amerikaanse koffie, thee, katoenzaadolie enz. Bij den uitvoer van Nederlandsche producten naar Engeland valt een stijging te constateeren bij soortgelijke artikelen als naar Duitschland; margarine, gecondenseerde melk, suiker (melis), boter, eieren, kaas, tomaten enz. toonen een toeneming, varkens- en schapenvleesch, cocosolie een vermindering.

Voorname uit België ingevoerde goederen:

Artikel	Hoeveelheid in tons		Waarde in f 1000	
	1922	1923	1922	1923
1. Steenkolen	426.620	320.781	12.773	8.483
2. Cement	258.712	272.873	7.639	6.632

Artikel	Hoeveelheid in tons		Waarde in f 1000	
	1922	1923	1922	1923
3. Staaf-, hoek-, T-, profielijzer enz.	11.578	59.619	1.163	6.227
4. Thomasfosfaat	112.409	177.187	4.463	5.825
5. Mais	48.062	56.754	4.806	5.574
6. Melis en andere suiker	8.621	18.344	1.845	5.328
7. Gebreide en tricot- goederen	646	684	5.185	4.975
8. Tarwe	72.391	36.747	10.166	4.603
9. Palmptitten	2.089	21.956	416	4.562
10. Gerst	20.169	45.997	2.119	4.195
11. Personen-automobi- elen	765 st.	2.234 st.	1.702	3.931
12. Plaatijzer	6.907	27.453	1.214	3.475
13. Chassis voor vracht- auto's	853 st.	3.768 st.	816	3.207

Voornaamste naar België uitgevoerde goederen:

Artikel	Hoeveelheid in tons		Waarde in f 1000	
	1922	1923	1922	1923
1. Kaas	19.558	15.674	17.396	14.254
2. Boter	10.009	7.131	19.368	12.771
3. Steenkolen	549.757	669.677	9.202	10.663
4. Suikerbieten	345.313	334.817	5.334	5.005
5. Cocosnootolie	9.543	7.981	4.230	3.647
6. Cacaoboter	2.123	2.357	3.125	3.164
7. Melk- en kalf- koeien	13.556 st.	10.028 st.	3.797	2.861
8. Vlas (alle soorten)	28.619	16.649	6.010	2.679
9. Varkensvleesch; versch	12	2.131	4	2.240
10. Aardappelmeel	7.436	13.699	1.688	2.075
11. Oud-ijzer en staal	10.163	52.632	289	2.050
12. Zink, ruw	2.907	5.696	837	2.021

België heeft Duitsland voor een aanmerkelijk deel — in verband met de Ruhrbezetting — verdrongen als leverancier van staaf- hoek-, plaatijzer enz. Ook bij enkele andere artikelen zijn opmerkelijke veranderingen te zien; suiker, palmptitten (meer dan vertienvoudigd). Eveneens trekken de aandacht de wijzigingen bij den invoer van personen- en vracht-automobielen, waarvan de eerste volgens de hoeveelheid zich verdrievoudigde en volgens de waarde iets meer dan verdubbelde; aan vrachtauto's werd meer dan viermaal zooveel ingevoerd als in 1922; de waarde daarvan steeg evenwel ook hier lang niet evenredig. Hier heeft men te doen met twee artikelen, waarbij de ontwikkeling der valuta ongetwijfeld van zeer grooten invloed is geweest. De invoer van steenkolen, superfosfaat en steenkoolbriketten is aanmerkelijk verminderd. Daartegenover heeft België van Nederland veel minder boter, vlas, kaas en aardappelen gekocht, maar wel in ruimere mate steenkolen, varkensvleesch, oud-ijzer en -staal en aardappelmeel.

Voornaamste uit de Vereenigde Staten ingevoerde goederen

Artikel	Hoeveelheid in tons		Waarde in f 1000	
	1922	1923	1922	1923
1. Tarwe	334.986	280.530	44.968	33.970
2. Katoen, ruwe, Noord-Amerika	18.333	16.611	23.972	28.092
3. Mais	524.875	228.746	45.276	22.157
4. Lijnkoeken en meel	117.171	174.563	18.202	20.992
5. Meel en bloem van tarwe	73.318	120.874	13.235	19.445
6. Petroleum	156.598	183.590	12.241	12.678
7. Talk en techni- sche vetten	13.647	24.907	6.297	12.251
8. Oleomargarine	14.313	16.989	8.221	10.625
9. Steenkolen	?	281.011	?	5.512
10. Benzine	10.735	27.486	2.354	5.412
11. Tabak, Kentucky	3.069	3.238	4.420	4.997
12. Rogge	22.120	51.119	2.508	4.914
13. Gerst	65.485	50.417	6.734	4.391
14. Personen-automobi- elen	821 st.	1.553 st.	2.242	4.214
15. Varkensvleesch en spek, gerookt	4.595	6.623	2.874	4.017

Voornaamste naar de Ver-Stat. uitgevoerde goederen.

Artikel	Hoeveelheid in tons		Waarde in f 1000	
	1922	1923	1922	1923
1. Bloembollen	7.750	8.430	7.356	9.560
2. Plantage-rubber	4.532	2.582	4.591	3.885
3. Garens uit kunst- zijde	100	551	732	3.590
4. Kinine	125	150	2.964	3.018
5. Kinabast	1.297	1.362	2.433	2.392
6. Lijnolie	23.975	5.065	9.073	2.325
7. Melasse	?	43.595	?	2.359
8. Sesamololie	?	4.348	?	2.070
9. Bovenleder	107	195	1.124	2.070
10. Lompen (van lin- nen of katoen)	13.874	16.826	1.152	1.816
11. Pekelharing en steurharing	6.694	7.608	1.370	1.552
12. Spiegelglas	362	1.602	212	1.529

Ten aanzien van de Ver. Staten valt een vermindering te constateeren bij den invoer van landbouwproducten: meel, maïs, gerst en haver; ook die van riet-suiker liep scherp terug. (Hierbij valt op te merken, dat de invoer van rietsuiker uit Cuba is gestegen van f 9,74 tot f 16,74 millioen; de hoeveelheid was echter geringer, nl. 58.345 tegen 61.174 tons.) Opmerkelijk is de stijging bij den invoer van meel en bloem van tarwe, steenkolen (welke in 1921 als onbeteekenend niet eens afzonderlijk werd vermeld), rogge en ook automobielen. Nederland verkocht aan de Ver. Staten meer dan ooit tevoren aan bloembollen, garens uit kunstzijde (men denke aan de hoog-conjunctuur in Amerika en de voorliefde voor zijden kleeding), melasse, spiegelglas en sesamololie; zeer veel minder aan lijnolie, cacaoboter, enz.

Voornaamste uit Nederlandsch-Indië ingevoerde goederen:

Artikel	Hoeveelheid in tons		Waarde in f 1000	
	1922	1923	1922	1923
1. Copra	103.013	78.338	28.951	25.282
2. Thee (Ned. Oost- Indië)	9.727	9.922	9.141	14.183
3. Plantage-rubber	8.057	6.898	7.337	9.858
4. Benzine	17.051	32.772	4.391	7.789
5. Kinabast	5.938	4.963	9.297	6.631
6. Sumatratapak	1.734	2.487	5.186	6.614
7. Java-tabak	7.856	9.364	5.572	6.486
8. Melis en andere suiker	3.307	20.152	808	5.860
9. Koffie, ongebrand (Ned. Oost-Indië)	14.124	7.104	10.363	5.784
10. Java huiden, ge- droogd	1.868	2.913	2.793	4.190
11. Kapok	3.687	1.984	4.505	2.844
12. Rijst, ongepeld	?	11.756	?	2.314
13. Kinine	9	107	222	2.108
14. Sisalvezels	2.555	3.811	1.083	1.616
15. Banka- en Billi- ton-tin	630	657	1.164	1.552

Voornaamste naar Nederlandsch-Indië uitgevoerde goederen:

Artikel	Hoeveelheid in tons		Waarde in f 1000	
	1922	1923	1922	1923
1. a. Katoenen goede- ren, gebleekt,	10.133	10.053	35.408	36.121
b. id., ongebleekt	1.879	1.700	3.812	3.583
c. id., bont gewe- ven	951	1.281	3.587	4.632
d. id., geverfd	1.070	1.005	3.762	3.402
e. id., bedrukt	211	132	1.494	767
2. Tabak, gekorven	1.940	2.079	4.822	5.245
3. Werktuigen enz. voor suikerfabr.,	5.467	7.472	4.263	4.376
4. Drijvende dokken, baggmolens enz.,	589	4.541	598	1.919
5. Sigaren	321	366	1.494	1.576
6. IJzer- en staal- werk	4.275	4.142	1.563	1.570
7. Boeken	378	434	1.296	1.299
8. Patronen en ande- re munitie	89	305	406	1.299
9. Zwavelzure am- moniak	3.023	5.939	589	1.030

De voornaamste veranderingen bij den invoer in

Nederland uit *Nederlandsch-Indië* hebben betrekking op thee, rubber, benzine, tabak, voorts en bijzonder sterk op melis, waarbij een stijging is waar te nemen; de import van copra, kinabast, kapok en koffie liep min of meer terug. Bij het belangrijke artikel katoenen goederen van verschillende soort vallen weinig groote veranderingen waar te nemen; in totaal echter nam bij onveranderde hoeveelheid de waarde van den uitvoer iets toe, een bevestiging van het bekende feit, dat het der Twentsche katoennijverheid is gelukt dit afzetgebied te behouden en den verkoop daarheen tot in de laatste maanden van het jaar zelfs nog iets op te voeren. Overigens bleef de toeneming binnen bescheiden grenzen, zooals eveneens de teruggangen, waar deze voorkwamen, geen bijzonder groote verschillen toonen; de teruggang was in de beide voorafgaande jaren veel sterker geweest. Niettemin is de daling bij den export van ijzerconstructies, stoomketels, rails en rollend materieel kenschetsend voor het achterwege laten van nieuwe bestellingen in Indië.

Voornaamste uit Frankrijk ingevoerde goederen.

Artikel	Hoeveelheid in tons		Waarde in f 1000	
	1922	1923	1922	1923
1. Manufacturen enz. v. wol en halfwol	408	677	4.692	6.717
2. Manufacturen enz. van zijde	101	107	3.579	3.130
3. Kalverhuiden	508	1.968	684	2.586
4. Personen-automobielen	197 st.	666 st.	803	1.627
5. Garens van wol, tweedr., getwijd	327	291	1.844	1.538
6. Katoenaafval	1.656	3.226	705	1.482
7. Manufacturen enz. van halfzijde	38	70	814	1.351
8. Vet, ongesmolten, dierlijk	436	1.249	407	1.264
9. Wijn op fust	19.850 hl.	22.390 hl.	1.375	1.209
10. Gebreide en tricoggoederen	103	89	965	1.138
11. Automobielen-buitenbanden	16.671	28.840 st.	996	1.092
12. Manufacturen van fluweel en pluche	47	180	400	1.065
13. Bovenkleding v. vrouwen, meisjes kl. kinderen	65	48	1.502	1.025
14. Soda, gecalcineerde	7.411	13.283	647	1.004

Voornaamste naar Frankrijk uitgevoerde goederen.

Artikel	Hoeveelheid in tons		Waarde in f 1000	
	1922	1923	1922	1923
1. Melis en andere suiker	12.828	66.254	3.224	21.898
2. Varkensvleesch, versch	2.794	15.662	3.143	15.394
3. Steenkolen	249.622	745.227	4.909	15.123
4. Kaas	14.209	12.915	11.322	10.629
5. Cokes	182.700	392.992	3.273	8.723
6. Boter	7.668	3.489	14.550	6.332
7. Electr. metaal-draadgloeilampen	640	655	5.109	3.973
8. Aardappelmeel	7.784	14.354	2.263	2.432
9. Groene erwten	9.248	9.695	2.120	2.257
10. Zinkwit	3.659	8.758	1.089	2.178
11. Aardappelen	47.652	36.689	3.543	1.551
12. Reuzel, gesmolten (pure lard)	987	2.221	637	1.548
13. Runderhuiden	2.055	2.092	1.391	1.519

Wat ten slotte *Frankrijk* betreft, zoo is de stijging bij den invoer van manufacturen, personen-automobielen, (verdrievoudiging bij de hoeveelheid, verdubbeling bij de waarde), fluweel en pluche te beschouwen als een gevolg van de valuta-concurrentie; ook de import van kalfshuiden en dierlijke vetten nam sterk toe. De invoer van wijn steeg volgens de quantiteit en daalde volgens de waarde. De dalingen in de waarde, voor zoover deze voorkwamen, bleven nochtans over het algemeen onaanzienlijk. Veel belangrijker zijn de veranderingen bij den uitvoer; Frankrijk heeft buitengewoon veel meer suiker in Nederland gekocht,

evenals varkensvleesch; de geweldige stijging in de hoeveelheden steenkolen, die naar Frankrijk gingen; wijst duidelijk op de misrekening, welke de Ruhrbezetting bracht met betrekking tot het verwachte resultaat. Voor cokes geldt hetzelfde. De uitvoer van lampen en verlichtingsartikelen nam sterk toe, ook die van reuzel; een teruggang geven te zien kaas (gering), boter (sterk) en aardappelen; de daling in de waarde der uitgevoerde elektrische gloeilampen wijst, daar de hoeveelheid zelfs nog iets steeg, op een prijsverlaging bij deze Nederlandsche industrie, met het oog op behoud van dit afzetgebied.

In het algemeen kan wel gezegd worden, dat de handel van Nederland met het buitenland, in de groote lijnen zoowel als in vele bijzonderheden, een zeer belangwekkend en over 't algemeen wel bevredigend beeld te zien geeft, waarin zich de groote problemen en lijnen der ontwikkeling duidelijk afteekenen.

Dr. WILHELM MAUTNER.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING.

HET HERSTEL VAN HONGARIJE.

Prof. Dr. W. Heller te Budapest schrijft ons d.d. 24 April jl.:

Met het beëindigen van de onderhandelingen over de Volkenbondslening staat het herstel van de Hongaarsche financiën op het punt werkelijkheid te worden. De lening zal de mogelijkheid bieden het tekort op de begroting te dekken tot het tijdstip, waarop de ontvangsten het peil van de uitgaven zullen bereiken. De biljettenpers zal tot stilstand worden gebracht en een circulatiebank met een kapitaal van 30 miljoen Goudkronen worden opgericht. Dit alles zal het dalen van de Hongaarsche Kroon tot stilstand brengen en dusdoende voor een nieuwe periode in de Hongaarsche openbare financiën, zoowel als in de volkshuishouding den weg effenen.

Hongarije heeft zich niet zoo onvoorwaardelijk als Oostenrijk voor de noodzakelijkheid gebogen, een beroep op buitenlandsche hulp te doen. Weliswaar ontbrak het zoowel de door de ineensstorting en de revolutie van haar weerstandvermogen beroofde Hongaarsche staatsmachine, als ook de door partijstrijd verdeelde openbare meening van het land aan die energie, welke voor de wederoprichting der Hongaarsche staats- en volkshuishouding noodig zou zijn geweest, doch daarbij mag de omstandigheid niet buiten aanmerking worden gelaten, dat het reparatievraagstuk als een zwaard van Damocles boven iedere herstel poging zweefde. De Minister van Financiën Korányi, die de portefeuille van het najaar van 1919 tot het eind van 1920 beheerde en met een deficit van 9.6 miljard Kronen te rekenen had, deed de eerste schuchtere poging, de ook zonder dit tekort onvermijdelijke biljettenafstempeling te verbinden met een gedwongen lening en op deze wijze de Hongaarsche staats-huishouding te ordenen. Van te voren viel echter in te zien, dat een ingrijpende saneering hiervan niet verwacht kon worden. Veel energiever was de poging van minister Hegedüs, toen hij een belangrijke beperking van de staatsuitgaven en een belastinghervorming ter verhooging van de inkomsten ter hand nam, waarbij een vermogensheffing in eens een belangrijke rol speelde. De poging van Hegedüs mislukte, echter niet in de laatste plaats ten gevolge van den sterken nadruk, dien hij legde op zijn vertrouwen in het prestatievermogen van de Hongaarsche volkshuishouding, waaruit een overmatige verzwaring der reparatielasten zou hebben kunnen voortvloeien. Zijn opvolger had niet den moed, de energieke maatregelen van Hegedüs voort te zetten en wilde ook het tafellaken tusschen de parlamentsmeerderheid en zichzelf niet doorsnijden en zoo moest men zich ten slotte tot het redmiddel wenden, dat Oostenrijk had aangegrepen en waarbij de suggestieve werking van het in Oostenrijk reeds gevorderde herstelwerk zeker een rol heeft gespeeld.

De openbare meening was dit optreden in meer negatieve vorm gunstig gezind, doordat zij jaren lang streed over de vraag, of de hervorming van de openbare financiën of die van het geldwezen de eerste op te lossen kwestie was. Aangezien men hierover niet tot een besluit kon komen, ontbrak het de financiële politiek aan de noodige stuwkracht, welke haar tot energieke maatregelen had kunnen bewegen.

Nu valt er op wetenschappelijke grondslagen wel nauwelijks over te strijden, dat het herstel bij een chronisch dalende en op zeer laag peil aangelande valuta een dubbele taak is, welke zich zoowel over de openbare financiën als over de volkshuishouding uitstrekt. Eveneens is het echter duidelijk, dat de eerste stap onvoorwaardelijk door de staatshuishouding moet worden gedaan, daar zonder dat daar orde op zaken is gesteld de biljettenpers nooit kan worden stilgelegd. De oprichting van de Hongaarsche centrale bank in Augustus 1921 kon daarom geen verlichting brengen, aangezien de staatsbank de biljettenpers gelijk tevoren bleef laten draaien.

Het herstel van de Hongaarsche staatshuishouding zou op zichzelf niet zoo'n moeilijk probleem zijn, indien de gebiedsvermindering en de herhaalde revoluties, zoowel als de schade aangericht door de in den zomer van 1919 Hongarije bezettende Roemeensche troepen, welke zich uitstrekt over landbouw, industrie en het verkeerswezen, de Hongaarsche volkshuishouding niet zoo hadden ondermijnd. Ook dan zou de taak nog niet gemakkelijk te vervullen zijn geweest, aangezien 341.3 miljoen goudkronen uitgaven in het eerste halfjaar 1924 een deficit van 175.6 miljoen goudkronen laten, bovendien zekere buitenlandsche schulden dringend om afdoening vragen en voorts nog de reparatieschuld bestaat. Dit moeilijk vraagstuk moet nu worden opgelost op een tijdstip, waarop zich alle nadeelen van de gebiedsvermindering doen gevoelen en de naweën van de revoluties nog niet geheel zijn overwonnen. 32,7 pCt. van het voormalige Hongaarsche gebied moet thans in het onderhoud van 41,6 pCt. van de voormalige bevolking van Hongarije voorzien. Het gebied, dat Hongarije is overgebleven, is van dien aard, dat het wat broodgraan betreft in de betere jaren eenige exportmogelijkheid open laat, doch bij ongunstige oogsten is al spoedig graanimport noodig, terwijl het aan voederartikelen een tekort laat. Bovendien werd Hongarije het grootste gedeelte zijner bosschen ontnomen. Van de dennboschen bleef slechts 2,8 pCt. over en van de totale bosschen 15,2 pCt., zoodat het op een aanzienlijken houtimport is aangewezen. Eveneens verloor het zeer belangrijke mijnbouwbedrijven, zoo zijn zoutgebieden, zijn goud- en zilver-, koper-, zink- en mangaanertsen, een groot gedeelte van zijn ijzerproductie en een deel van zijn kolengebied.¹⁾ Hierbij komt dan nog het verlies van 57,6 pCt. van het spoorwegnet, 68,7 pCt. der locomotieven, 70,3 pCt. der personen- en 83 pCt. der goederenwagens. De onvermijdelijke gevolgen van den hierdoor ontstane zeer bezwaarlijken toestand waren sociale moeilijkheden, ware gevechten om het bestaan, die het herstel der volkshuishouding nog meer remden. Resultaat van deze laatste is ook de „Bodenreform”, waarvan de noodzakelijkheid weliswaar door niemand kan worden ontkend, doch die thans op het meest ongunstige oogenblik moet worden doorgevoerd en de productiviteit van den landbouw in velerlei opzicht, zij het ook voorbijgaand, vermindert, daar immers de voorlichting der nieuwe eigenaren niet plotseling kan plaats vinden en in Hongarije in het bijzonder het grootgrondbezit een intensieve cultuur uitoefent.

Wanneer onder deze omstandigheden herstel uit eigen kracht niet gelukt is, valt dit tenminste te verontschuldigen. Het herstelprogramma is eenvoudig en voor iedereen begrijpelijk, want om iets anders dan om een verbruiksvermindering en een vermeerdering

¹⁾ Verg. Ladislaus von Buday: Ungarn nach dem Friedensschluss. Berlijn 1922.

van arbeid kan het niet gaan. De fout lag er juist in, dat de verschillende belanghebbenden niet tot overeenstemming konden komen omtrent den omvang dezer beperking en bepaalde kringen zich in zeker opzicht over het wezen van het herstelproces in slaap wiegden, doordat zij zich misschien onbewust aan het gevoel overgaven, dat buitenlandsche hulp ook deze beperking overbodig zou maken.

Dit nu is geenszins het geval. Een blik op het herstelplan van den Volkenbond is voldoende om deze logische noodzaak ook in het herstelwerk duidelijk te onderkennen. Volgens het plan zal de belasting van de bevolking van ongeveer 27 goudkroon per hoofd tot ongeveer 50 verhoogd worden. De voor het eerste halfjaar 1924 op 165,6 miljoen goudkroon geraamde staatsinkomsten moeten in het tweede halfjaar 1924 400 miljoen bereiken, wat nog altijd minder is dan de, 463 miljoen bedragende, 45,7 pCt. van de ontvangsten in het laatste vredesjaar. Dit bedrag is n.l. het deel, dat voor het huidige gebied van Hongarije op grond van de ontvangsten van 1913 wordt berekend. De grondbelasting zal van 6.1 tot 33 miljoen worden verhoogd, de huizenbelasting van 0.7 tot 20 miljoen, de belasting op maatschappijen van 1.6 tot 8 miljoen, de inkomsten- en vermogensbelasting van 24.5 tot 60 miljoen en daaraan parallel loopen belangrijke verhoogingen der indirecte belastingen. Deze zullen (Verkeerssteuer inbegrepen) van 131.1 miljoen tot 244 miljoen goudkroon verhoogd worden. In het bijzonder de stedelijke bevolking zal zich dus voor een zeer belangrijke verzwaring der lasten gesteld zien, aangezien zij niet slechts één belangrijk deel van de inkomsten- en vermogensbelasting moet opbrengen, doch ook van de huishuurbelasting, die 1.3 miljoen opbrengt en tot 35 miljoen goudkroon zal worden verhoogd en in de eerste plaats door haar moet worden voldaan. Hiertegenover kon slechts op enkele punten een vermindering der uitgaven worden bereikt. Zoo vervalt bijv. de salariering in natura der lagere beambten, waarvoor 41 miljoen goudkroon noodig is, doch waarmede onvermijdelijk een belangrijke verhoging der bezoldigingen gepaard gaat, zoodat de uitgaven ook gedurende de herstelperiode per saldo niet af- doch toenemen, en wel van 277.9 miljoen tot 397.4 miljoen goudkroon. Hierbij is natuurlijk met een vermindering van het ambtenarental rekening gehouden, doch dit kan de ten gevolge van het huidige, lage peil der salarissen noodige verhoging niet compenseeren. Aangezien het deficit op de staatsbegroting voor een belangrijk deel het gevolg is van tekorten der staatsbedrijven, ligt natuurlijk een grondige hervorming en stijging van de productiviteit dezer laatste in de bedoeling.

De prijs, welke Hongarije voor de buitenlandsche hulp heeft moeten betalen, is niet laag geweest. De politieke offers willen wij geheel buiten beschouwing laten; dat zoodanige worden gebracht kan niemand betwijfelen. De controle, zoowel als de buitengewone machtiging aan de regeering, onder inperking van de bevoegdheden van het parlement verleend, zijn wel groote opofferingen voor een volk. Doch ook de economische zijn zeer belangrijk. Slechts zij er op gewezen, dat de dienst der staatsschuld in het eerste halfjaar 1924 8.6 miljoen Kroon vereischt en in het tweede halfjaar 1926 tot 65.6 miljoen gestegen zal zijn, wat niet veel beneden een vijfde der totale uitgaven blijft. Zware opofferingen vereischte het verkrijgen van de toestemming tot opheffing van het pandrecht door de belanghebbende successiestaten. In het bijzonder moest Hongarije van de belangrijke vorderingen afstand doen, welke het op Roemenië als gevolg van de door de bezetting van 1919 en 1922 aangerichte schade had en ook Joegoslavië ontving een hoogen prijs voor zijn toestemming. Weliswaar staat tegenover deze opofferingen niet slechts het gewin, dat het herstel door het gezond worden der volkshuishouding beteekent, doch ook dat van de voorloopige oplossing van het reparatievraagstuk, welke wel Hongarije voor lange

jaren een zwaren last oplegt, doch waarvan de grootte thans ten minste vast staat, zoodat men weet, welke lasten gedragen moeten worden. Bovendien is de opheffing van het genoemde pandrecht, dat op enkele ontvangsten van den staat ten gunste van de reparatielasten drukte, een niet te onderschatten voordeel.

De vooruitzichten van het herstelwerk staan reeds vast door onze uitspraak, dat Hongarije ook uit eigen kracht zich uit de moeilijkheden zou hebben kunnen redden. Daar wij hieraan niet twijfelen moeten wij des te zekerder zijn van het resultaat van het herstel met vreemde hulp. Vergelijking met Oostenrijk versterkt ons nog in dit gevoelen. De Hongaarsche volkshuishouding is van een andere structuur dan de Oostenrijksche. Voor de ineenstorting van de Oostenrijk-Hongaarsche monarchie strekte dit Oostenrijk ten voordeel, aangezien zijn kapitaalcracht en hoog ontwikkelde industrie dit land grooter rijkdommen ontstoot dan de overwegend agrarische productie aan Hongarije. Thans staat de zaak anders. Hoewel Hongarije door het vredesverdrag zeer aanzienlijk werd verzwakt, is het agrarisch karakter van het land wellicht een grotere waarborg voor een gemakkelijk herstel der volkshuishouding. Weliswaar vertoont dit karakter het groote nadeel, dat de productiviteit der Hongaarsche volkshuishouding sterk van de wisselende oogstresultaten afhangt. Eenige jaren van goeden oogst kunnen onze volkshuishouding een groote verlichting brengen, terwijl misoogst ook het herstelwerk veel moeilijker kan maken. Hongarije kan echter in normale jaren in zijn behoefte aan de voornaamste levensmiddelen zelf voorzien, terwijl enkele artikelen nog een grooter of kleiner exportsurplus laten. Anderzijds bezit Hongarije een niet te onderschatten industrie, welke eveneens in niet geringen omvang de lasten helpt dragen. De afsluiting van het buitenland, welke niet in de laatste plaats het gevolg is van het gebrek aan vreemde betaalmiddelen, heeft gedurende de laatste 2 à 3 jaren naast de reeds bestaande industrieën kiemen voor nieuwe industrieële ontwikkeling gelegd. Een blik op het herstelplan is voldoende om zich te overtuigen, dat ook de Volkenbond vertrouwen in de draagkracht van de Hongaarsche industrie stelt. Dat de Volkenbond het herstel van Hongarije gemakkelijker acht, dan dat van Oostenrijk bewijst ook het feit, dat de leening voor eerstgenoemd land slechts 250 miljoen goudkroon bedraagt tegen 600 miljoen voor Oostenrijk. ¹⁾ In aanmerking dient bovendien te worden genomen, dat Hongarije een reparatielast van 10 miljoen goudkroon per jaar gedurende 20 jaren op zich heeft genomen.

Dat het herstel van de Hongaarsche volkshuishouding reeds is begonnen, toont de handelsbalans over 1923. Het passief-saldo, dat in 1922 214 miljoen goudkronen heeft bedragen, verdween wel niet, doch daalde tot 82 miljoen. De invoer liep op van 548 tot 579 miljoen goudkroon, doch daartegenover staat een stijging van den uitvoer van 334 miljoen tot 497 miljoen goudkroon. Hierbij moeten echter buitengewone omstandigheden in aanmerking worden genomen, in de eerste plaats de meer dan middelmatig goede oogst van 1923. Dat echter de gunstiger handelsbalans niet geheel hierop valt terug te voeren blijkt ook uit andere teekenen. Zoo is b.v. bij den invoer het aandeel van de hulpstoffen van 10,56 pCt. tot 13,09 pCt. gestegen, terwijl het aandeel van den invoer van fabriekaten van 52,25 pCt. tot 41,43 pCt. is gedaald. Daartegenover was een toeneming van den uitvoer van voedings- en genotmiddelen van 39,88 pCt. tot 50,45 pCt., zoowel als van dien van de hulpstoffen van 3,96 tot 7,96 pCt. waar te nemen. Gaat men de afzonderlijke posten van den invoer na, dan blijkt dat deze reeds in velerlei opzicht in dienst staat van de ontwikkeling der productiemogelijkheid. Zoo valt in 1923 een

¹⁾ [De Hongaarsche leening wordt bovendien, gelijk bekend, niet als de Oostenrijksche gegarandeerd door een aantal vreemde Staten. — Red.]

stijging van den invoer van landbouwmachines, ruwe phosphaten, verder van machines, halffabricaten en grondstoffen voor de textielindustrie waar te nemen, terwijl ook de invoer van ruw ijzer is toegenomen. In den uitvoer spelen behalve de granen vnl. de producten der pluimveeteelt en verder meel en suiker een grootere rol dan het vorig jaar.

Natuurlijk zal het herstelproces der Hongaarsche volkshuishouding niet zonder crisisverschijnselen aflopen en wie meent, dat met de stabiliseering van de kroon, waarop gehoopt wordt, ook het economisch leven met een slag weder normaal zal zijn, zal nog ongoedgehouden worden. In het bijzonder zullen enkele takken van industrie de bescherming van de dalende kroon missen. Het grootste gedeelte van de Hongaarsche industrie zal echter hopelijk de voortgaande moeilijkheden gemakkelijk overwinnen en de geheele volkshuishouding, met uitzondering van de onreëele speculatie, zal van den terugkeer tot meer normale verhoudingen voordeel ondervinden.

Indien het Hongarije door zijn voortgaande economische ontwikkeling en door aanpassing van zijn volkshuishouding aan thans eenmaal gegeven toestanden gelukt het economisch evenwicht te hervinden en het door de speculatie aan de productieve aanwending onttrokken kapitaal hieraan weder ter beschikking wordt gesteld, zal hopelijk ook het buitenland weder vertrouwen in de ontwikkelingsmogelijkheid van Hongarije gaan stellen en zijn hulp ook als vroeger op zuiver commercieele basis verleen. Al zijn ook de vredesvoorwaarden zeer hard en heeft men de buitensche hulp ditmaal duur moeten koopen, toch zullen vlijt en gestage arbeid, waartoe de verhoudingen dwingen, het hunne doen bij de aanwending van de hulpbronnen, welke het land, ondanks het gebiedsverlies, nog ter beschikking staan.

WOLFGANG HELLER.

AANTEKENINGEN.

Indexcijfers van groothandelsprijzen. — Gedurende de afgelopen maand is de nettowijziging van het indexcijfer der groothandelsprijzen slechts gering geweest; het daalde nl. met 3 punten tot 4637. Sommige groepen vertoonden groote veranderingen, welke elkaar evenwel hebben opgeheven; de weefstoffengroep bijv. steeg met 50 punten, terwijl de tweede groep der voedingsmiddelen een daling van 41 punten te zien geeft. Evenwel, beide deze groote veranderingen werden veroorzaakt door slechts enkele goederen en over het algemeen heeft de maand zich door stabiliteit gekenmerkt.

Onderstaande — aan „The Economist” ontleende — tabel geeft een overzicht over de verschillende groepen.

Data	Granen en vleesch	Anderen voedings- en genotm.	Weefstoffen	Delfstoffen	Diversen: oliën, hout, rubber, enz.	Totaal	Algemeen indexcijfer
Basis (gemidd. 1901—5) . . .	500	300	500	400	500	2200	100,0
Einde Juli 1914	579	352	616½	464½	553	2565	116,6
„ Nov. 1918	1239	782½	1848	903	1389½	6212	282,6
„ Dec. 1921	921½	636	1106	762	931½	4357	198,0
„ Dec. 1922	861	706	1184½	705	807½	4264	193,8
„ Apr. 1923	858	752	1199	834	797	4440	201,8
„ Mei „	869½	772½	1166½	818½	785	4412	200,5
„ Juni „	815½	773½	1177½	773½	761	4301	195,5
„ Juli „	819½	756	1115½	744½	746½	4182	190,1
„ Aug. „	828½	762½	1119	734	744	4188	190,4
„ Sept. „	823	782	1214½	732½	745	4297	195,3
„ Oct. „	823	777	1220½	756	743½	4320	196,4
„ Nov. „	831	797½	1393½	770	749	4541	206,4
„ Dec. „	853	815½	1382½	774	755	4580	208,2
„ Jan. 1924	909½	845½	1349	789	769	4662	211,9
„ Febr. „	899	859	1308	819	783	4668	212,2
„ Mrt. „	897½	843½	1313½	805	780½	4640	210,9
„ Apr. „	904	802½	1364	788	778½	4637	210,8

De stijging der eerste groep vindt vnl. haar oorzaak in een seizoenstijging der aardappelprijzen. Ook rijst

is iets hooger; daarentegen daalden schape- en varkensvleesch. De scherpe daling van de tweede groep is ontstaan door een achteruitgang der suikerprijzen, waarbij kwamen een seizoendaling van boter en een kleine vermindering der koffieprijzen. Vooral katoen is aansprakelijk voor de stijging in de weefstoffengroep; zoowel Amerikaansche als Egyptische katoen sluiten aanmerkelijk hooger, hoewel het hoogste punt eenige dagen voor het eind van de maand werd bereikt. Zijde is weder gedaald; de stijging der vlasprijzen heeft verderen voortgang gehad, zoodat deze nu verreweg het hoogst boven het basiscijfer gestegen zijn.

De daling van de delfstoffengroep is veroorzaakt door de niet-ijzerhoudende metalen; lood daalde met 16 punten en tin met 7 punten. IJzer en ijzeren staven iets hooger, maar stalen rails onveranderd. De diversengroep geeft alleen kleine dalingen voor olie- en olie-zaden te zien.

Wij laten thans volgen een overzicht van de wijzigingen in ieder artikel afzonderlijk, vergeleken met eind Maart, waarbij de gemiddelde prijs gedurende 1901-'05 gelijk 50 is gesteld.

	Index-cijfer			Index-cijfer			Index-cijfer	
	-	+		-	+		-	+
Tarwe (btl.)	79 ⁵	- 5	Katoen (Am.)	160 ⁵	+10	Koper	53	- 6
" (Eng.)	82	+ 1 ⁶	" (Egypt.)	160 ⁵	+19	Delfstoff.	788	-17
Meel	72	- 1	Garen	163 ⁵	+10 ⁶	Hout		
Gerst	88 ⁵	- 2	Laken	146	+ 3 ⁶	Hout (Baltisch)	103 ⁵	
Haver	77 ⁵	+ 1	Wol (Eng.)	159	+ 5	Hout (Amerik.)	89 ⁵	
Aardapp.	131	+15	" (Austr.)	148	- 8	Leder	60 ⁵	
Rijst	118 ⁵	+ 5 ⁶	Zijde	102	+11 ⁵	Petroleum	108	
Rundvl.	87 ⁵	+ 1	Vlas	180	- 1	Soda	76 ⁵	- 1 ⁵
Schapenvl.	83	- 6	Hennep	54 ⁵	- 1	Oliën	81 ⁵	- 1 ⁵
Varkensvl.	84 ⁵	- 9	Jute	90		Talk	75	
Gran. en vl.	90 ⁵	+ 6 ⁵	Weefstoffen	136 ⁴	+50 ⁵	Indigo	87	
Thee	150	+ 6	Ruw-IJzer	99 ⁵	+ 2 ⁵	Soda	85 ⁵	
Koffie	116 ⁵	- 5 ⁶	Stalen rails	75		Rubber	12	
Rietsuiker	203 ⁵	-34	IJz. staven	96	+ 4	Diversen	778 ⁵	- 2
Bietsuiker	135	- 3	Kolen (st.)	143		Totaal	4637	- 3
Boter	81	- 4 ⁵	" (huisbr.)	94				
Tabak	116 ⁵	- 4	Lood	132	-16			
And. voed. en genotm.	802 ⁵	-41	Tin	95 ⁵	- 7			

De daling der tweede groep en de stijging der weefstoffen brengen deze twee groepen, welke het hoogst boven Juli 1914 gestegen waren, dicht bij elkander, zooals ook blijkt uit onderstaande tabel.

Data	Granen en vleesch	Ander voedsing- en genotm.	Weefstoffen	Delfstoffen	Diversen: oliën, hout, rubber, enz.	Totaal
Juli 1914....	100	100	100	100	100	100
December 1918....	226	222	293	186	241	236
December 1921....	159	180	180	164	168	170
December 1922....	149	200	193	152	146	166,2
April 1923....	148	214	195	180	144	173,1
Mei "....	150	220	189	176	142	172,0
Juni "....	141	220	191	167	137	167,7
Juli "....	141	215	181	160	135	163,1
Augustus "....	143	216	182	158	134	163,3
September "....	142	222	197	158	134	167,6
October "....	142	220	198	163	134	168,4
November "....	144	226	226	166	135	177,0
December "....	148	231	225	167	136	178,6
Januari 1924....	157	241	219	170	139	181,8
Februari "....	155	244	212	176	142	182,0
Maart "....	155	240	213	173	141	181,0
April "....	156	228	221	170	141	180,8

Hieronder volgt een overzicht van de indexcijfers der groothandelsprijzen in enkele der voornaamste landen.

Wat het cijfer voor Nederland betreft, merkt het Centraal Bureau voor de Statistiek op, dat de niet onbelangrijke daling van de laatste maand voornamelijk voor rekening komt van een groot aantal voedingsmiddelen, grotendeels artikelen als melk, boter, kaas, eieren enz.

	Ver. Staten ¹⁾	Frankrijk	Italië	Duitsch-land ²⁾	Zwitserland	Zweden	Nederland ³⁾	Japan
Novemb. 1913	100	100 ⁵	100	5)	5)	100	100	100
Novemb. 1918	206	358	438	367	392	214
Hoogste 1920	272 (Mei)	591 (Apr.)	679 (Apr.)	...	325 (Jan.)	366 (Juni)	297 (Juli)	322 (Mrt.)
Decemb. 1921	147	326	594	3.585	176	172	165	209
Decemb. 1922	156	362	580	205.417	175	163	155	183
Maart 1923	159	424	587	642.700	186	168	156	196
April "	159	415	589	823.700	187	168	156	196
Mei "	156	407	580	1.498.000	181	166	149	199
Juni "	153	408	568	3.989.800	180	164	149	198
Juli "	151	407	566	28.359.900	175	162	145	192
Augustus "	150	413	567	306.335.800	173	162	142	191
September "	154	424	569	18.295 ⁴	181	162	145	211
October "	153	421	563	4.907.150 ⁴	182	161	148	212
November "	152	443	571	164.960.000 ⁴	183	160	153	210
December "	151	458	577	148.400.000 ⁴	183	160	154	211
Januari 1924	151	495	571	143.060.000 ⁴	183	161	156	211
Februari "	152	...	573	147.000.000 ⁴	180	162	158	...
Maart "	579	151.780.000 ⁴	155	...

1) Bureau of Labour. 2) Frankfurter Zeitung.
 3) Sedert 1922 gebaseerd op 48 artikelen in plaats van op 53.
 4) In miljoenen.
 5) Sedert October 1923: Juli 1914 = 100. 6) Midden 1914 = 100.

Datum	Algemeen index-cijfer van „the Economist“	Gem. pondenkenoers over de aig. maand	Herleid algemeen index-cijfer
Januari 1914.....	119,2	12,11%	119,6
December 1918.....	277,0	11,19	256,6
December 1921.....	198,0	11,42	187,2
December 1922.....	193,8	11,55%	185,3
April 1923.....	201,8	11,88	198,4
Mei ".....	200,5	11,83	196,3
Juni ".....	195,5	11,79	190,8
Juli ".....	190,1	11,68	183,8
Augustus ".....	190,4	11,59	182,7
September ".....	195,3	11,56	186,9
October ".....	196,4	11,56	187,9
November ".....	206,4	11,53	197,0
December ".....	208,2	11,47	197,7
Januari 1924.....	211,9	11,39	199,8
Februari ".....	212,2	11,51	202,2
Maart ".....	210,9	11,58%	202,3
April ".....	210,8	11,69	204,0

De jongste ontwikkeling der Duitse Staatsfinanciën. — In verband met de voorstellen der Commissie-Dawes tot belasting van de Duitse begroting met een bedrag voor reparatieschuld is het van belang kennis te nemen van de ontwikkeling der Duitse staatsfinanciën sinds de invoering van de Rentenmark. De Frkf. Ztg. bevatte dezer dagen dienaangaande verschillende gegevens, waaraan het volgende is ontleend.

Aanvankelijk was, gelijk bekend, de toestand der staatsfinanciën nog tamelijk precair. Het Rentenmarkcrediet van 1200 miljoen — waarvan 300 miljoen renteloos — was reeds tegen eind December 1923 opgebruikt; 200 miljoen was tot aflossing van de bij de Rijksbank gediscoteerde schatkistbiljetten in papiermarken aangewend, terwijl de Rijksbank met 110 miljoen R. M., de post met 30 miljoen, de Reichsgetreidestelle met 30 miljoen R. M. gecrediteerd waren en de rest voor de huishouding van den Staat in engeren zin was aangewend. Het rijk moest tot staking der betalingen en tot uitbetaling van slechts een deel der salarissen overgaan om zich er door te slaan. Doch reeds begin Januari deed zich de gunstige werking der saneeringsmaatregelen gelden. Sedert begin 1924 bereiken de ontvangsten uit de bronnen, die geregeld vloeien, nl. belastingen, invoerrechten, enz., in vergelijking met de totale uitgaven weder een hoogte, welke in den inflatietijd onbekend was. Volgens de tindaagsche publicaties dekken sinds midden November 1923 de inkomsten de uitgaven met het volgend percentage.

Termijn	21-30 Nov. 1923	1-10 Dec. 1923	11-20 Dec. 1923	21-31 Dec. 1923	1-10 Jan. 1924	11-20 Jan. 1924
Inkomsten in pCt. der uitgaven	4,1	18,2	25,3	57,8	15,4	85,1

21-31 Jan. 1924	1-10 Febr. 1924	11-20 Febr. 1924	21-29 Febr. 1924	1-10 Maart 1924	11-20 Maart 1924	21-31 Maart 1924	1-10 April 1924	11-20 April 1924
93,3	70,1	67,7	74,6	92,7	147,2	94,6	88,8	123,7

Dit resultaat van de stabilisatie van het geld, welke de stijging der inkomsten indirect eerst heeft mogelijk gemaakt, komt nog in een gunstiger licht, wanneer men bij de uitgaven de rond 430 miljoen goudmark, die tot ulto. April tot terugkoop van Goldanleihe, met het doel den koers hiervan te steunen, werden aangewend, buiten beschouwing laat. Volgens de maandelijksche opgaven waren nl. ontvangsten en uitgaven bij de Reichshauptkasse als volgt verdeeld.

In Millioenen Goudmark	16 Nv.- 31 Dec. 1923	1-31 Jan. 1924	1-29 Febr. 1924	1-31 Maart 1924	1 20 April 1924
Inkomsten					
Uit belastingen, invoer- rechten en andere rechten	149.7	420.7	312.7	489.7	197.13
Retributiën	26.2	17.1	27.1	37.1	37.70
Uit den verkoop van Goldanleihe	9.4	2.9	0.3	—	—
Totaal	185.3	440.7	340.1	526.8	234.83
Uitgaven					
Algemeene Rijksadmini- stratie	808.2	222.0	184.5	237.0	134.75
Aan staten en gemeenten		94.5	173.3	155.7	45.61
Ter voldoening aan het Vredesverdrag v. Vers.	4.2	—	—	0.3	—
Terugkoop van Goldanl.	—	126.1	120.8	92.6	51.85
Totaal	812.4	442.7	478.6	485.6	232.21
Tekort	627.1	1.9	138.5	—	—
Overschot ...	—	—	—	41.2	2.62

Hieruit blijkt, dat tot 20 April ll. voor den wederinkoop van Goldanleihe rond 295 miljoen meer is aangewend, dan het tekort van het Rijk sedert het begin van dit jaar bedraagt. Dientengevolge blijken de normale ontvangsten tot den 20 April 1924 de uitgaven te overtreffen. Aan bedrijfsmiddelen kwam het Rijk verder door uitgifte van kortlopende schatkistbiljetten in Rentenmark. Anderzijds stond de gunstige financiële toestand in Januari 1924 zelfs toe 100 miljoen van het rentedragende Rentenmarkcrediet tot wederopzeggens toe af te lossen. Met inbegrip van de uitgegeven schatkistbiljetten in Rentenmark bedroeg diensvolgens de vlottende schuld van het Rijk:

In Millioenen Rentenmark	(15 Nov.)	31 Dec. 1923	31 Jan. 1924	29 Febr. 1924	31 Mrt. 1924
Gedisconteerde schatkistbilj. in Papiermark	200 *)	—	—	—	—
Crediet van de Rentenbank ..	—	1200	1100	1100	1100
Schatkistbilj. in Rentenmark	—	—	161.7	195.4	147.8
Totaal	200 *)	1200	1261.7	1295.4	1247.8

*) 191.5 Trill. Papiermark.

De gefundeerde schuld van het Rijk daalde door den wederinkoop van Goldanleihe van 1081,5 miljoen Goudmark op 31 December 1923 tot 742 miljoen Goudmark op 31 Maart 1924. De aankoop van Goldanleihe werd in April voortgezet en leidde tot een verdere daling tot 651,5 miljoen.

Bezie men de afzonderlijke bronnen van inkomsten, dan blijkt, dat de meeste belastingen in de laatste maanden een hoogst belangrijke stijging vertoonen, terwijl de speciale heffingen (Rhein- und Ruhr-Abgabe, Betriebssteuer enz.) absoluut en relatief van hoe langer hoe minder betekenis worden. Het aandeel der laatsten is van 24 pCt. der totale ontvangsten in Januari tot 6,4 pCt. in Maart gedaald. De opbrengst der gewone inkomsten, welke voor 1924 op

5.144 miljoen geraamd was, zou, werd het tempo der eerste drie maanden volgehouden, 5.315 miljoen belopen. Terecht merkt de Frkf. Ztg. echter op, dat een definitief oordeel over de productiviteit der afzonderlijke belastingen op grond van de ervaring van 3 maanden nog niet te geven is.

INGEZONDEN STUKKEN.

Mr. RIES OVER HET BEVOLKINGSVRAAGSTUK.

Het is wel een beetje laat, maar het geval is te karakteristiek, om het niet even te signaleeren.

In October 1922 werd op de Algemeene Vergadering van de Vereniging voor de Staathuishoudkunde en de Statistiek het bevolkingsvraagstuk behandeld en ter inleiding van de besprekingen verschenen twee praeadviezen, het eerste van Prof. Dr. J. H. F. Kohlbrugge, het tweede van Mr. L. A. Ries.

Door werkzaamheden van geheel anderen aard was ik indertijd verhinderd van de praeadviezen kennis te nemen en de vergadering bij te wonen. Eerst heden, mij verdiepende in het bevolkingsvraagstuk, had ik gelegenheid, ook die praeadviezen en het Verslag der Algemeene Vergadering te bestudeeren. Ik ben daarbij tot een eigenaardige ontdekking gekomen.

Mr. Ries poseert in zijn praeadvies als de man der wetenschap in tegenstelling met de „dogmatisch geremden”, met welk epitheton hij blijkbaar vooral de katholieken bedoelt. Op de vergadering zette hij een hooge borst op tegenover Prof. Veraart, met wien hij het niet mogelijk achtte „in een werkelijk wetenschappelijk debat te treden” (Verslag p. 95). Ook tegenover zijn mede-praeadviseur plaatste hij zich op een hoog standpunt. „Ik mis in dat praeadvies (van Prof. Kohlbrugge) een groote lijn, een sterk logischen gedachtegang. Ik vind het hier en daar vandaan gehaald. Ook acht ik het vreemd, dat Prof. Kohlbrugge zulke eigenaardige bronnen gebruikt, b.v. de „Matin” en dikwijls Deutsche bronnen voor Frankrijk. Dat doet men in een wetenschappelijk praeadvies niet.” (Verslag p. 105).

De lezer gelieve vooral de woorden „Ik vind het overal vandaan gehaald” goed te onthouden.

Prof. Verrijn Stuart en de heer Wibaut waren vol bewondering voor de wetenschappelijke praestatie van Mr. Ries!

De heer Wibaut vond, dat zij zeer ernstig blijk gaf „van wetenschappelijken zin en wetenschappelijke methode.” (Verslag p. 38). Hij betreurde slechts, dat ze ten aanzien van verschillende punten niet uitvoeriger was. „Maar wanneer men in dit praeadvies zou mogen zien een voorlooper van een bredere studie volgens dezelfde methode, dan geloof ik dat er vooruitzicht is, dat onze litteratuur met een degelijk werk zal worden verrijkt.”

Ik durf met zekerheid te voorspellen, dat die bredere studie wel nooit het licht zal zien. Indien de heer Wibaut echter uitvoeriger wenscht te worden ingelicht, kan hij die inlichting vinden in „Höherentwicklung und Menschenökonomie, Grundlegung der Sozialbiologie,” von Rudolf Goldscheid (Leipzig 1911), waaraan Mr. Ries al zijn wijsheid ontleend heeft zonder ook maar een enkelen keer zijn bron te noemen. Zijn heele praeadvies (met uitzondering van de laatste zes bladzijden) is eenvoudig plagiaat.

Het geheel is samengefanst uit dikwijls letterlijk vertaalde zinnen van Goldscheid. „Ik vind het hier en daar vandaan gehaald” zou Mr. Ries zeggen. Ook de heele terminologie, het bespreken der menselijke voortplanting als een bedrijf, als gold het de veeteelt of de voortbrenging van stoffelijke goederen, is van Goldscheid.

Met een brutaliteit, welke aan het ongeloofelijke grenst, doet Mr. Ries juist alsof hij dat alles uit zijn eigen koker haalt, ook waar hij zoo goed als letterlijk overneemt. Slechts een paar voorbeelden.

Op blz. 400 van het genoemde werk zegt Goldscheid:

„Die soziale Bedeutung der willensgemässen Beschränkung der Nachwuchsziffer schätzt man heute fast durchweg ganz falsch ein.“ Mr. Ries op p. 8 van zijn praeadvies: „De sociale beteekenis van de z.g. willekeurige (sic!) beperking van het kindertal wordt m.i. (dit „m.i.” is kostelijk!) veelal zeer onjuist beoordeeld”.

Goldscheid: „Es kann nun natürlich nicht bestritten werden, dass Bequemlichkeitstendenzen und egoistische Neigungen die Beschränkung der Kinderzahl mit verursachen.“ (ibid.) Ries: „Ik wil geenszins bestrijden, dat gemakzucht en z.g. egoistische neigingen hier een zekere rol spelen.”

Goldscheid p. 483: „Die Menschen der Gegenwart können in Bezug auf die Reproduktion nicht anders wollen, als sie wollen, und sie dürfen es auch nicht.“ Ries p. 13: „Doch dit zij met den grootsten nadruk gezegd: de menschen van tegenwoordig kunnen op het stuk der voortplanting niet anders willen, dan zij willen en zij mogen dat ook niet.”

Zelfs de aanhalingsteekens worden door Mr. Ries overgenomen, doch zonder dat hij de reden vermoedt, waarom Goldscheid die aanhalingsteekens gebruikte. Goldscheid zegt van de procreatie, dat men ze beschouwt zuiver als „Liebhaberei”, in den oorspronkelijksten zin van het woord en denkt dus aan liefhebben, en zegt dan dat ze dat niet is, maar de gewichtigste tak van onze heele productie. (p. 431). Mr. Ries maakt er van: „Dat het hier niet gaat om een „liefhebberij”, maar feitelijk om de(n) gewichtigste(n) tak van de geheele productie.” (p. 10).

Zoo zou ik wel twintig voorbeelden kunnen geven van letterlijk plagiaat. Gewoonlijk worden de zinnen echter zoo gedraaid, dat het den schijn heeft, of de schrijver dat allemaal zelf wetenschappelijk heeft ontdekt.

Zelfs de „beroemde proeven van Kammerer met zijn salamanders”, waarop hij zich in het debat zoo triomfantelijk beriep, zijn te vinden bij Goldscheid, p. 396.

Dat Mr. Ries, toen hij zijn praeadvies moest bewerken, eenigen tijd ongesteld is geweest, verklaart veel en stemt ons vergevingsgezind, maar het doet eenigszins komisch aan, wanneer hij in het Voorbericht, na zijn verontschuldiging te hebben aangeboden voor den onvolmaakten vorm van zijn praeadvies, daarop laat volgen: „De inhoud stond reeds eerder vast en kon dus door de haast van mijn arbeid niet meer beïnvloed worden.” Neen, dat kon ook niet: de inhoud stond al meer dan tien jaar vast, — en de vorm voor het grootste gedeelte ook.

Nijmegen, 16 April 1924. CH. RAAIJMAKERS S. J.

Naschrift. Toen ik voor nu bijna twee jaar in het concept van mijn praeadvies over het Bevolkingsvraagstuk de woorden „dogmatisch geremden” neerschreef, waarbij ik toen merkwaardigerwijze heelemaal niet speciaal aan de Katholieken heb gedacht en waarmede ik allerminst een onaangename qualificatie wilde geven, doch slechts een zekere „état d'âme” aanduiden, heb ik weinig vermoed, dat ik daarmede bij sommigen een zoo hevige verbittering zou veroorzaken, een verbittering, waarvan ik de ware gronden nooit heb kunnen bevroeden, maar waarvan ik de min of meer giftige uitingen in verschillende vormen in ruime mate over mij heen heb moeten laten gaan.

Wat mij thans echter overkomt spant de kroon. Omdat Prof. Raaijmakers S. J. in mijn praeadvies gedachtengangen vindt, die een bekend man als Rudolf Goldscheid in een ook hier te lande bekend groot werk, dat, voorzoover ik weet, in openbare bibliotheken aanwezig is, in een veel algemeener verband heeft uitgesponnen, spreekt Z. H. G. onbeschroomd en met zeldzame vrijmoedigheid van plagiaat! De beschuldiging zou ernstig zijn, indien niet met mij op de beklagdenbank zaten verreweg de meesten, die min of meer wetenschappelijke boeken of verhande-

lingen hebben geschreven. Zij allen staan reeds door hun voorstudie op de schouders van vroegere schrijvers of onderzoekers en ontleenen daardoor alleen reeds het aanzienlijkste deel van hun wetenschap aan hun voorgangers. En hoe zou het ook anders kunnen? Tot nog toe werd dit allerminst als plagiaat beschouwd!

Men moet dan ook wel van kwaden wille of onnoozel zijn om zelfs maar te veronderstellen, dat ik — een jurist — ooit den indruk zoude hebben willen waken de biologische beschouwingwijze van het bevolkingsprobleem of van sociologische vraagstukken überhaupt, te hebben „uitgevonden”. Daarover is immers reeds een kleine bibliotheek bijgeschreven en bovendien schreef ik uitdrukkelijk, dat ik uitging van een neo-darwinistische — dus ook op dit gebied reeds lang bekende — stelling. Prof. Verrijn Stuart of de Heer Wibaut hebben dan ook nooit in dien waan verkeerd en, naar ik veronderstel, ook geen der anderen, die het in één of meer opzichten met de strekking van het geschrift eens waren. Ik had een litteratuurlijst kunnen bijvoegen, doch dat is bij een praeadvies, voor zoover mij bekend, geen gewoonte.

Op dergelijke dingen komt het echter, vooral bij een praeadvies, heelemaal niet aan. Het eenig belangrijke is of er nieuw licht op het probleem wordt geworpen of er eenig nieuw verband wordt gelegd, of er vruchtbare perspectieven worden gevonden, of er voor een land nieuwe gevolgtrekkingen worden gemaakt.

Ter verdere rechtzetting van de beschuldigingen van Prof. Raaijmakers nog slechts het volgende: ik las het groote werk van Goldscheid, dat de heer R. noemt, eenige jaren geleden. Aan mijn aantekeningen, die tijdens die lectuur ontstonden, heb ik bij de voorbereiding van het praeadvies, geruimen tijd later, gedacht en daarvan, zooals vanzelf spreekt, opnieuw kennis genomen. Toen zijn ongetwijfeld doelmatige termen of praegnante wendingen, die mij bijzonder waren opgevallen, uit die aantekeningen, die aanhalingen en beschouwingen vermengd bevatten, in het praeadvies overgegaan, zij het soms in een heel andere beteekenis, dan zij in Goldscheid's of anderer schrijvers gedachtengang hadden. Bij het kostelijk ironische zinnetje over de „Liebhaberei” herinner ik mij dat zelfs nog vrij duidelijk. Wat dat aan de waarde van een praeadvies zou afdoen, begrijp ik niet. Ik zou Prof. R. nog wel een heele reeks werken kunnen opnoemen, die ik in den loop der jaren over het bevolkingsvraagstuk heb gelezen en uit elk waarvan wel het een of ander in het praeadvies zal zijn overgegaan, bewust of onbewust. Heet dit tegenwoordig plagiaat, soit, maar dan weet ik niet hoe men dit euvel zou kunnen vermijden. Alles wat ik ter verduidelijking van een probleem, zooals ik het zie en zooals ik het wil beschrijven, kan gebruiken, is voor mij een welkom instrument en zeer zeker behoort daartoe ook een gelukkige term of wending, die ik bij mijn lectuur heb ontmoet en genoteerd. En toch wordt een betoog op die wijze niet tot plagiaat. En ook niet „hier en daar vandaan gehaald”, mits slechts de schrijver het vraagstuk duidelijk voor oogen en logica en consequentie in zich heeft.

Ik wil Prof. Raaijmakers nog slechts één vraag stellen, die hij zich echter hoede verkeerd op te vatten. Aangenomen voor een oogenblik, dat mijn praeadvies van 1922 slechts de gedachten van Goldscheid of anderen weergaf — Quod non non non! — zou dan daardoor de waarde van het beeld, dat het van het bevolkingsprobleem tracht te geven — welke waarde ik natuurlijk geheel in het midden laat — ook maar eenigszins worden verminderd? Ik vermoed, dat deze vraag ontkennend zal worden beantwoord, doch dan heeft het ook geen zin om te trachten, door een persoonlijke aanval, waarvan de grofheid te groot is, dan dat zij mij zou kunnen raken, dat beeld weg te werken.

τετραβί δη, κραιδίη και κυντερον άλλο ποτ' έτλης . . .

RIES.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned. Disc. Wissels. 5	24 Jan. '24	Zwits. Nat. Bk. 4	16 Juli '23
Bel. Binn. Eff. 5	24 Jan. '24	N. Bk. v. Denem. 7	17 Jan. '24
Vrsch. in R.C. 6	24 Jan. '24	Zweedsche Rbk 5	8 Nov. '23
Javasche Bank ... 3	1 Aug. '09	Bank v. Noorw. 7	9 Nov. '23
Bank van Engeland 4	5 Juli '23	Bk. v. Tsjecho-	
Duitsche Rijksbk. 10	29 Dec. '23	slowakijë... 6	9 Mrt. '24
Bank v. Frankrijk 6	17 Jan. '24	N. Bk. v. O'rijk 9	2 Sept. '22
Belgische Nat. Bnk. 6	14 Feb. '24	Hong. Bank... 18	5 Juli '23
Fed. Res. Bank N.Y. 4	30 Apr. '24	Bank v. Italië. 5	11 Juli '22
Bank van Spanje... 5	23 Mrt. '23	Z.-Afr. Res. bnk 6	

OPEN MARKT.

Data	Amsterdam		Londen Part. disconto (3 mnd.)	Berlijn Part. disconto	Parijs Part. disc.	N. York Call-money
	Part. disconto	Prolongatie				
10 Mei '24	4 1/8 - 3/8	4	2 1/8 - 3 1/8	—	—	3 1/2 - 3/4 1
5-10 M. '24	4 1/8 - 5/8	3 1/2 - 4 1/4	2 1/8 - 3 1/8	—	—	3 1/2 - 3/4
28A.-3M. '24	4 1/8 - 5	4 1/2 - 5 1/4	3 - 1/8	—	—	3 1/2 - 4 1/4
21-26 A. '24	5	5 - 3/4	3 - 3/8	—	—	3 1/2 - 4 1/4
7-12 M. '23	3 1/8 - 3/4	3-4	1 7/8 - 2 1/8	—	—	4 1/2 - 5 1/4
8-13 M. '22	4 1/4 - 5/8	4	2 1/4 - 3/8	—	—	3 - 4 1/2
20-24 Jli '14	3 1/8 - 5/16	2 1/2 - 3 1/4	2 1/4 - 3/4	2 1/8 - 1/2	2 1/4	1 1/4 - 2 1/2

1) Notering van 9 Mei.

WISSELKOERSEN.

De meeste wisselkoersen waren deze week flauw gestemd. Londen daalde van 11,71 1/2 tot 11,68; Marken liepen van 63 tot 61 1/4 terug en Zwitserland en Spanje daalde ongeveer evenveel als Londen. Zelfs Dollars waren aanvankelijk flauw, zoodat voor 2,66 à 2,66 1/4 werd verhandeld. Een licht herstel bracht den koers later weder op ca. 2,67 1/2. Alleen Skandinavië was iets vaster, alle drie koersen liepen ongeveer 10 à 20 cent op. Bijzonder flauw waren daarentegen Franken. Aanvankelijk was alleen België sterk aangeboden. Het aanbod kwam hoofdzakelijk uit België zelf. Later bleek dat men ook in Frankrijk belangrijke bedragen aan Dollars en Ponden noodig had en den aankoop niet langer kon uitstellen. Ofschoon New York aanvankelijk en vooral Dinsdag en Woensdag flink als koper optrad, liepen de koersen daarna sprongsgewijze terug. Van steun was niets meer te bemerken, waardoor natuurlijk de speculatie, die zich aanvankelijk afzijdig hield, weder moediger werd en met groote posten aan de markt kwam. Indië en Buenos-Aires vrijwel onveranderd.

13 Mei 1924.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	Londen *)	Berlijn *)	Weenen *)	Parijs *)	Brussel **)	New York **)
5 Mei 1924	11.71 1/4	0.00063	0.0037 3/4	17.25	14.14	2.67 1/4
6 " 1924	11.69	0.00062 1/2	0.0037 1/2	17.25	13.80	2.66 5/8
7 " 1924	11.70	0.00062 1/2	0.0037 5/8	17.45	14.10	2.66 9/16
8 " 1924	11.67 1/2	0.00061 1/2	0.0037 1/2	16.72 1/2	13.59	2.66 1 1/8
9 " 1924	11.67 3/4	0.00061 1/2	0.0037 5/8	15.77 1/2	12.87 1/2	2.67 3/4
10 " 1924	11.68	0.00061 1/2	0.0037 5/8	15.97 1/2	—	—
Laagste d.w. 1	11.66 1/2	0.00061	0.0037 1/2	15.60	12.80	2.66 1/4
Hoogste " " 1	11.72 1/2	0.00063 1/2	0.0038 1/4	17.47 1/2	14.35	2.68
3 Mei 1924	11.71 1/2	0.00063 1/2	0.0037 1/2	17.27 1/2	14.42	2.66 1/2 2
26 April 1924	11.79 1/2	0.00062	0.0038	17.25	14.53	2.68 1/8 3
Muntpariteit	12.10	59.26 5)	50.41	48.—	48.—	2.48 3/4

*) Notering te Amsterdam. **) Notering te Rotterdam.

1) Particuliere opgave.

2) Notering van 2 Mei '24. 3) Idem van 25 April '24.

4) Gulden per milliard Mark. 5) Gulden per 100 Mark.

Data	Stockholm *)	Kopen-hagen *)	Chris-tiantia *)	Zwit-serland *)	Spanje 1)	Batavia 1) telegrafisch
5 Mei 1924	70.50	45.25	37.—	47.55	37.—	96 3/8 - 7/8
6 " 1924	70.55	45.30	37.—	47.52 1/2	36.85	96 5/8 - 7/8
7 " 1924	70.55	45.42 1/2	37.10	47.50	36.90	96 5/8 - 7/8
8 " 1924	70.50	45.45	37.25	47.40	36.85	96 1/8 - 3/8
9 " 1924	70.75	45.60	37.25	47.50	36.80	96 1/8 - 3/8
10 " 1924	70.85	45.60	37.40	47.45	36.80	96 1/8 - 7/8
L'ste d. w. 1)	70.35	45.—	36.80	47.35	36.70	96 5/8
H'ste " " 1)	70.90	45.70	37.40	47.65	37.—	96 7/8
3 Mei 1924	70.40	45.20	37.—	47.55	37.—	96 1/2 - 3/4
26 April 1924	70.70	45.10	37.30	47.70	36.80	96 1/8 - 3/8
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	48.—	48.—	96 1/8

*) Notering te Amsterdam. 1) Particuliere opgave.

KOERSEN TE NEW YORK.

Data	Cable Lond. (in \$ per £)	Zicht Parijs (in cts. p. frs.)	Zicht Berlijn (in \$ per milliard Mark)	Zicht Amsterd. (in cts. p. gld.)
10 Mei 1924	4.37.50	6.06	0.00023	37.42
Laagste d. week	4.36.62	5.94	0.00023	37.38
Hoogste " "	4.39.—	6.60	0.00023 3/4	37.51
3 Mei 1924	4.38.37	6.46	0.00023 1/4	37.43
26 April 1924	4.38.87	6.49	0.00023	37.20
Muntpariteit ..	4.86.67	19.30	23.81 1/4 1)	40 1/16

1) In ct. per Mark.

KOERSEN VAN DE VOLGENDE PLAATSEN OP LONDEN

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	26 Apr. 1924	3 Mei 1924	5/10 Mei '24 Laagste/Hoogste	10 Mei 1924
Alexandrië ...	Piast. p. £	97 15/32	97 15/32	97 15/32	97 15/32
*Bangkok ...	Sh. p. tical	1/10 7/8	1/10	1/10	1/10
B. Aires 1) ...	d. p. \$	40 5/8	41 1/16	40 1/2	41 3/8
Calcutta ...	Sh. p. rup.	1/4 25/32	1/4 27/32	1/4 25/32	1/4 27/32
Constantin. ...	Piast. p. £	812 1/2	812 1/2	800	820
Hongkong ...	Sh. p. \$	2/4 3/8	2/4 3/8	2/4 1/8	2/4 7/8
Lissabon 1) ...	d. per Mil.	1 21/32	1 21/32	1 19/32	1 23/32
Madrid ...	Peset. p. £	31.67 1/2	31.56 1/2	31.51	31.77
Mexico ...	d. per \$	29 1/2	29 1/2	29	30
Montevideo 1) ...	id.	42 1/2	42 1/2	42 1/8	43
Montreal ...	\$ per £	4.45 5/8	4.45 1/2	4.43	4.46 1/2
Praag ...	Kr. p. £	148 3/4	148 5/8	148 3/8	150
R.d.Janeiro 1) ...	d. per Mil.	6 1/4	6 3/32	6 7/16	6 3/8
Rome ...	Lires p. £	97 11/16	97 13/16	97	98 1/2
Shanghai ...	Sh. p. tael	3/2 1/2	3/2 3/8	3/2	3/3 5/8
Singapore ...	id. p. \$	2/4 3/8	2/4	2/3 29/32	2/4 1/32
Valparaiso 2) ...	peso p. £	39.80	39.40	38.60	39.40
Yokohama ...	Sh. p. yen	1/9 19/32	1/9 29/32	1/9 13/16	1/10 1/8

* Koersen der voorafgaande dagen. 1) Telegrafisch transfert. 2) 90 dg.

3) Notering van 14 April.

NOTEERING VAN ZILVER.

	te Londen	N. York		te Londen	N. York
10 Mei 1924	33 1/4	65 1/8	12 Mei 1923	32 3/8	66 3/4
3 " 1924	32 13/16	64	13 Mei 1922	35 7/8	70 7/8
26 April 1924	33	64 5/8	20 Juli 1914	24 1/16	54 1/8

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 12 Mei 1924.

Activa.		
Binnenl. Wis-sels, Prom., enz. in disc.	H.-bk. f 172.952.351,74 B.-bk. " 40.531.990,68 Ag.sch. " 59.194.812,56	f 272.679.154,98
Papier o. h. Buitenl. in disconto	Idem eigen portef. . f 36.463.995,—	—
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel. "		36.463.995,—
Beleeningen incl. vrsch. in rek.-crt. op onderp.	H.-bk. f 29.128.799,21 B.-bk. " 9.866.416,78 Ag.sch. " 103.816.313,82	f 142.811.529,81
Op Effecten.	f 132.193.630,96	
Op Goederen en Spec.	10.617.898,85	142.811.529,81
Voorschotten a. h. Rijk		13.124.544,67
Munt en Muntmateriaal		
Munt, Goud	f 56.240.100,—	
Muntmat., Goud	475.166.927,10	
	f 531.407.027,10	
Munt, Zilver, enz.	9.438.608,—	
Muntmat., Zilver	—	
Effecten		540.845.635,10
Bel. v. h. Res. fonds . f	5.983.677,31	
id. van 1/8 v. h. kapit. "	3.985.557,89	9.969.235,20
Geb. en Meub. der Bank		5.000.000,—
Diverse rekeningen		82.509.045,03
		f 1.103.403.139,79
Passiva.		
Kapitaal	f 20.000.000,—	
Reservefonds	5.999.469,43	
Bijzondere reserve	9.000.000,—	
Bankbiljetten in omloop	1.011.377.115,—	
Bankassigtiën in omloop	2.201.917,71	
Rek.-Cour. { Het Rijk f	—	
saldo's: { Anderen f	33.793.751,05	33.793.751,05
Diverse rekeningen		21.030.886,60
		f 1.103.403.139,79
Beschikbaar metaalsaldo	f 330.875.321,27	
Op de basis van 1/8 metaaldekking	121.400.764,52	
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is.		1.654.376.605,—

NED. BANK 12 Mei 1924 (vervolg).
Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud	Zilver	Bank-biljetten	Andere opeischb. schulden	Beschikb. Metaal-saldo	Dek-kings-perc.
12 Mei 1924	531.407	9.439	1.011.377	35.996	330.875	51
5 " '24	531.407	9.541	1.036.861	30.211	327.038	51
28 Apr. '24	543.979	9.791	1.001.099	24.214	348.188	54
22 " '24	543.992	9.575	1.000.044	29.581	347.123	54
14 " '24	556.564	8.868	1.000.303	21.433	360.542	55
7 " '24	556.564	8.767	1.007.700	21.534	358.942	55
14 Mei 1923	581.790	7.938	960.476	25.653	391.806	60
15 Mei '22	605.889	5.891	1.021.495	46.788	397.448	60
25 Juli '14	162.114	8.228	310.437	6.198	43.521 ¹⁾	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Hiervan Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenland	Diverse reke-ningen ²⁾
12 Mei 1924	272.679	104.000	142.812	36.464	82.509
5 " 1924	284.282	109.000	150.608	28.785	89.775
28 Apr. 1924	253.021	80.000	146.705	30.380	68.779
22 " 1923	255.845	91.000	146.741	21.398	77.021
14 " 1924	252.123	88.000	143.350	19.182	66.407
7 " 1924	259.905	91.000	145.200	20.858	64.917
14 Mei 1923	172.082	28.000	142.772	68.502	35.844
15 Mei 1922	214.611	15.000	119.812	92.985	95.927
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	20.188	509

¹⁾ Op de basis van $\frac{3}{5}$ metaaldekking. ²⁾ Sluitpost activa.

's RIJKS SCHATKIST.

De Minister van Financiën maakt o.m. bekend:

	5 Mei 1924	12 Mei 1924
dat uitstonden		
aan schatkistpromessen waarv. direct bij Ned. Bk.	f332.620.000,—	f321.450.000,—
aan schatkistbiljetten	„109.000.000,—	„104.000.000,—
aan zilverbons	„183.919.000,— ¹⁾	„183.902.000,—
Tegood v.d. Postch. en Gdst. bij 's Rijks Schatkist.	„31.319.105,50	„31.262.510,—
Onder de vlottende schuld is begrepen:		
Voorsch. aan de Koloniën	„118.038.801,22 ²⁾	„117.921.753,08
Voorschot aan Gemeenten voor door Rijk voor hen te heffen Ink. belasting	29 Februari 1924 „76.790.423,26	31 Maart 1924 „74.334.520,58
Voorschot aan rek. houders v. d. Postch. en Girodst.	5 Mei 1924 „106.088.342,29 ²⁾	12 Mei 1924 „108.069.475,26

¹⁾ Waarvan f 37.056.000 vervallen op of na 1 April 1927.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

De Minister van Koloniën maakt bekend:

	3 Mei 1924	10 Mei 1924
Voorschot uit 's Rijks kas aan N.-I.	f105.851.127,74	f106.785.395,07
Ind. Schatk.prom. in oml.	„79.100.000,—	„79.100.000,—
Voorsch. Jav. Bk. aan N.-I.	„33.800.000,—	„31.900.000,—
Muntbiljetten in omloop.	„40.000.000,—	„40.900.000,—

¹⁾ Tegood van Ned.-Indië bij de Javasche Bank.

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Bank-biljetten	Andere opeischb. schulden	Beschikb. metaal-saldo
10 Mei 1924	214.000		264.000	77.000	145.700
3 " 1924	213.750		258.500	82.000	145.650
26 Apr. 1924	219.750		256.500	89.000	150.650
5 Apr. 1924	154.508	64.589	260.264	83.441	151.133
29 Mrt. 1924	158.435	64.240	257.066	83.923	155.237
12 Mei 1923	161.218	61.158	271.806	97.769	149.093
13 Mei 1922	143.507	45.779	268.524	79.391	120.287
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842 ²⁾

Data	Dis-conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaald.	Beleeningen	Voor-schotten a/h. Gouvernem.	Diverse reke-ningen ¹⁾	Dek-kings-percentage
10 Mei 1924		151.700		31.900	***	63
3 " 1924		150.760		33.800	***	63
26 Apr. 1924		149.230		31.300	***	64
5 Apr. 1924	35.336	17.470	59.397	22.954	15.524	64
29 Mrt. 1924	35.250	18.761	60.708	14.219	14.645	65
12 Mei 1923	36.565	28.285	59.161	29.166	21.976	60
13 Mei 1922	33.318	20.714	77.719	8.007	37.097	54
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	6.446	2.228	44

¹⁾ Sluitpost activa. ²⁾ Basis $\frac{2}{5}$ metaaldekking. ³⁾ Creditsaldo.

CURAÇOSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Dis-conto's	Voor-schotten aan de kolonie	Diverse reke-ningen ¹⁾	Diverse reke-ningen ²⁾
1 Maart 1924	685	1.332	83	227	722	78
1 Februari 1924	690	1.195	82	237	821	237
1 Januari 1924	697	1.198	81	231	828	249
1 December 1923	732	1.235	80	245	819	245
1 November 1923	695	1.259	84	257	813	195
1 Maart 1923	663	1.215	128	286	667	134

¹⁾ Sluitpost der activa. ²⁾ Sluitpost der passiva.

BUITENLANDSCHE BANKSTATEN.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden ponden sterling.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes		
			Bedrag	Goudd.	Gov. Sec.
7 Mei 1924	128.173	125.217	289.350	27.000	245.172
30 Apr. 1924	128.121	125.616	290.116	27.000	245.956
23 " 1924	128.123	124.853	292.429	27.000	248.177
16 " 1924	128.112	125.477	292.153	27.000	247.868
9 Mei 1923	127.522	123.776	287.049	27.000	242.557
22 Juli 1914	40.164	29.317	—	—	—

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Reserve	Dek-kings-perc. ¹⁾
7 Mei '24	44.028	73.561	10.055	112.574	22.706	18,51
30 Apr. '24	42.633	74.346	10.587	110.992	22.255	18,30
23 " '24	42.238	74.493	13.704	108.375	23.017	18,85
16 " '24	40.917	74.843	18.403	102.066	22.385	18,57
9 Mei '23	42.221	68.614	14.602	102.003	23.496	20,15
22 Juli '14	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52 $\frac{1}{8}$

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

DUITSCHER RIJKS BANK.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Darlehens-kassenscheine, in billiarden (duizenden biljoenen) Mark.

Data	Metaal	Daarv. Goud	Waarv. b. Buitt. circ. bkn ¹⁾	Kassen-scheine	Circulatie	Dek-kings-perc. ²⁾
30 April '24	0,4	0,442	0,016	1,252	776.949	0,2
23 " '24	0,4	0,442	0,016	1,758	674.040	0,3
15 " '24	0,5	0,460	0,016	1,975	678.254	0,3
7 " '24	0,6	0,465	0,021	2,479	683.651	0,4
30 April '23	14,5	0,920	0,217	1,464 ⁴⁾	6.546 ⁴⁾	23
23 Juli '14	1,7	1,357	—	0,065 ⁵⁾	1,9 ⁶⁾	93

Data als boven.	Wissels			Renten-bank-scheine	Rek. Courant ⁵⁾	Darl. kas-sensch. Tot. uitgeven
	Totaal	Handels-wissels	Schatkist-papier			
1.916.970	1.916.970	—	—	242.836	1.187.214	1.300
1.906.679	1.906.679	—	—	332.591	1.418.504	1.800
1.900.217	1.900.217	—	—	259.781	1.324.348	2.000
1.867.237	1.867.237	—	—	262.961	1.255.128	2.500
9.211 ⁴⁾	2.986 ⁴⁾	6.226 ⁴⁾	—	—	3.854 ⁴⁾	1.477 ⁴⁾
0,751 ³⁾	0,751 ³⁾	—	—	—	0,944 ³⁾	—

¹⁾ Onbelast. ²⁾ Dekking der circulatie door metaal en Kassenscheine. ³⁾ In milliarden. ⁴⁾ In biljoenen. ⁵⁾ Waarv. in Rentenmark, uitgedrukt in papierm. op 7 Apr. 1.156.717 biljoen; op 15 Apr. 163.894 bil.; op 23 Apr. 1.149.502 bil.; op 30 Apr. 1.144.577 bil.; ⁶⁾ Idem: op 7 Apr. 439.787 bil.; op 15 Apr. 474.360 bil.; op 23 April 474.567 bil.; op 30 Apr. 382.243 bil.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Goud	Waarvan in het Buitent.	Zilver	Te goed in het Buitentland	Buit. gew. voorsch. afd. Staat
8 Mei '24	5.542.529	1.864.321	298.837	572.798	22.800.000
1 " '24	5.542.449	1.864.321	298.762	578.703	23.000.000
24 Apr. '24	5.542.354	1.864.321	298.603	573.423	22.700.000
11 Mei '23	5.536.445	1.864.345	292.132	597.304	22.800.000
23 Juli '14	4.104.390	—	639.620	—	—

Data als boven.	Wissels	Uitge-stelde Wissels	Beleeningen	Bankbil-jetten	Rek. Crt. Parti-culieren	Rek. Crt. Staat
4.943.506	9.753	2.534.811	40.020.828	2.280.548	16.720	
4.602.939	10.053	2.564.704	39.824.094	2.419.339	17.666	
2.557.669	20.617	2.186.617	36.964.008	1.986.660	19.139	
1.541.980	—	769.400	5.911.910	942.570	400.590	

BANQUE NATIONALE DE BELGIQUE.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Metaal incl. buitenl. saldi	Beleen. van buitl. vorder.	Beleen. van prom. d. provinc.	Binn. wissels en beleen.	Circulatie	Rek. Crt. partic.
'8 Mei '24	356.326	84.653	480.000	1721.438	7.656.375	201.393
1 „ '24	357.572	84.653	480.000	1835.998	7.697.576	234.683
24 Apr. '24	357.921	84.653	480.000	1778.900	7.622.338	292.727
17 „ '24	357.825	84.653	480.000	1774.412	7.655.576	211.179
10 Mei '23	347.633	84.653	480.000	870.361	6.843.230	140.081

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.
FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Goudvoorraad			Zilver etc.	F. R. Notes in circulatie
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes	In het buitenl.		
23 April '24	3.113.890	2.103.441	—	100.937	1.940.821
16 „ '24	3.104.886	2.054.079	—	100.404	1.966.349
9 „ '24	3.103.446	2.041.277	—	97.975	1.981.638
2 „ '24	3.091.767	2.025.157	—	99.564	1.987.262
25 April '23	3.084.569	2.065.117	—	94.473	2.222.588

Data	Wissels	Totaal Deposito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dekking-perc. ¹⁾	Algem. Dekking-perc. ²⁾
23 April '24	613.267	2.000.856	110.865	79,0	81,6
16 „ '24	646.250	2.011.585	110.869	78,1	80,6
9 „ '24	727.165	2.055.067	110.837	76,9	79,3
2 „ '24	743.432	2.062.364	110.859	76,3	78,8
25 April '23	910.638	1.908.543	108.857	74,7	77,0

¹⁾ Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opschbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. ²⁾ Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET
FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Aantal banken	Totaal uitgezette gelden en beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits
16 „ '24	755	16.612.115	1.442.186	15.814.801	4.250.751
9 Apr. '24	755	16.568.636	1.439.107	15.641.610	4.241.000
2 „ '24	756	16.629.350	1.435.579	15.713.731	4.230.384
26 Mrt. '24	756	16.579.757	1.414.945	15.639.372	4.230.974
18 Apr. '23	777	16.479.010	1.438.241	15.484.723	3.966.813

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wettelijk opgenomen bankstaten.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 12 Mei 1924.

De achter ons liggende week heeft enkele spannende gebeurtenissen medegemaakt, welke wel niet rechtstreeks hun invloed op omzetten en koersniveau aan de betrokken beurzen hebben uitgeoefend, doch die voor de toekomst van zeer groote beteekenis kunnen worden. In de allereerste plaats is dit voor Frankrijk het geval geweest. Op de buitenlandse beurs-centra was men in het geheel niet voorbereid op een uitslag, zooals de jongste verkiezingen die hebben gebracht. Een zoo sterke verschuiving naar links heeft men zoo goed als nergens verwacht en, zooals de eerste beursdag aan de Parijse markt na de verkiezingen heeft bewezen, zelfs niet te Parijs. Daar toch ontwikkelde zich, na een periode van groote lusteloosheid en gebrek aan zaken, een krachtige affaire, waarbij het meerendeel der arbitragewaarden een scherpe koersverheffing heeft kunnen behalen, in overeenstemming met de plotselinge opwaartsche beweging der buitenlandse wisselkoersen en waarbij de inheemsche rentepapieren naar evenredigheid werden gedrukt. Het is niet wel mogelijk voor deze beweging de juiste oorzaak aan te geven. Bij een aftreden toch van den heer Poincaré is het vrij waarschijnlijk, dat een wijziging zal worden gebracht in Frankrijk's buitenlandse politiek, doch die wijziging zal dan toch gevonden moeten worden in een nauwere aansluiting tusschen de geallieerden eenerzijds en Duitschland aan den anderen kant. Bovendien behouden de conservatieven en, in het algemeen, het nationale blok, nog voldoende invloed, om te beletten, dat een al te vrijgevege politiek ten

aanzien van den vroegeren vijand zal worden gevoerd. Oppervlakkig beschouwd dus, zouden de kansen voor een herstel van Europa, van een terugkeer tot meer normale verhoudingen en dus ook tot een stabilisatie van den Franc, eerder stijgen dan dalen bij een verandering van Regeering. Afgewacht dient dan ook te worden, of de reactie van den Franc-koers, welke in ieder geval van Parijs is uitgegaan, slechts een onwillekeurige reactie op het onverwachte nieuws is geweest, dan wel of diepere oorzaken en overwegingen hieraan ten gronde liggen, welke thans nog niet overzien kunnen worden.

Van hoe groot belang de stand van het Fransche ruilmiddel voor het bedrijfsleven is geweest, vooral in de eerste maanden van het loopende jaar, kan inmiddels blijken uit de cijfers van de z.g. „zware” industrie. In de eerste drie maanden van 1924 werden aan ijzer en staal geproduceerd, resp. (in tons) 586.000, 590.000, 635.000 en 541.000, 555.000, 573.000, terwijl aan ruw ijzer werd geëxporteerd naar Engeland 20.053 ton (in Januari 3.859), naar België 42.416 ton (27.459), naar Italië 5.775 ton (2.922). De nadeelen van den lagen koers voor den Franc zijn dus, naar verwacht mocht worden, de zware industrie, die uit de ervaringen van de Duitse Mark leering zal hebben getrokken, ten goede gekomen. Ook uit dit oogpunt beschouwd is het dan ook goed te verklaren, dat de beurs van Parijs tijdens de periode van de waardevermindering van het nationale betaalmiddel een zeer groote levendigheid aan den dag heeft gelegd, terwijl het bestaan van een groote lusteloosheid gedurende de jongste weken op dezelfde wijze te begrijpen valt.

Aan de markt van Berlijn heeft op den laatsten beursdag van de berichtperiode het bericht van den uitslag der Fransche verkiezingen mede een opgewekte stemming doen ontstaan. De tendens is overigens gedurende het grootste gedeelte van de achter ons liggende week sterk omlaag gericht geweest. Hoewel de schaarschte op de geldmarkt niet meer zoo ernstig is, als enkele weken geleden, ondervindt men in Duitschland toch nog dagelijks de groote moeilijkheden, veroorzaakt door het ontbreken van de noodige middelen, waardoor tevens op zich zelve solvente ondernemingen zoodanig illiquide worden, dat faillissement of Geschäftsaufsicht onvermijdelijk worden. Dit is dan ook in steeds stijgende mate het geval. Ongetwijfeld moet men in een groot deel van de op deze wijze verdwijnende ondernemingen niet anders zien dan het afkappen van te sterk uitgegroeide oorlogs- en inflatie-bedrijven; in zoverre kan het proces van het oogenblik als een terugkeer tot gezonder verhoudingen worden beschouwd. Het valt echter te betreuren, dat, tegelijkertijd met dergelijke ééndags-vliegen oude, te goeder naam en faam bekend staande ondernemingen mede in den afgrond worden gesleept, waarmede soms tragische bijzonderheden gepaard gaan. Het behoeft geen verwondering te wekken, dat onder deze omstandigheden de markt geen al te opgewekt aanzien heeft getoond. Toch viel hier en daar een lichte verbetering te bespeuren, totdat de arbeidsmoeilijkheden in het Ruhr-gebied, waar een staking is uitgebroken om den terugkeer tot den zeven-urigen arbeidsdag te bereiken, de opwaartsche richting weder afgebroken hebben. Die moeilijkheden dreigden nog een ernstiger karakter aan te nemen, dan uit den aard der zaak reeds het geval was, doordat de ondernemers direct tegenover de „Micum” kwamen te staan, welk lichaam zijn houding ten aanzien van de getroffen overeenkomst nog niet duidelijk had bepaald. Het is de vraag, of onder den invloed van de verkiezingen in Frankrijk het gevaar van deze zijde ook niet sterk is verminderd.

Te Londen is de markt stil, doch iets minder vast geweest dan de vorige week. Vermoedelijk moet dit in verband worden gebracht met de kritiek, welke in het verder verloop is uitgeoefend op de eerste begroting, door het arbeiders-ministerie ingediend. Vooral tegen de z.g. „McKenna-rechten” is het verzet gericht, speciaal tegen dat gedeelte, dat de inheemsche automobiel-industrie beschermt. Het ziet er echter niet naar uit, dat de labour-regeering zal toegeven aan den aandrang, van verschillende zijden — ook van arbeiderskant — op haar uitgeoefend, om de invoerrechten op automobielen te behouden. In het Lagerhuis is reeds de aandacht gevestigd op het betrekkelijk geringe bedrag, dat die rechten hebben opgebracht, waardoor uit dien hoofde het handhaven van een oorlogsmaatregel — de rechten werden indertijd ingesteld niet om fiscale redenen, doch om vrachtruimte te besparen — niet kon worden gemotiveerd. Voorts werd er de aandacht op gevestigd, dat van de automobiel-productie in Amerika — waarvan men de scherpste concurrentie verwacht — 96 pCt. in het eigen land wordt verbruikt en slechts 4 pCt. voor export is bestemd. Hoewel deze 4 pCt., in absolute cijfers uitgedrukt, toch nog een groot percentage van de Britsche consumtie kan vor-

men, blijkt de Engelsche regeering van oordeel te zijn, dat het beter is, door vrije concurrentie de Britsche industrie een stimulans te verschaffen om de productie-methoden enz. te verbeteren, dan een kunstmatige bescherming te verschaffen, vooral waar bij de jongste verkiezingen onomwonden het beginsel van den vrijhandel is geaccepteerd. De City echter is niet unaniem vrijhandels-gezind en zoo is het ook te verklaren, dat een eenigszins verbrokkelde markt het gevolg van bovengenoemde controversen is geweest.

De markt te New York is mede niet al te opgewekt geweest, doch dit was uitsluitend het gevolg van interne aangelegenheden. Weliswaar kenmerkt een jaar van presidents-verkiezingen zich meestentijds door eenige reactie in den omvang van handel en bedrijf, doch thans neemt deze toch wel wat al te scherpe vormen aan. Ondanks de officiele, gunstig getinte, handelsrapporten, blijven de cijfers een neergaande tendens aantoonen. Voor zoover het de Steeltrust betreft, welke wel als maatstaf van de algemeene bedrijvigheid mag worden aangenomen, kan er zeer zeker reden voor eenige ongerustheid bestaan. De capaciteit is in enkele maanden tijds verminderd van 95 pCt. tot 75 pCt.: de onuitgevoerde orders liepen terug van 4.912.000 ton per einde Februari tot 4.208.447 per einde April. Tegelijkertijd echter werd het verhoogde dividend op de gewone aandelen gehandhaafd. Het is de vraag, of in 'dit handhaven van de hoogere uitkeering een rotsvast vertrouwen van de leiding der onderneming, dan wel een min of meer speculatief getinte politiek moet worden gezien. In ieder geval is Wallstreet niet al te gerust geweest op den verderen loop van zaken, hetgeen in een lichten teruggang van het koerspeil tot uitdrukking is gekomen.

Ten o n z e n t is de beleggingsmarkt over het algemeen wel iets vaster geworden. Voor een zeer groot deel staat dit echter in verband met de ruimere geldmarkt, welke, op haar beurt, weder het gevolg is van het verder inkrimpen der bedrijvigheid op de aandelenmarkt. Wat buitenlandse staatsfondsen betreft, hebben Russen eenigszins geleden onder het bericht van het afbreken der onderhandelingen tusschen de Nederlandsche en Russische vertegenwoordigers.

	5 Mei	9 Mei	12 Mei	Rijzing of daling
6 %/o Nederland 1922	96 ⁷ / ₁₀	96 ⁵ / ₈	96 ⁷ / ₁₀	—
5 %/o „ 1918	85 ¹ / ₂	85 ⁷ / ₁₀	85	— ¹ / ₂
4 ¹ / ₂ %/o „ 1916	86 ⁷ / ₁₀	86	86 ¹ / ₂	— ³ / ₁₀
4 %/o „ 1916	77	77 ¹ / ₂	77 ¹ / ₂	+ ¹ / ₈
3 ¹ / ₂ %/o „	70 ¹ / ₂	70 ¹ / ₂	70 ¹ / ₂	+ ¹ / ₂
3 %/o „	60 ⁷ / ₈	61 ¹ / ₁₀	61 ⁵ / ₈	+ ³ / ₄
2 ¹ / ₂ %/o Cert. N. W. S.	49 ³ / ₄	50	51 ¹ / ₂	+ ¹ / ₂
7 %/o Oost-Indië 1921	100 ¹ / ₁₀	101	101	+ ¹⁵ / ₁₀
6 %/o „ 1919	96 ³ / ₁₀	96 ¹ / ₂	96 ¹¹ / ₁₀	+ ¹ / ₂
5 %/o „ 1915	90 ⁵ / ₈	91	90 ⁷ / ₈	+ ¹ / ₄
5 %/o Rusland 1906	4 ⁷ / ₈	4 ⁷ / ₈	—	—
4 %/o Ruul. bij Hope & Co.	7 ¹¹ / ₁₀	6 ¹³ / ₁₀	5 ¹ / ₂	— 2 ⁷ / ₁₀
4 %/o Japan 1899	63 ¹ / ₂	—	—	—
5 %/o Brazilië 1895	53 ¹ / ₁₀	—	—	—
8 %/o San Paulo 1921	96	98	97 ¹ / ₄	+ ¹ / ₄
6 %/o Amsterdam 1920	98 ⁷ / ₈	—	97 ³ / ₄	— 1 ¹ / ₈
7 %/o Rotterdam 1920	100 ⁵ / ₈	—	101	+ ³ / ₈

De aandelenmarkt was buitengewoon kalm en meendeels zeer ongeanimeerd. Op de markt voor *bank-aandelen* maakten aandelen Amsterdamsche Bank een uitzondering door een lichte koersverheffing.

De afdeling voor *industriële aandelen* was sterk gedrukt door de voortdurende meldingen en geruchten omtrent een algemeen slechten gang van zaken, waardoor hoog gekapitaliseerde ondernemingen voortdurend de kans op herstel der rentabiliteit geringer zien worden. Aan den anderen kant komen er in een markt als de tegenwoordige gemakkelijk geruchten naar voren, welke den waren stand van zaken vergroot of onjuist weergeven. Hierdoor wordt ter beurze een groote mate van onrust gewekt, waartegen zelfs officiele en volkomen betrouwbare mededeelingen wel eens machteloos staan. In de afgelopen week waren de preferente aandelen Wm. H. Müller & Co. het middelpunt van verkoopdrang. Door het bericht van de directie echter, dat er voor onrust geen enkele reden bestond, is hier evenwel al spoedig een niet onaanzienlijk herstel gevolgd, dat zich ook ten volle heeft kunnen handhaven.

Daarentegen waren aandelen *Compania Mercantil Argentina*, na een licht herstel, weder in vrij sterke mate aangeboden.

Suikeraandelen ondervonden den invloed van de dalende Cubanoteeringen. Veel materiaal kwam er echter niet aan de markt, zoodat, toen de reactie in de noteeringen te New York even tot staan kwam, voor sommige fondsen, bijv. Ja-

vasche Cultuur Maatschappij, een scherp herstel kon intreden, dat echter niet geheel behouden kon blijven.

Petroleum-aandelen bleven eveneens ongeanimeerd. Het bericht, dat de Phoenix Oil Comp. een deel van de schadevergoeding voor de oorlogs-verwoestingen in Roemenië ontvangt, heeft niet den minsten invloed op aandelen Geconsoleerde uitgeoefend, evenmin als de mededeeling, dat ten aanzien van Rusland overeenstemming tusschen de regeering van dat land, de Standard Oil en de Koninklijke was bereikt, den koers van laatstgenoemde aandelen heeft kunnen stimuleren.

Rubberaandelen waren doorgaans flauw, op de voortdurende reactie van den prijs van het product.

Tabaks-aandelen lichtelijk aangeboden, nu de voornaamste inschrijvingen achter den rug zijn.

	5 Mei	9 Mei	12 Mei	Rijzing of daling
Amsterdamsche Bank	127	128	128 ³ / ₄	+ 1 ³ / ₄
Incasso Bank	93 ³ / ₄	93 ¹ / ₄	—	—
Koloniale Bank	193	190 ³ / ₄	189 ¹ / ₂	— 3 ³ / ₄
Ned. Handel-Mij. cert.v.aand.	134 ¹ / ₈	133 ¹³ / ₁₀	133 ⁷ / ₈	+ ¹ / ₄
Rotterd. Bankvereeniging	98 ³ / ₄	92 ³ / ₄	92 ¹ / ₂	— 6 ¹ / ₄
Van Berkel's Patent	36 ⁵ / ₈	34 ³ / ₄	—	— 1 ¹ / ₈
Gouda Kaarsen	16 ³ / ₄	13 ³ / ₄	12 ³ / ₄	— 4
Holl. Draad- en Kabelfabriek	50	47 ¹ / ₂	48 ³ / ₄	— 1 ¹ / ₄
A. Jurgens' Ver. Fabr.g.aand.	57 ¹ / ₂	56 ³ / ₄	56 ³ / ₈	— 1 ¹ / ₈
„ „ pr. aand.	67 ³ / ₄	68 ¹ / ₂	61 ¹ / ₈	— 6 ⁵ / ₈
Leerdam Glasfabrieken	26 ³ / ₄	25	25	— 1 ³ / ₄
Philips' Gloeilampenfabriek	267 ¹ / ₄	265 ¹ / ₄	263 ³ / ₄	— 3 ³ / ₄
Vereenigde Blikfabrieken	95	—	93	— 2
Vereen.Chemische Fabrieken	41 ¹ / ₂	42	41 ¹ / ₂	+ ¹ / ₂
Compania Mercantil Argent.	23 ⁷ / ₈	19 ¹ / ₄	18 ⁵ / ₈	— 5 ¹ / ₄
Cultuur-Mij. d. Vorstenland	179 ¹ / ₈	176 ¹ / ₂	176 ⁵ / ₈	— 2 ³ / ₄
Handelsver. Amsterdam	466 ¹ / ₄	452 ¹ / ₂	454 ³ / ₄	— 11 ¹ / ₂
Handelsverg. Reiss & Co.	34 ³ / ₄	—	33 ³ / ₄	— 1 ¹ / ₄
Int. Crediet- en Handelsverg.	—	—	—	—
Rotterdam	203	199	197 ³ / ₄	— 5 ¹ / ₂
Linde Teves & Stokvis	75	74 ³ / ₄	73 ¹ / ₂	— 1 ¹ / ₂
Redjang Lebong Mijnb.-Mij.	118 ¹ / ₂	119 ¹ / ₂	120	+ 1 ¹ / ₂
Gecons. Holl. Petroleum-Mij.	201	193 ¹ / ₄	192	— 9
Kon. Petroleum-Mij.	449 ⁵ / ₈	445	441 ⁷ / ₈	— 7 ¹ / ₈
Phoenix Oil	92	93 ¹ / ₂	96	+ 4
Amsterdam-Rubber-Mij.	141 ³ / ₈	137 ⁵ / ₈	137 ⁵ / ₈	— 3 ³ / ₄
Kendeng Lemboe	175	170 ³ / ₄	169 ³ / ₄	— 5 ¹ / ₄
Oost-Java-Rubber-Mij.	217	194 ¹ / ₂	194	— 23
Deli-Batavia Tabak Mij.	338 ³ / ₄	323	326 ¹ / ₂	— 12
Deli-Maatschappij	379	367	370 ¹ / ₂	— 8 ¹ / ₂
Senembah-Maatschappij	294 ¹ / ₄	287 ³ / ₄	291 ¹ / ₂	— 2 ³ / ₄

1) ex. div.

De *scheepvaartmarkt* was lusteloos in verband met de zeer ongunstige jaarverslagen (o.a. de Hollandsche Stoomboot Mij.) en de reactie op de vrachtenmarkt.

	5 Mei	9 Mei	12 Mei	Rijzing of daling
Holland-Amerika-Lijn	84	82 ⁷ / ₈	83	— 1
„ „ „gem.eig.	70	68 ⁷ / ₈	69	— 1
Hollandsche Stoomboot-Mij.	27 ¹ / ₂	23	21	— 6 ¹ / ₂
Java-China-Japan-Lijn	87 ¹ / ₂	90	—	+ 2 ¹ / ₂
Kon. Hollandsche Lloyd	9 ¹ / ₈	9 ⁷ / ₈	8 ³ / ₄	— ⁵ / ₈
Kon. Ned. Stoomb.-Mij.	71	68	67 ¹ / ₂	— 3 ¹ / ₂
Konink.Paketaart-Mij.	137 ¹ / ₂	—	141	+ 3 ¹ / ₂
Maatschappij Zeevaart	75	74	—	— 1
Nederl. Scheepvaart-Unie	118 ¹ / ₂	118	119	+ ¹ / ₂
Nievelt Goudriaan	98	93	—	— 5
Rotterdamsche Lloyd	117 ¹ / ₂	114 ¹ / ₄	114 ³ / ₄	— 2 ³ / ₄
Stoomv.-Mij. „Nederland”	140 ³ / ₄	140 ¹ / ₂	140	— ³ / ₄
„ „ „Noordzee”	28	—	23 ¹ / ₄	— 4 ³ / ₄

De *Amerikaansche afdeling* was lager, op de aanwijzingen van Wallstreet.

	5 Mei	9 Mei	12 Mei	Rijzing of daling
Americ. Smelting & Refining	68	68	66 ⁵ / ₈	— 1 ³ / ₈
Anaconda Copper	70 ⁷ / ₈	70 ¹ / ₈	70 ¹ / ₁₀	— 1 ³ / ₁₀
Studebaker Corp.	91 ¹ / ₈	92	90 ¹ / ₂	— ⁵ / ₈
Un. States Steel Corp.	105	104 ⁷ / ₈	102 ¹ / ₄	— 2 ³ / ₄
Atchison Topeka	109 ¹ / ₁₀	109 ⁷ / ₁₀	—	+ ⁵ / ₈
Erie	25 ⁷ / ₈	26	—	+ ¹ / ₈
Southern Pacific	97 ¹ / ₈	97 ¹ / ₈	97 ¹ / ₈	— ¹ / ₂
Union Pacific	142 ³ / ₈	141 ¹ / ₂	141 ¹ / ₈	— ¹ / ₂
Int. Merc. Marine orig. gew.	112 ⁵ / ₈	107 ¹ / ₈	10 ⁵ / ₈	— 11 ³ / ₈
„ „ „ „ pref.	39 ³ / ₄	37 ³ / ₄	36 ⁷ / ₈	— 2 ⁷ / ₈

De *geldmarkt* bleef ruim; prolongatie liep terug tot 4 pCt.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

13 Mei 1924.

Aanvankelijk bleef ook deze week de tarwemarkt nog vast met goede vraag, vooral naar Frankrijk en Engeland. Het Fransche aanbod van inlandsche tarwe is klein, wat door sommigen geweten wordt aan een overschatting van den oogst. Veelal echter ook meent men, dat de boeren het aanbod van tarwe nog achterhouden in de hoop, dat bij herstel van het invoerrecht op tarwe op het oude niveau, welk herstel kort na de verkiezingen werd verwacht, hoogere prijzen te maken zullen zijn. Wat hiervan echter ook zij, het binnenlandsche aanbod bleef gering en flinke inkoop van buitenlandsche tarwe werden ook in het begin dezer week in Frankrijk nog gedaan, waarbij zoowel ladingen Australische en Plata-tarwe als Australische, Canadeesche en Argentijnsche parcels werden gekocht. Ook in Engeland bleef de markt nog eenige dagen levendig met flinken omzet en geleidelijk stijgende prijzen in overeenstemming met de markt in de uitvoerlanden. Tevens was staking der havenarbeiders in Argentinië oorzaak van de vaste stemming, omdat daarvan een tijdelijke belemmering in de verschepingen werd verwacht. In het einde der week trad echter een verandering in. De nieuwe daling van den Frankenkoers deed den Franschen kooplust sterk afnemen. Bovendien bleek de staking in Argentinië slechts van korten duur te zijn geweest, zoodat de verschepingen even groot waren als in de voorafgaande weken. Daarbij nam de voorraad tarwe in de Argentijnsche havens belangrijk toe, terwijl de termijnmarkten te Buenos Aires en Rosario eenige prijsverlaging ondergingen, die van 5 tot 12 Mei 10 à 25 centavos per 100 K.G. heeft bedragen.

Ook Chicago en Winnipeg waren wat flauwer en de prijzen daalden vooral op de laatste markt vrij belangrijk. Het slot op 12 Maart was daar 2 dollarcent per 60 lbs. lager dan een week tevoren, terwijl te Chicago de verlaging voor Mei slechts $\frac{1}{2}$ cent, doch voor Juli $1\frac{1}{4}$ cent bedroeg.

Evenals van Argentinië waren ook de tarweverschepingen van Noord-Amerika deze week zeer groot, ten gevolge van uitbreidingen der afladingen van Canadeesche tarwe. Daar bovendien ook Australië weder meer tarwe verscheepte dan in de vorige week toen daar de afladingen reeds omvangrijk waren, was het totaal der wereldverschepingen deze week zeer ruim. Tezamen met de reeds genoemde oorzaken hebben die groote verschepingen geleid tot de reeds genoemde vermindering der vraag in het einde der week. Nu Frankrijk minder als koper optreedt en ook de overige Zuid-Europeesche landen minder belangstelling voor tarwe tonen, dan eenigen tijd geleden het geval was, is ook in Engeland de ondernemingslust minder groot. Daar is wel is waar ook de vraag voor eigen consumptie den laatsten tijd bevredigend, doch de meeste molens hebben in een flink geëelte hunner behoefte voor de naaste toekomst voorzien en behoeven zich met inkoop niet te haasten. Het gevolg hiervan is, dat bij minder vaste stemming ook de Engelsche vraag telkens weder afneemt, vooral ook, omdat de Engelsche kooplust den laatsten tijd voor een groot gedeelte het gevolg was van de goede vraag in verschillende landen van het Continent. Nu Frankrijk zich van de markt terugtrok en daarvoor geen andere vastelandsche markts in de plaats kwamen, is dit gedeelte van de Engelsche vraag eveneens ingekrompen. Duitsche inkoop van buitenlandsche tarwe blijven nog steeds klein in verband met financieele bezwaren, die men in Duitschland bij betalingen in vreemde valuta ondervindt. Het Zuid-Duitsche tweedehandsche aanbod van stoomende tarwe, waardoor geruimen tijd werd voorzien in een belangrijk gedeelte der Nederlandsche vraag, heeft echter opgehouden, waardoor in Nederland wat meer belangstelling is ontstaan voor inkoop van de uitvoerlanden. Daar bovendien, omdat Rotterdam geruimen tijd zo'n slechte markt voor tarwe is geweest, den laatsten tijd minder tarwe onverkocht naar Nederlandsche havens is verscheept, kon de markt in Nederland iets verbeteren. Groot zijn de zaken nog allerminst. De Belgische markt was aanvankelijk nog vast in verband met geringe voorraden, doch ook daar is de kooplust verminderd met de daling van den wisselkoers.

Uit Canada wordt weder gemeld, dat zeer groote hoeveelheden tarwe den laatsten tijd uit de Westelijke havens van de Canadeesche meren verscheept zijn en gedurende Mei en Juni kunnen uit de Atlantische Canadeesche havens zeer groote verschepingen van tarwe worden verwacht. Het is ook in verband hiermede, dat in Engeland de tarwevraag de laatste dagen minder levendig was. In de Vereenigde Staten wordt de hoeveelheid Canadeesche tarwe, die kort vóór de verhooging van het invoerrecht van kracht werd, nog is ingevoerd, op 30 miljoen bushels geschat. Dit leidt

ertoe, dat de berekening van het nog in de Vereenigde Staten beschikbare uitvoersurplus, dat onlangs op 100 miljoen bushels werd geraamd, wel zal blijken niet overdreven groot te zijn geweest. Met de verscheping van dit surplus wordt echter nog steeds geen haast gemaakt, afgezien van den vrij geregelden export uit de Staten ten Westen van het Rotsgebergte. Eenige verwondering mag dat zeker wekken, omdat de laatste raming van de opbrengst der nieuwe wintertarwe in de Vereenigde Staten wijst op een slechts zeer kleine vermindering tegenover het vorige jaar en de uitzaai van zomertarwe onder zoo gunstige omstandigheden heeft plaats gevonden, dat er alle kans op bestaat, dat ook hiervan de afname tegenover 1923 slechts klein zal blijken te zijn. Het maandbericht van het Ministerie van Landbouw te Washington, gepubliceerd op 8 Mei, schat de opbrengst der wintertarwe op 553 miljoen bushels, terwijl de opbrengst in het vorige jaar 572 miljoen is geweest. In Canada schijnt men ten slotte ook nauwelijks te rekenen met een belangrijke vermindering in den uitzaai van zomertarwe. Wegens den langen winter is echter een tamelijk belangrijke vertraging ingetreden, die wel ten gevolge zou kunnen hebben, dat men niet overal tijdig met den uitzaai gereed komt. Binnenkort zullen hierover wel nadere gegevens ter beschikking zijn. In vele West-Europeesche landen is het wintergraan dit jaar eveneens achterlijk, ofschoon het zachte weder van den laatsten tijd wel verbetering begint te veroorzaken. In Duitschland blijkt echter, dat de hoop op verbetering der in den winter geleden schade in vele gevallen ijdel is geweest en in verschillende streken van Duitschland is een gedeelte van den oogst definitief verloren gegaan. Het rapport van het Ministerie van Landbouw per 1 Mei geeft dan ook voor de cijfers, die den stand van tarwe en gerst aanduiden, slechts zeer geringe verbetering, terwijl dit cijfer voor rogge nog iets is achteruitgegaan.

In rogge werden in het begin der week weder flinke zaken gedaan van Noord-Amerika naar Duitschland, nu het Russische aanbod is afgenomen, en uit Rusland hooge prijzen worden gevraagd. Ten gevolge van hogere Amerikaanse vraagprijzen en een algemeen minder gunstige stemming aan de graanmarkt, zijn echter de laatste dagen deze zaken weder van geringen omvang. Nederland had wel een vrij geregelden omzet in rogge, doch deze was slechts klein en van Amerika werden niet veel zaken gedaan. Prijzen van Russische rogge konden zich vrij goed handhaven, doch ook daarin zijn zaken niet groot, ofschoon nieuw Russisch aanbod klein is. Ook de verschepingen van Russische rogge waren deze week slechts gering, evenals die van tarwe. Als bijzonderheid mag bovendien worden vermeld, dat van de 27.500 quarters tarwe, die deze week uit Rusland werden verscheept, 12.500 quarters bestemd waren voor Reval. De rest was voor Italië, dat den laatsten tijd ook een groot gedeelte opneemt van den trouwens slechts kleinen tarweuitvoer uit Roemenië.

Voedergranen waren deze week eveneens vast, vooral in het begin dezer periode. Voor maïs was een der oorzaken daarvan weder de staking in Argentinië, onder welks invloed in Engeland veel spoedige Platamais werd gekocht, zoowel in ladingen als in parcels. Ook op het vasteland had zij ten gevolge, dat hogere prijzen voor spoedige Platamais werden betaald. Daarbij kwam, dat het aanbod van den Donau niet groot was en daar hogere prijzen werden gevraagd dan voor Argentijnsche maïs in dezelfde posities. Ook voor dit artikel echter werd aan het einde der week de stemming minder vast, omdat de staking in Argentinië zeer weinig invloed bleek te hebben gehad op de verschepingen, die zelfs grooter waren dan in de vorige week, waarbij echter de voorraden in de Argentijnsche havens afnamen. Ook van Roemenië werd veel maïs verscheept, terwijl bovendien Roemeensche verkoopers bereid werden gevonden hun prijzen iets te verlagen. Tevens verminderde in sommige Europeesche landen de vraag, die den laatsten tijd beter was geweest dan dikwijls in dit jaargetijde het geval is. Deze bevredigende omzet was vooral het gevolg geweest van het voortdurende koude weder, doch nu daarin verbetering komt, doet zich dit dadelijk in de vraag naar maïs gevoelen. Ook lagere markten in Argentinië, die in het begin der week flink waren gestegen, deden den ondernemingslust afnemen. Het gevolg was, dat na vrij ruime inkoop niet slechts van Platamais, maar ook van Europeesche soorten, naar Engeland, Nederland, België en andere Europeesche landen, later de verkoop minder gemakkelijk was. In België en Frankrijk ondervond men daarbij bovendien de gevolgen van de daling van den wisselkoers en op 12 Mei waren de zaken in maïs naar Europa moeilijk, ondanks de omstandigheid, dat houders tot eenige prijsverlaging bereid waren. Ook Nederland behoort tot de markten, waar de afzet van

Noteringen.							Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.			
Data	Chicago			Buenos Ayres			Soorten	12 Mei 1924	5 Mei 1924	14 Mei 1923
	Tarwe Mei	Mais Mei	Haver Mei	Tarwe Mei	Mais Mei	Lijnzaad Mei				
10 Mei '24	103 $\frac{3}{8}$	76 $\frac{5}{8}$	46 $\frac{7}{8}$	11,—	7,95	19,45	Tarwe*	12,—	12,—	13,50
3 „ '24	103 $\frac{5}{8}$	77 $\frac{5}{8}$	46 $\frac{1}{2}$	11,15	7,70	19,15	Rogge (No. 2 Western) ..	9,50	9,60	10,25
10 Mei '23	118	78 $\frac{3}{8}$	43 $\frac{7}{8}$	11,65 ¹⁾	8,35 ¹⁾	21,15 ¹⁾	Mais (La Plata)	220,—	225,—	221,—
10 Mei '22	137 $\frac{7}{8}$	60 $\frac{7}{8}$	36 $\frac{3}{4}$	13,60 ¹⁾	7,95 ¹⁾	21,80 ¹⁾	Gerst (48 lb. malting) ...	207,— ⁴⁾	196,— ⁴⁾	178,—
10 Mei '21	138 $\frac{1}{2}$	60	36 $\frac{1}{4}$	15,80 ¹⁾	7,20 ¹⁾	14,95 ¹⁾	Haver (38 lb. white clipp.)	9,75 ⁵⁾	9,80 ⁵⁾	10,30
20 Juli '14	82	56 $\frac{3}{8}$	36 $\frac{1}{4}$	9,40	5,38	13,70	Lijnkoeken (Noord-Ameri- ka van La Plata-zaad)	11,40	11,25	10,90
							Lijnzaad (La Plata)	393,—	393,—	442,—

1) Per Juni.
 *) per 100 KG. 2) per 2000 KG. 3) per 1960 KG.
 *No. 2 Hard/Red Winter Wheat. 4) Donaugerst. 5) Canada No. 3.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	4/10 Mei 1924	Sedert 1 Jan. 1924	Overeenk. tijdvak 1923	4/10 Mei 1924	Sedert 1 Jan. 1924	Overeenk. tijdvak 1923	1924	1923
Tarwe	18.903	339.235	251.151	—	13.957	17.811	353.192	268.962
Rogge	4.444	191.986	150.237	—	3.325	485	195.311	150.722
Boekweit	30	8.343	5.157	—	—	—	8.343	5.157
Mais	15.603	245.388	224.995	2.283	35.446	34.783	280.834	259.778
Gerst	6.012	119.681	62.896	—	22.090	4.868	141.771	67.764
Haver	4.801	79.193	30.139	81	81	533	79.274	30.672
Lijnzaad	6.246	93.742	51.290	3.799	37.690	42.620	131.432	93.910
Lijnkoek	4.458	73.832	84.593	—	700	—	74.532	84.593
Tarwemeel	3.339	91.863	26.373	1.112	9.093	3.864	100.956	30.237
Andere meelsoorten	53	3.302	657	—	—	—	3.309	657

aankomende partijen maïs bezwaarlijker is dan in het begin der week en op 12 Mei was de vraag daar bepaald onbevredigend. Te Chicago kon de maïsmarkt deze week zich niet handhaven en de prijzen daalden ongeveer 2 a 3 dollarcent per 56 lbs.

Ofschoon de verschepingen van maïs uit Noord-Amerika bij voortdurend zeer klein blijven en ook het aanbod niet van grooten omvang, werkte deze flauwe stemming aan de markt te Chicago nog mede tot de minder goede stemming aan de Europeesche markten. Toen de maïsmarkt in Argentinië in het begin der week zoo vast was, werden ook voor Platamaïs op aflading in Europa hoogere prijzen betaald, doch reeds is daarop weder een prijsverlaging gevolgd, waardoor die maïs nu reeds weder iets lager te koop is dan vóór de laatste prijsverhoging. Zuid- en Oost-Afrika zijn geregeld met kleine hoeveelheden maïs aan de markt, waarvoor in Engeland, doch vooral ook in Nederland, een goede markt wordt gevonden, nu Noord-Amerika zoo weinig maïs verscheept.

Ook gerst was vast en voor alle soorten werden geleidelijk hooger prijzen betaald, zoowel in Engeland als op het vasteland. De voorraden in Nederland zijn vrijwel geruimd en de laatste dagen zijn veel hooger prijzen bedingbaar dan onlangs werden betaald. Dit geldt vooral voor Donaugerst, doch ook Russische gerst steeg in prijs en geregeld werden daarin zaken gedaan, terwijl in Nederland tevens onderhandeld werd over Noord-Afrikaansche partijen, die te Hamburg liggen, en ook van Noord-Afrika zelf weder kans op zaken bestaat. Gerst heeft niet in de tweede helft der week de vaste stemming verloren, zooals voor de andere voornaamste graansoorten het geval is. Het aanbod blijft klein en overtreft niet de vraag. Als gevolg daarvan ontmoeten ook nieuwe offertes van gerst uit Noord-Amerika, die eenigen tijd waren uitgebleven, en waarin slechts naar Engeland geregelde omzet bestond, in Nederland goede belangstelling en daarin werden den laatsten tijd weder vrij geregeld zaken gedaan. Het aanbod van Rusland is bij de stijging der prijzen toegenomen.

Voor haver is de stemming beter dan langen tijd het geval is geweest. De voorraden in de meeste Europeesche havens zijn sterk afgenomen en de vraag was nu deze week veel beter met eenige prijsverhoging. Dit geldt ook voor Engeland waar voor Plata zoowel als voor Noord-Amerikaansche haver betere prijzen werden betaald.

SUIKER.

In Amerika was de suikermarkt deze week vrij gevoelig ofschoon de fluctuaties niet zeer groot waren. De openings- en slotnoteringen waren dan ook vrijwel gelijk en gaven met de daartusschen liggende laagste notering het volgende beeld te zien:

Spot. Centrif.	5,90/5,78/5,90
Mei	4,23/4,12/4,22
Juli	4,33/4,22/4,31

September

December

Voor Cuba suiker werden prijzen betaald liggende tusschen 4 en 4 $\frac{1}{2}$ c.&f. New York.

De Cuba statistiek is als volgt:

	1924	1923	1922
	Tons	Tons	Tons
Weekontvangsten 3 Mei '24 ..	95.500	105.049	196.905
Tot. sedert 1 Dec. '23-3 Mei '24	2.832.063	2.772.689	2.502.022
Aantal werkende fabrieken ..	115	55	148
Weekexport 3 Mei '24	72.739	107.801	161.648
Tot. sedert 1 Jan. '24-3 Mei '24	1.891.348	2.020.186	1.469.275
Totale voorraad op 3 Mei '24 ..	940.715	753.403	1.109.009

Aan het einde der vorige week was de totale opbrengst der afgemalen fabrieken 7.545.000 zakken tegen 6.800.000 zakken op dien tijd in 1923, of ongeveer 70.000 tons meer, terwijl nu nog 115 fabrieken werkende waren tegen slechts 55 in 1923.

In Engeland verlaagden raffinadeurs hunne prijzen met sh. 1/- voor geraffineerd in alle posities.

De Java-markt was flauw en er bestond aanbod uit de tweede hand tot dalende prijzen. Na afdoeningen van Supérieur Mei tot f 17,—, Juni tot f 15 $\frac{3}{4}$ en Juli tot f 15,— werden latere leveringen verhandeld tot prijzen dalende tot f 14,—. Voor No. 16 en hooger werd f 15 $\frac{3}{4}$ voor Mei en f 13 $\frac{1}{2}$ voor Juli betaald.

Hier te lande opende de markt flauw met f 30 $\frac{3}{4}$ voor Mei, f 26 $\frac{3}{4}$ voor Augustus en f 24,— voor December. Vrijwel de geheele week bleef het aanbod de overhand houden, hetgeen verdere prijsafbrokkeling veroorzaakte. Toen echter New York en daarna Londen wat vaster afkwamen, herstelden ook hier de prijzen zich en sloot de markt op vergeefsche vraag tot f 26 $\frac{3}{4}$ voor Augustus en f 23 $\frac{3}{4}$ voor December, terwijl Mei tot f 29 $\frac{3}{4}$ werd afgedaan. De omzet bedroeg deze week ongeveer 8.300 tons.

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per Aug.	Londen			New York 96 pCt. Centrifugals
		Tates Cubes No. 1	White Java's f.o.b. per Mei/Juni	Cuba's 96 pCt. c.i.f. Mei	
9 Mei '24	f 26 $\frac{13}{16}$	45/6	Sh. 22/6	Sh. 21/9	\$ cts. 5,90
2 „ '24	„ 27 $\frac{7}{16}$	47/6	22/7 $\frac{1}{2}$	23/3	6,03
9 Mei '23	„ 38 $\frac{1}{4}$	71/-	29/3	31/9	8,16
9 Mei '22	„ 22 $\frac{1}{2}$	52/9	17/9	13/3	3,98
4 Juli '14	„ 11 $\frac{18}{32}$	18/-	—	—	3,26

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons, Manchester, d.d. 7 Mei 1924.

Fluctuaties in Amerikaansche katoen zijn gedurende de afgelopen week binnen nauwere grenzen gebleven; over

het algemeen is de markt sinds Maandag wel iets flauwer en enkele koopers zijn zelfs van meening, dat men binnenkort nog lagere prijzen zal zien. Men is dan ook zeer voorzichtig en koopt alleen het hoog noodige voor direct gebruik. Dit is speciaal het gevolg van de goede oogstberichten uit Amerika, terwijl men ook algemeen van meening is, dat er bij de beperkte productie en het verschil tusschen oude en nieuwe oogstprijzen voldoende katoen beschikbaar is om rond te komen. Daarentegen bestaat er voor de Egyptische soorten meer belangstelling en prijzen zijn iets vaster. Er worden hierin dagelijks flinke hoeveelheden verkocht en F. G. F. Sakell. noteert 70 punten hooger; ook luiden de oogstberichten gunstig.

Amerikaansche garens zijn iets flauwer in sympathie met het ruwe materiaal. De vraag is verminderd en de geboden prijzen zijn over het algemeen te laag, zoodat er slechts weinig zaken tot stand komen. Voor de grove nummers, zoowel twist als weft bestaat weinig belangstelling en over het algemeen neemt men een afwachting houding aan. Door de verminderde productie wordt het dikwijls moeilijk voor de medio en fijnere nummers spoedige levering te krijgen. Voor Egyptische garens, zoowel ketting als inslag bestaat een flinke vraag en prijzen zijn iets vaster. Ook getwijnde garens zijn iets duurder en de vraag is goed, doch zaken worden momenteel tegengehouden door de verhoogde prijzen, die men thans algemeen vraagt. De fabrieken in Holland, welke sinds Nov./Dec. 1923 gesloten waren tengevolge van een conflict met de arbeiders over lagere loonen en een langeren werktijd, zijn j.l. Maandag weer geopend en wij zijn benieuwd welken invloed dit op onze markt zal hebben.

De doekmarkt is in de Egyptische sectie vaster dan in de Amerikaansche tengevolge van de resp. katoenmarkten, hoewel men niet mag concluderen, dat prijzen van Amerikaansche soorten flauw zijn, daar dit geenszins het geval is. De houding der Spinners is van grooten invloed op de markt en het wordt voor fabrikanten hoe langer hoe moeilijker geregelde garenleveringen te krijgen. Over het algemeen is de markt misschien niet zoo actief als den laatsten tijd het geval geweest is, doch naar onze meening is de grondtoon goed en er worden door fabrikanten, die prompt kunnen leveren nog wel flinke zaken afgesloten. Ongetwijfeld worden er wekelijks behoorlijke zaken in verschillende kwaliteiten gedaan, hetwelk de fabrieken in staat stelt de getouwen bezet te houden, doch door de voorzichtige tactiek der overzeesche markten en de momentele vastheid van Manchesterprijzen komen nog geen transacties van eenige beteekenis voor latere levering tot stand.

30 Apr. 7 Mei Oost. koersen. 29 Apr. 6 Mei
Liverpoolnoteeringen. T.T. op India $1\frac{1}{4}\frac{2}{8}$ $1\frac{1}{4}\frac{2}{8}$
F.G.F. Sakellaridis 23,15 23,85 T.T. op Hongkong $2\frac{1}{4}\frac{1}{8}$ $2\frac{1}{4}\frac{1}{8}$
G.F. No. 1 Oomra 10,90 10,60 T.T. op Shanghai $3\frac{1}{2}$ $3\frac{1}{2}$

Notering voor Loco-Katoen.
(Middling Uplands.)

	9 Mei 1924	2 Mei 1924	25 April 1924	9 Mei 1923	9 Mei 1922
New York voor Middling ...	31,70 c	30,15 c	31,— c	26,55 c	20,— c
New Orleans voor Middling	30,88 c	29,88 c	30,88 c	26,— c	18,75 c
Liverpool voor Fy Middl. ..	17,87 d	17,85 d	18,20 d	14,23 d	11,75 d

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens.
(In duizentallen balen).

	1 Aug. '23 tot 9 Mei '24	Overeenkomstige periode	
		1922-'23	1921-'22
Ontvangsten Gulf-Havens.	6.441	5.519	5.426
„ Atlant. Havens			
Uitvoer naar Gr. Britannië	1.558	1.237	1.390
„ „ 't Vasteland.	3.008	2.522	2.741
„ „ Japan	565	575	802

Voorraden.

(In duizentallen balen).

	9 Mei '24	Overeenkomstig tijdstip	
		1923	1922
Amerik. havens	438	408	890
Binnenland	410	533	880
New York	—	—	—
New Orleans	—	—	—
Liverpool	302	333	516

KOFFIE.

(Mededeeling van de Makelaars G. Duuring & Zoon, Kolff & Witkamp, Leonard Jacobson & Zonen en G. Bijdendijk.)

Noteeringen en voorraden.

Data	Rio		Santos		Wisselkoers
	Voorraad	Prijs No. 7	Voorraad	Prijs No. 4	
10 Mei 1924	231.000	25.000	1.151.000	27.000	6 $\frac{5}{16}$
3 „ 1924	1)	1)	1)	1)	1)
26 Apr. 1924	262.000	26.000	1.070.000	27.500	6 $\frac{5}{16}$
10 Mei 1923	1)	1)	1)	1)	1)

Ontvangsten.

Data	Rio		Santos	
	Afgelopen week	Sedert 1 Juli	Afgelopen week	Sedert 1 Juli
10 Mei 1924....	63.000	3.189.000	210.000	8.865.000
10 Mei 1923....	15.000	2.361.000	27.000	6.291.000

1) Feestdag.

KAPOK.

(Opgave van de Makelaars Gebrs. van der Vies, Amsterdam.)
Kapakstatistiek op 30 April 1924.

Importeurs:	Voorr.	Aanv.	Verk.	Voorr.
	1 Jan. 1924	tot 30 Apr.	tot 30 Apr.	op 30 Apr.
	(in pakken).			
Burma Handel-Mij.	—	400	400	—
H. G. Th. Crone.....	—	1859	1408	451
Van Eeghen & Co.....	—	438	438	—
N.V. Handel en Cultuur Mij. v/h. Smidt & Amesz q.q. Edgar & Co's Handel Mij. Soerabaja	115	1550	1665	—
Hand.-Verg. v/h. Reiss & Co.	—	524	524	—
Jacobson v. d. Berg & Co...	—	1462	1462	—
Koning, Teves & Co.	—	647	647	—
Landb. Mij. „Geboegan”...	—	158	138	20
Maintz Producten Handel.	—	466	466	—
Mirandolle, Voûte & Co... 311	2911	3138	84	
Wm. H. Müller & Co.	—	1154	836	318
Ned. Kolon. Handelsveren.	—	1318	1318	—
Weise & Co.....	33	328	361	—
Order.....	—	4364	4144	220
	459	17740	17106	1093

RUBBER.

De markt toonde gedurende de afgelopen week een verdere prijsdaling. De stemming was over het algemeen flauw met geringen omzet.

De slotnoteeringen zijn:

		einde voorafgaande week:	
Prima Crêpe Mei	64 $\frac{1}{2}$ ct.	67 $\frac{1}{2}$ ct.
„ „ Juni	64 $\frac{1}{2}$ „	67 $\frac{1}{2}$ „
„ „ Juli/Sept.	65 „	69 „
Smoked Sheets Mei	64 $\frac{1}{2}$ „	66 $\frac{1}{2}$ „
„ „ Juni	64 $\frac{1}{2}$ „	67 „
„ „ Juli/Sept.	65 „	67 $\frac{1}{2}$ „

13 Mei 1924.

COPRA.

De markt was de afgelopen week iets beter gestemd, daar importeurs in het algemeen weinig als verkoopers aan de markt waren. De vraag van Duitschland was over het geheel zeer teleurstellend.

De noteeringen zijn:

Nederl.-Ind. f.m.s. stoomend.....	f 31 $\frac{1}{2}$
„ „ „ Mei aflading	„ 31 $\frac{3}{8}$
„ „ „ Juni	„ 31 $\frac{1}{2}$
„ „ „ Juli	„ 31 $\frac{1}{2}$

12 Mei 1924.

STEENKOLEN.

De daling van de kolenprijzen op de Engelsche markt, welke wij in ons vorig verslag signaleerden, heeft verderen voortgang gehad. De onderstaande opgesomde prijzen voor Engelsche kolen zijn alle lager dan in langen tijd het geval is geweest en zouden nog lager zijn, indien niet de uitsluiting, die de mijneigenaren in Westfalen hebben moeten afkondigen — waardoor de productie in Westfalen, indien niet geheel, dan toch grootendeels tot stilstand gekomen is — aan de Engelsche kolennoteringen eenige vastheid had

gegeven. Intusschen wijzen alle berichten uit Westfalen er op, dat een zeer groot gedeelte van de mijnwerkers bereid is den 8-uren eisch van het scheidsgerecht te aanvaarden en aan het werk te gaan.

De prijzen zijn:

Northumberland Ongezeefde	f 15,25
Durham Ongezeefde	„ 15,75
Cardiff Ongezeefde	„ 17,25
Schotsche Gezeefde	„ 14,75
Westfaalsche Vettförder	„ 17,—
„ Vettstukken	„ 19,25
„ Smeenootjes	„ 18,50
„ Gasvlamförder	„ 17,25
„ Gietcokes	„ 24,50

Alles per ton van 1000 KG., franco station Rotterdam/Amsterdam. Markt onregelmatig.

13 Mei 1924.

METALEN.

Loco-Noteringen te Londen:

Data	Koper Stan-daard	Koper Electrô-lytisch	Tin	Lood	Zink
12 Mei 1924..	62.7/6	68.15/-	229.15/-	29.10/-	30.12/6
5 „ 1924..	63.7/6	69.5/-	235.12/6	29.17/6	30.7/6
28 Apr. 1924..	63.12/6	69.12/6	243.17/6	31.15/-	31.15/-
22 „ 1924..	64.12/6	70.12/6	247.17/6	32.17/-	32.12/6
14 Mei 1923..	66.-/-	76.10/-	199.5/-	25.2/6	29.15/-
20 Juli 1914..	61.-/-	145.15/-	19.-/-	21.10/-	

VERKEERSWEZEN.

VRACHTENMARKT.

Op het oogenblik dat wij dit schrijven is de vraag naar ruimte voor volle ladingen graan geringer. Een van de redenen hiervoor is de onzekerheid, welke is ontstaan ten gevolge van de verkiesingen in Duitsland en Frankrijk. Voor prompte booten bleven de vrachten echter ongeveer hetzelfde, doch voor latere posities zijn deze eenigszins gedrukt.

In de afgelopen week zijn weer verschillende booten van Montreal bevracht. De vrachten waren, niettegenstaande er zeer vele booten in ballast van de Middellandsche Zee uit wenschten te loopen, niet lager. Naar één haven West-Italië werd 19½ cent en naar Rotterdam of Antwerpen 15½ cent per 100 lbs. betaald, terwijl naar het Bristol Channel tegen 4/- per quarter werd afgesloten, alles voor Mei en begin Juni verscheping.

Van de Northern Range naar West-Italië werd 18 cent per 100 lbs. voor een Mei-boot betaald en \$ 3,40 voor steenkolen. Naar Rio de Janeiro werd een boot afgesloten voor steenkolen tegen \$ 3,50 voor Mei/Juni-belading.

Van de Golf van Mexico werden geen booten met pitch-pine bevracht en de reeders schijnen niet genegen op de thans geldende vrachten af te sluiten.

Van de North Pacific bleef de vracht 35/- naar U.K./Continent/Bordeaux/Hamburg range gehandhaafd.

De La Platamarkt bleef vast, vooral voor prompte booten, waarvoor tot 34/3 werd betaald. Een Juli-boot werd tegen 26/6 afgesloten. Momenteel is het geldende cijfer voor prompte booten 30/-.

De vrachten van Voor-Indië bleven, alhoewel iets beter, weinig aantrekkelijk. Er werd van Bombay naar U.K./Continent afgesloten tegen 24/- on deadweight voor Mei/Juni-aflading.

Van de Middellandsche Zee vertrokken verschillende booten in ballast naar Montreal, daar de reeders dit meer aantrekkelijk vinden dan een ballastreis naar La Plata of erts terug naar U.K./Continent.

Van de Zwarte Zee zijn eenige booten bevracht tegen 14/- en 14/3 naar Bordeaux/Hamburg range en 6 d. extra naar U.K. met Mei-aflading. De laatste afsluitingen waren echter lager.

Voor erts werd betaald van Bougie naar Rotterdam 6/6 en van Huelva naar Hamburg 7/9 per ton, beide voor prompte verscheping.

Er is iets meer belangstelling in ruimte voor steenkolen van Engeland. De reeders zijn gereserveerd mede ten gevolge van de moeilijkheden, welke kunnen ontstaan in verband met het dispuut met de trimmers te Leith. Naar Buenos Aires werden booten afgesloten tegen 13/6 en zelfs een boot tegen 12/6. Naar West-Italië is het geldende cijfer ongeveer 11/9.

Rotterdam, 13 Mei 1924.

GRAAN.

Data	Petro-grad Londen /R'dam	Odessa Rotter-dam	Atl. Kust Ver. Staten		San Lorenzo	
			Rotter-dam	Bristol kanaal	Rotter-dam	Engel-land
5-10 Mei 1924	—	13,9 ^a	14 ^b	—	30/3	30/3
28 A.-3 Mei 1924	—	14 ^a	14 ^c	—	30/5	30/5
7-12 Mei 1923	—	18/6 ^a	3,25 ^a	2/6	28/9	29/3
8-13 Mei 1922	—	—	13 ^a	4/3	31/3	31/3
Juli 1914	11 d.	7/3	1/11 ^a	1/11 ^a	12/-	12/-

KOLEN.

Data	Cardiff				Oostk. Engeland	
	Bordeaux	Genua	Port Said	La Plata Rivier	Rotter-dam	Gothen-burg
5-10 Mei '24	5/1	10/-	12/11	12/10	4/2 ¹ / ₂	—
28 A.-3 Mei '24	5/-	11/6	13/3	13/-	4/4 ¹ / ₂	—
7-12 Mei '23	6/9	11/-	10/10 ¹ / ₂	14/-	5/3	7/-
8-13 Mei '22	6/6	12/-	13/6	14/-	5/3	7/9
Juli 1914	fr. 7,-	7/-	7/3	14/6	3/2	4/-

DIVERSEN.

Data	Bombay West Europa (d.w.)	Birma West Europa (rijst)	Vladivo-stock West Europa	Chili West Europa (salpeter)
5 10 Mei 1924..	25/-	28/9	31/-	29/2
28 April-3 Mei 1924..	23/9	28/9	31/-	27/6
7-12 Mei 1923..	29/-	32/6	35/-	35/-
8-13 Mei 1922..	19/-	27/3	35/-	35/-
Juli 1914..	14/6	16/3	25/-	22/3

¹) Am. cents per 100 lbs. ²) Per ton d.w. ³) § per ton kolen.
Graan Petrograd per quarter van 496 lbs. zwaar, Odessa per unit, Ver. Staten per quarter van 480 lbs. zwaar.
Overige noteringen per ton van 1015 KG.

RIJNVAART.

Week van 4 t/m. 10 Mei 1924.

In de afgelopen week verminderde de afvarende aanvoer ten gevolge van de mijnwerkersstaking in het Roergebied.

De aanvoeren over zee waren tamelijk en bestonden hoofdzakelijk uit erts. De beschikbare voorraad scheepsruimte nam ten gevolge van de verminderde aanbiedingen geleidelijk toe.

De ertsvrachten, welke in het begin der week f 0,90 met ¼ en f 1,— met ½ lostijd bedroegen, liepen geleidelijk terug tot f 0,60 met ¼ en f 0,70 met ½ lostijd in het laatst van de week.

Naar den Bovenrijn werd in doorsnee betaald f 1,40 à f 1,50 per last.

De daghuren bedroegen gemiddeld ca. 3 cent.

De waterstand was sterk wassend.

Het sleeploon was genoteerd volgens het 70/80 cts.-tarief.

INKLARINGEN.

DELFIJZIJL.

Landen van herkomst	April 1924		April 1923	
	Aantal schepen	N. R. T.	Aantal schepen	N. R. T.
Binnenl. Havens.	3	2.514	1	4.794
Groot-Brittannië	3	3.223	6	3.925
Duitschland....	9	1.868	5	526
Zweden.....	1	334	5	758
Litthauen.....	1	340	—	—
Vrije Stad.				
Danzig.....	2	998	—	—
België.....	—	—	1	297
Totaal....	19	9.277	18	10.300
Nationaliteit				
Nederlandsche..	10	6.878	10	9.017
Britsche.....	2	421	1	297
Duitsche.....	6	1.644	5	785
Zweedsche.....	1	334	2	201
Totaal....	19	9.277	18	10.300

(A. van Dijk.)